

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre
7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 ft).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Molnár apát contra Shakespeare.

Budapest, november 23.

(L.) Oh Avon zengő hattyuja, patyolat tolladat megtépázta a magyar törvényhozás színe előtt főtisztelendő Molnár János apát, pápai prelátus. Nos, ha az irodalomtörténetészeknek sikerült is lemosni rólad a Lucy Tamás parkjában elkövetett kalandot: nincs az a Bodenstedtje ennek a világnak, aki lemosná szűz tolladról ama sötétségeket, amiket rád kent a magyar haza legfeketébbén őrlő Molnárja. Szegény William: mételey vagy és mustármagja az erkölcsstelenségnek. Ezt kisütötte rólad Molnár, keresgélvén *János király*od lapjain, szorgosan és kitarással, az erkölcsstelen részleteket. Így kerültél te, nagy William, a mi parlamentünk ítélőszéke elé, míg tisztességben megfehéredett csontjaidra háromszáz esztendő hullatta a dicsőség babrleveléit.

Lám, változnak az idők és minden korok legnagyobb embernevelőjét láncra fűzve viszi az erénycsősz a tribuna elé. A vád ez: Shakespeare Vilmos művei kifiltandók az iskolák épületeiből, mert megrontják a gyermekek ártatlan lelkét. Ő ugyanis fék nélkül való szerző, aki sikamlós kitételekkel hinti tele írásműveit, amelyek talán már azért is gyanúsak, mert sem a tiltott könyvek lajstromának vezetői nem vizsgálták felül, sem egyházi approbáció nem hitelesíti mételeymentességüket. Shakespeare't tehát vagy ki kell tiltani a magyar haza iskoláiból, vagy pedig szorgos kézzel ki kell belőlük húzni azt, amit bennük Molnár apát aláhu.

On ne chicane pas le génie — mondotta egykoron Victor Hugo, akire mi itt csak félve hivatkozunk, mivel ezt a szerzőt is tilalmazza az egyház. Csakugyan, a géniust nem azért teremtette

a jó isten, hogy az emberek megzaklassák. Sőt ezt mondja egy másik auktor is, akire már félelem nélkül hivatkozunk a pápai prelátus színe előtt, mert egyházatya volt és szent Ágostonnak hívták. Ő írta egy nagyon szép helyen ezt a fölkiáltójeles szentenciát: *Intellectum valde ama!* De hiszen mind e tekintélyek eltörpülnek Shakespeare nagysága előtt, akit megvédelmezni ugyan senkinek sem jutna eszébe. Mi vagyunk a szegény védelemre szorultak, mi, a huszadik század apró emberkéi, akik nehezen összekalapált kulturánk továbbvirágzását feltjük azoktól az amputáló műveletektől, amelyeknek sorát Molnár apát óhajtott a Shakespeare-csonkításal megnyitni.

Mi tudniillik veszedelmes tendenciát látunk abban, hogy itt is, ott is be akarják lopni törvénykönyvünkbe a *lex Heinze*t. A mi morális érzésünk épp ebben lát erkölcsstelenséget. Látja benne a hipokrizis, a szemforgatás kultuszát, hadüzenetet az őszinte érzés, a férfias gondolkodás szépsége és ereje ellen. És látunk erkölcsstelenséget abban is, ha valaki olyképp akarja kodifikálni a sikamlósságokat, hogy azokat összeböngészi a világirodalom összes könyveiben. Hogy elszórt sorok, Shakespeare zordon erejű mondatai, amelyek a tragédia viharában, mint a szenvedélyek explóziói jelennek meg, hogy ismét gyorsan eltűnjenek, mondom, hogy ezek a mondatok miképpen mételeyezik meg azt az ifjúságot, amelynek a tanár kritikus keze olvasmányul adja oda, azt csakugyan nem érti meg egyhamar senki sem. Akkor a bibliát, Homéroszt, Vergiliust, Horáciust, Dantét, Tassót, Goethet, Petőfit, az emberiség e nagy profétáinak összeségét ki kellene dobni az iskola könyvtárából.

És ki tanítaná akkor az ifjúságot? Mi gyujtaná lángra lelkét, mi rezgetné meg benne a legnemesebb indulatokat? Mi vetné

a szépség pirját hófehér lelkére? Minő kincset adhatnánk neki kárpótlásul azért, hogy elraboltuk tőle a legdicsőségesebbet, amit csak az embernek produkált?

Ha e nagy géniuszokat kikorbácsolja az apát ur haragja az ifjúság templomából, akkor kitépi a jövő nemzedékből a világtörténelem egész tartalmát. Helyébe cserébe legfeljebb a prédikációit adhatja. Nos, semmiképpen sem volnánk kíváncsiak arra a generációra, amelyek ez volna a szellemi tápláléka.

Szerencsére nagyon balul ütött ki Molnár kísérlete. Ma erőlyesen rendreütastotta őt *Wlassics* miniszter. Nem Shakespeare't védte meg a támadástól, hanem Magyarországot a nevelésessé válástól. Kulturánkat pedig attól, hogy a hipokrizis ide ugyan lábát be ne tegye. Erre szükség volt, mert a *lex Heinze* szelleme itt-ott fel-felbukkan, miután Németországban kiparancsolták. A német klerikálisok e féssületlen magzatja nálunk akarná magát honosítani s Molnár apátban protektorra talált. Most azonban kiadták neki az utat s reméljük, megpihen békében, egy csöndes apati lak négy fala közt.

Ezen az erkölcsi végtárgyaláson azonban nemcsak a nagy William nyugvó porait zaklatták azokról a padokról, amelyeken Magyarországon a legkevésbé tartják kultúrusság-letnek Shakespeare't. A nagy vádlo ma nagy panaszolkodóvá alakult át rövid tíz perc lepergése alatt. Molnár apát az üldözött ártatlanság fehér mollruhájában állott a t. Ház elé s mirtuslevekkel kanalazta fel szenvedéseinek könnyeit. A rostrum magasságából panaszkoddott, hogy a liberális sajtó hevesen megtámadta őt a János király ügye miatt. Sőt könnyeinek nagyobbik felét éppen a mi lapunk szajtolta ki belőle.

A szenvedés mindig részvétet kelt még

T Á R C A.

Vidor papa örömei.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: *Lenkei Henrik.*

Apának lenni ó be jó,
Nincs gyönyör ahhoz fogható!
S ha már egy gyermek nagy öröm,
Boldog, ki apa többszörön!

En az vagyok. Hétszerte boldog!
A golya rám hétszer mosolygott!
Légy áldva érte! Es ha mások
Nem szívelik látogatásod,
Keresd csak fel e hajlokot —
Várom beeses ajándokod!

Kik birtokában pár gyereknek,
A sors ellen titkon kikelték,
Hiába néztek rám csudálva,
Együgyűnek eltitulálva —
Nagyon tudom, hogy mit beszéltek,
És kijelentem, hogy ez élet
Jobbat, szebbet nem adhatott
Mint egy seregnyi magzatot.

Azt hiszitek tán: könnyű nékem,
Duskálók kincsek özönében
S dada, nagyanya, Juci tánt,
Vagy nevelő és guvernánt
Segítnek és rólam leoldják
A nevelés ezernyi gondját —
Tévedtek! Ninesen vagyonom.
Jövedelmem is szűk nagyon,
Remegő félelemmel nézek
Eléje a hó elsőjének;
A szén, ruházás, a hus ára

Sokszor szólít kemény tusára,
S nem jár kezemre Juci tánt,
Se nevelő, se guvernánt
S dada, nagyanya egy személyben
Az én kis gyenge feleségem!
Es mégis újra, újra mondom,
Ha még százannyi volna gondom:
*Gyerekből több vagy kevesebb —
De elég sohasem lehet.*

Miért? Ez éppen nem titok.
Ha tetszik, ám bizonyítok. —

Legidősebb fiam, a Dénes
A mult hónapban lett husz éves,
Es már harmadéves jogász.
Volt párba, kalandja száz.
Mint Akhillest hű anyja Thétis,
Ugy formáltam fejét, szívet is,
Hogy minden íze, porékája
Az életharcot jól megállja:
Tud ex abrupto szónokolni,
Fáradhatatlan udvarolni,
Nincs kártyajáték, mit nem ért,
El és hal a laun-teniszért,
A biciklin, a táncba' mester,
Forgatni vén leányt se restell,
Az „Olvasó“-ban ő a gazda,
A voksokat ő igazgatja,
Futballversenyek éber őre,
Bálók, matiné rendezője,
Orrát mindenhová budugja,
Tanárainak mamelukja,
Tud az apákkal elvitázní
Es a mamákkal elpletykázni,
Mindenkinek tesz szívességet,
Folyton köt új ismeretséget,
Bejáratos redakciókba,
Ravasz és ügyes mint a róka
S ha kell, kitartó és szerény, —
Megannyi praktikus erény!

Nines is honunknak karrierje
Hogy ő azt bizony el ne érje!

Második gyermekem, a Klára
Tizennyolc léssen nem sokára.
Ez aztán a modern leány,
Milyet a mai kor kíván:
Az orvosgyetemre megyen,
S az index be jól fest kezében!
Recepthez még aligha sejt,
De *lázba hoz és sebet ejt.*
A tudományról nincs fogalma,
De arca kerek mint az alma,
Dereka karesu mint a nád,
S ha pergő nyelvét hallanád
Hogyan szapul, hogyan perel,
Kollokviumon hogy felel,
Hogyan itél, hogyan bírál —
Lehetsz bankár vagy kiskirály:
Ugy megbüvöl, úgy elveszit,
Hogy — rögtön megkérnéd kezit!

Harmadik esetem, a Pista
Hetedosztályos gimnazista,
Hivataltól jövőre „érik“.
De már mutatja foga fehérít:
Az „Onképző“-nek ő a lelke,
(Jutalmul elnököl emelte).
Félelmetes, mi sokat ír,
Előtte nem biztos papír.
Már vagy 6—7 kilónyi verset,
S vagy 4 kilónyi prózát szerzett,
Ha a pegazust megereszti,
Műfaj és forma nem ijeszti,
De mégis a legtöbb erővel
A dráma bércéire tör fel.
Nines is pályázat, hogy mű benne
Az ő kezéből részt ne venne,
S a kedves Kócán-aranynak
Már *majd* zsebébe hulltanak.

a legliberálisabb újságban is. Őszintén részt veszünk tehát Molnár apát bujában. Ő csak-ugyan rosszul járt és egy ideig szálló ige formájában mosolyogtatta meg az országot. De hát *ridentem dicere verum quid vetat?* Csak nem kívánja Molnár képviselő ur azt, hogy a liberális sajtó megújásodva hallgasson, amikor a művészi szabadság, a férfias erkölcs és ezzel a kultúra ellen is hadjáratot indít a néppárt? Ily engedményekre még a legforróbb felebarátii szeretet sem képes. Hiszen a mi elváltalt köteleseink éppen az, hogy ragyogó szépségű és igaz emberi kultúrát teremtsünk hazánkban s fáradszónal munkálkodjunk azon, hogy minden gát leromboltassék, amelyet e gyönyörű eszme ellenéber építettek. Molnár apát is épített egyet. Még pedig a nagy Shakespeare hamvaiból keverte hozzá a habarcsot. Le kellett tehát rombolni az ő építményét. Hogy most kesereg annak a romjain, az inket is meg-hat. De hát kellett-e neki párbajra kelni a nagy William szellemével?

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, november 23.

A közérdekű öntözö-csatornákról szóló javaslat tárgyalása kissé lassan halad előbbre. Ma mind-össze bárman szólhattak hozzá, mert Papp Elek majdnem két órát beszélt egymaga. Így aztán Vancsó Gyula rövidebb és Kossuth Ferenc hosszabb felszólalása után a vita folytatását holnapra kellett halasztani. Meg kell azonban adni, hogy a mai szóokok nem érdektelenül szölk az kérdéshez s általánosságban mindhárman elfogadták.

Valami kis élénkség támadt az ülés végén. Ekkor ugyanis Wlassics Gyula kultuszminiszter válaszolt Molnár apátnak interpellációjára, hogy miért ajánlotta az iskoláknak *Shakespeare János király* című drámáját? A miniszter megjegyezte, hogy a világirodalomnak ezt a remekművét ugyan csak az iskolai könyvtárak számára ajánlotta és nem az iskolák számára, de egyben elég határozottsággal megmondta, hogy *a nagy írkat proskibálni semmi kedve.*

Molnár apátnak ez a válasz nem tetszett. Elmondta, hogy a londoni érseki hivataltól megkapta a *János király* iskolai kisdását s abból minden erkölestelen részlet ki van hagyva.

— Letészem az angol kiadást a t. Ház asztalára — mondta az apát ur nagy pátozsszal. A miniszter újra felszóalt.

Hiszen a rim ugy perdül nála,
Hogy égnek áll a hajunk szála,
S oly „nemes, tiszta indulatja”,
Még Vadnyait is elragadja! —
Egyszóval: Kisfaludiak,
Aludhatok a gond miatt,
Hogy ama bizonyos helyet
Betöltöttek hogy lehet!
S ezért ajánlom: Prémek, Somlók,
Bokrok, Ujváriak s hasonlók —
Mostan virul a ti vetétek,
Arassatok, másképp lekétek!
Következik Feri fiam.
Ismerik őt mindannyian
A jó barátok, rokonok,
Hogy jelleme mi zárkozott.
Az ötödik réalba jár,
De oly komoly az arca már.
Mint Bánké, ha Saesvay adja
S a nehéz bú fejét lehajtja.
A többiektől elvonulva
Örökké a könyveket bujja,
Pajtásaival sohse játszik,
Mindig eltépelődni látszik,
Miként ha jó avagy balsorsát
Ő tőle várná Magyarország.
Nem mosolyog, mulat soha —
En ugy hiszem, hogy ostopa,
Sőt meg vagyok győződve róla,
Hogy okosat még sohse szóla,
De nem aggdóm, mert, mi fő,
Bizonyitványa kitünő
S tanára róla igyen jósol:
Nagy ember lesz e kis tudósból!
S mivel minálunk ész kevés,
De kell sok nagyképűsködés,
Belőle, biztosra veszem,
Egyetemi tanár leszén.

Ezeken kívül hátra van
Még egy leányom s két fiam.

— Lehet, hogy vannak olyan angol iskolák is, melyek Shakespeare-t csak csonkán veszik be, de nem minden angol iskola ilyen. En pedig a csonkított kiadásoknak nem vagyok barátja.

— Ez a válasz engem borzalommal tölt el — szavalt a most még nagyobb pátozsszal az apát s köröskörül kitört a derültség, mely még fokozódott, mikor a miniszter elmondta, hogy a londoni érseki hivatal levelét ő is olvasta s még a levél is csak annyit mond, hogy a megküldött kiadás egyike a sok angol kiadásnak, melyet az angol iskolákban használnak.

Molnár apát a fejét csóvalta:

— Nekem ugy küldték, hogy ez az iskolai kiadás.

— Az egyik — szölt közbe Vészi József.

— Hát én azt hittem, hogy a többi is ilyen — mentegetőzött most már az apát, de a t. Ház csak nevette s most már tudomásul is vette a miniszter válaszát.

De azért a néppárt apátja valószínűleg csak tovább is haragszik szegény Shakespeare-re.

A képviselőház ülése november 23-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Tallán Béla.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Ploss Sándor, Darányi Ignác, Wlassics Gyula, Lukács László, Hegedűs Sándor.

(Az öntözö-csatornák.)

Papp Elek elismeri, hogy vannak jó tulajdonságai e törvényjavaslatsnak, de vannak hibái is. A kormánynak kötelessége lett volna az Allóid televízszo-nyait behatóbb vizsgálat alá vetni s különösen arra törekedni, hogy az öntözö-csatornák létesítése által a bajzás is előmozdittassék. Különbén tudja, hogy az öntözö-csatornák maguk is nagy hasznára válnak a gazdaközönségnek ott, ahol a szárazsággal vízhányi miatt megküszödni nem lehetett. Nagy hibának tartja azonban, hogy a csatornák létesítését egy teljesen autonóm társulat akarja a kormány bizni. Holott tudvalévő dolog, hogy azok csak akkor működnek sikerrel, ha a kormány is támogatja őket. És éppen ezért azt hiszi, hogy nem fogja a törvényjavaslat az a célt elérni, amelyet az öntözö-csatornák népszerűvé tételével elérni óhajtanak. A törvényjavaslatot elfogadja. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Vancsó Gyula részéről jobban szeretné, ha az előirányzott összeg 2—3 százezer lenne. De hát szegény ember vízzel főz. S jobb, hogy vízzel főz, mintha egyáltalában nem főzne. Az a husz forintnyi megterhelés nem sok. . .

Molnár Jenő: Kétszáz, nem husz!

Vancsó Gyula: Boocsánatot kérek, a megterhelés évenként csak husz forint s ez tényleg nem sok. Azt hiszi, minden gazda szívesen lefizeti a maga illetményét, hogy része legyen a közérdekű öntözö-csatornában. Ebben a javaslatban maradó emléke lesz a kormánynak, mert ez a javaslat a nép boldogulását fogja előmozdítani.

A lányka most tizennégy éves,
Mélton jutott a Laura névhez,
Hisz olyan bájos, olyan szende,
Mindenhová tavaszí viszen be,
S a mellett nem tud zongorálni,
Se franciául diskurálni,
Meghatón rossz helyesírása,
De nincs a háztartásba mássa:
Egy légy moesoknak sem kegyelmez,
Nincs pókháló, mit észre nem vesz,
S ezenfelül, mi ma sokat nyom,
Valóságos szakértalantom
S e réven már hírnévre tett szert,
Dieserik mint nagy tortamestert,
Előre is borzong a gyomrom,
Hogy egykor másnak kell od'adnom
— Minden ujjára kap tizet
S ki elveszi, még ráfizet.
Két kis fiammal gyorsan végzek,
Bár maguk nemében művészek,
Bélyeggyűjtésben remekelnek,
Mindennap egy új módot lelnek,
Hogy kincstárukat gazdagítsák —
Ok értik a szerzésnek titkát!
S már most előre megegyeztek,
Hogy egykor egy céget jegyeznek,
S „Vidor testvérek” név alatt
Bankházat alapítanak —
Ezért ráérek egy kicsit még
Rendezni kasszám deficitjét!

Mindebből ki-ki értse meg,
Mi nagy áldás a sok gyerek.
Kivált ha ilyen sikerültek,
S mindenhol így érvényesülnek.
Felejem is, be élhetően
Valék én világlelétben —
Velök a gond nyakúra húgok
És meghódítom a világot!

Egyelőre elégedjünk meg kevesebbel is, mert már ez a törvény az eredmények egy oly csíráját rejti magában, hogy ha csak azok az eredmények fognak létesülni melyeket a miniszter e törvényjavaslatához írt; ha a társadalom és a gazdaközönség lelkesedéssel, odaadással megérve odjárt ennek a javaslatnak, ennek létrehozásához hozzájárul, ugy ez a törvényjavaslat és az országunk ebből folyó áldozat-készsége a gazdasági fejlődés útját egy jobb jövő felé tereli. A törvényjavaslatot elfogadja. (Élénk helyeslés.)

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után:

Kossuth Ferenc: Örömmel látja a földmívelésügyi miniszter igyekezetét, hogy a lomtárból előkereste ezt a javaslatot, s az ő jóvoltából ezt a javaslatot a képviselőház tárgyalja. Ki akarja fejteni, milyen fontos az országra nézve a közérdekű öntözö-csatornák létesítése. A közös vízterületet kárhoztatja, amely a nemzet érdekeit alássa. A vízjogi törvény 30-ik szakasza őt nem nyugtaltja meg. Az öntözö-csatornák létesítése valóban oly fontos, hogy esodálkozik azon, hogy ez a javaslat már évek előtt nem került a Ház asztalára. Közérdekű, mert mindenki öntözhető vele földjét, aki természetesen megfizet érte. Csakis az állam lesz képes ezt kivinni. Mert ha vállalkozónak adja, az nyerészkedni fog rajta s a nép helyzetén ez éppenséggel nem fog javítani. A javaslatot elfogadja. (Élénk helyeslés.)

Major Ferenc kéri a Házat, hogy beszédét holnap mondhasssa el.

Elnök: A tárgyalás folytatását holnapra teszi át.

(Ifjusági könyvek.)

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: T. képviselőház! Molnár János képviselő ur interpellációt intézett hozzám amely négy pontban foglaltatik, de azt hiszem, hűen adom vissza az értelmét és lényegét, ha azt állítom, hogy interpellációjában az a kérdés foglaltatik: van-e tudomásom arról, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium Shakespeare János királyát — mellesken megjegyzem. Arany János fordításában — ajánlotta iskolai használatra holott abban oly részletek vannak, amelyek növendékeknek nem valók és hogy hajlandó vagyok-e az ennek következtében szükséges intézkedéseket megtenni.

Erről van tudomásom és leszek bátor az ügyet a következőkben felvilágosítani. (Halljuk! Halljuk!)

Mindenekelőtt megjegyzem, hogy a János király, amely kezében van és kezében van egy angol katalógus is melyben az Educational books for students and schools sorában, King John Julius Caesar mellett van felsorolva, az angoloknál szintén használatban van az iskolákban. De mindenekelőtt arra hívom fel a figyelmet, hogy Shakespeare ezen „János király”-a nálunk sem nem tankönyv, sem nem ugynevezett kézikönyv, mert a tankönyvekre és kézikönyvekre vonatkozólag egy előzetes bírálati és engedélyezési rendszer áll fenn, amely szabálytalan van rendezve, amely felelősséggel tartozó bírálóknak adatik ki, és a vezetésem és rendelkezésem alatti intézetekben más tankönyvűl vagy kézikönyvűl nem használható, mint ilyen ugynevezett engedélyezett tankönyv vagy kézikönyv. A „János király” a könyveknek egy egészen más kategóriájába tartozik, t. i. az ajánlott könyvek kategóriájába, amely kategóriába azok a könyvek tartoznak, amelyeket a miniszter az iskolai könyvtárak számára beszerzésre ajánl. Az ily ajánlás éppen nem kötelező; a tanári kar maga határozza el, hogy ezeket az ajánlatokat mennyiben veszi figyelembe. Természetes azonban, hogy egy ilyen ajánlatnak minden esetre megvan az az értéke és súlya, hogy az ekképpen ajánlott könyveket a tanári kar lehetőleg be is szerzi a könyvtár számára, de — és itt különösen kérem nagybecsű figyelmüket — akár van ajánlva az a könyv, akár nincs, ha az iskolai könyvtárban van, azt az ifjak nem használhatják szabadon magán olvasmányul, de a könyvtárától kell kérni, a könyvtár pedig mindig egyik tanár ki a legéberebb pedagógiai és erkölcsnevelési ellenőrzés mellett tartozik az egyes tanulók értelmi képességét mérlegelve, ezek a könyveket kiadni. (Ugy van!) Ugy van!) Ő tudja megbírálni azt, hogy esedeg magánolvasmányul használható-e a kért könyv kiadásával és ezek kinek adható ki. Az auctorok teljes kiadásával, az ugynevezett nagy auctorkiadásokkal is mindenesetre így járnak el a könyvtárőrök. Magánolvasmányul érdelem gyermekeknek olyanokat, amelyekben vannak bizonyos részletek, amelyek esetleg kifogásolhatók, bizonyára nem fog kiadni egyetlen tanár sem.

De van ezeknek más rendeltetésük is, hogy a tanár az illető könyvből a szép és nemes részleteket ott ahol szükséges, magában az iskolában olvassa vagy olvastatja. Azonban a nagy auctor-kiadásokat kitiltani az iskolai könyvtárakból egyes részletek miatt, az egyáltalában meg nem engedhető és nem szabad. (Helyeslés.) Hisz ezek tartalmazják azokat a remek részleteket, amelyek csaknem köteleis is az iskolában bizonyos szépsészeti és irodalmi kérdések tárgyalásánál a tanár felolvasni.

T. Ház! Shakespeare nagy királydrámáiról van szó. Shakespeare nagy királydrámái pedig mit tartalmaznak? Azt, hogy a Plantagenetház uralkodásától kezdve egész a Tudorok uralkodásáig hatalmas korrajzokban mutatja be annak a kornak a történetét. És alig van irodalmi mű, amely a modern dráma oyan beolvást gyakorolt volna, mint éppen ezen királydrámák és ez a befolyás magára a magyar irodalomra is kimutatható, mert például Kisfaludy Károlynak Csák Mátéján is visszatükröződik Shakespeare királydrámájának a hatása. Azután oly művészi részleteket, amelyeket azok tartalmaznak, például a tragikumnak magyarázatánál, a tanár egyáltalában nem is nélkülözhet és én őszintén megvallom, hogy oly lélekemelő és szívnemesítő olvasmányt alig találunk, mint azt, melyet éppen ezek a királydrámák nyújtanak.

Átérve magára a János királyra, abból csak egy-két részletet jegyeztem fel magamnak, melyek remek részletek. Ilyen például a Hubert és az Artur herceg közötti jelenet. Ez valóban olyan, amit olvastak már régen a leányiskolákban is. Azután Pauleonbridge híres felhívása, lehet mondani a szabadságnak apotheozisa. Késégekivil vannak részletei, nem tagadom, ennek a műnek is, amelyek az értelem növekedésének magánolvasmányul nem valók. De hiszen éppen, mint említettem, ott van az ellenőrzés, hogy illetéktelen kezekbe magánolvasmányul ne jusson, mert hiszen az említett mű az iskolai könyvtárak számára lett ajánlva és beszerezve, a kellő ellenőrzés gyakorlatilag pedig az iskolai könyvtárak részére beszerzett műveknél én is helyesen tartom. Mert semmi sem nehezebb, mint megválasztani az anyagot az iskolai könyvtárak számára. Minden olvasmányból lehet mérget szívní, épp úgy, mint mézet; de az én felfogásom szerint éppen ezekben a könyvekben különösen arra kell sulyt helyezni, hogy meg kell nézni a műnek a tendenciáját és nem szabad azt azoknak az irodalmi termékeknek a nivójára lesüllyeszteni, amelyeknek tendenciája az érzékek csiklandozása. Már pedig a János király egészében semmiképp sem sorozható azok közé, amelyek ilyen tendenciával bírnak. (Ugy van! Ugy van! Tetszés.)

A nagy auktor-kiadásokat nem lehet proskribálni; ezzel az irodalomnak legszebb remekait kitalánok az iskolából és a művelődés leghatalyosabb tényezőitől fosztanók meg. Hiszen akkor azt is lehetne követelni, hogy töltsük ki Homeroszt, vagy Vergiliusnak éposait, Szoklesnek tragédiáit, Katona Bánk bánját, Madách Ember tragédiáját, Arany: Toldi szerelmét, Buda halálát, (Egy hang: A biblia!) sőt a bibliai méltózatnak említési, erről nem is akarok szólni, mert hiszen maga a t. interpelláló képviselő ur is azt mondta interpellációja alkalmával, hogy ezt nem szabad a növendékeknek olvasni a maga egészében, tehát erre nem is hivatkozom; ámbar megjegyzem, ez csak katolikus felfogás, mert például a protestánsoknál a családokban a bibliainak olvasása nincsen korlátok közé szorítva. (Ugy van!) Pedig igen jól tudjuk, hogy a bibliaiban szintén sok olyan részlet van, amelyeket, ha tendenciával nézzük, kifogásolni lehet épp úgy, mint a János királyt, ha arra irányuló tendenciával nézzük. (Ugy van! Ugy van!)

Ezeket kitalálni nem lehet. De igenis kellő ellenőrzést lehet gyakorolni, sőt kell is gyakorolni az iskolai könyvtárak használatánál. E felett a tanári kar hatályosan örökös és a magam részéről is fontosnak és szükségesnek tartom ezt az örökösét.

De mert teljesen objektív akarok a tett kérdésre válaszolni és ha valami kifogásolni valót találok, azt is megmondom, hogy valami tévedésre szolgáltatasson okot a hirdetésnek ezen módja, hogy: „iskolai használatra”, vagy „iskolák számára ajánlva”, megjegyezve azonban, hogy ezt a kifejezést rendszeresen szakták használni, ez alatt soha sem értettek tankönyvet vagy kézikönyvet, hanem mindig iskolai könyvtár számára való beszerzést értettek, mégis, nehogy bármiféle tévedésre adjon okot, utasítottam a Lampel-Wodianer-céget, hogy magát szorosan a miniszteri engedély szószertint szövegéhez tartsa mert a miniszteri engedély szószertint szövege János királyt illetőleg úgy szól, hogy az illető „könyvek a felsorolt intézetek könyvtárai számára beszerzés végett ajánlhatók.” Sőt tovább megyek, a hirdetésben benne van az óvnó-képző is, pedig az óvnó-képző a miniszteri engedély szerint nincsen felsorolva, azon intézetek közt, hanem valószínűleg, mivel több füzetek a számaikat együtt hirdeti az illető cég, tévedésből ez is befoglalattott. Mondom, igenis arra sulyt helyezek magam is, hogy a hirdetések szó szerint a miniszteri engedélyeknek megfelelően közöltessek.

Azt hiszem, t. Ház, hogy ezek után a fölvilágosítások után a t. képviselőházban azt a meggyőződést lehettem szerzenés keltetni, hogy helyesen járjam el, amikor az iskolai könyvtárak számára a nagy király-dramák egyikét, mint auktor-kiadást szintén ajánlotam (Elélek helyeslés a jobb- és baloldalon); továbbá, hogy a klasszikusok semmiféle megcsonkításához az irodalmi szabadság érdekében nem járulhatom hozzá (Elélek helyeslés.) és hogy továbbra is — természetesen, amint ismételve hangsúlyozom, az iskolai könyvtárban gyakorlandó kellő ellenőrzés és felügyelet mellett — továbbra is az ily nagy klasszikus- és auktor-kiadásokat kitalálni az iskolai könyvtárakból nem fogom. (Helyeslés.)

Endrey Gyula: Nem is lehet!

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Kérem a t. Házat, hogy ebben az értelemben méltóztatassék válaszomat tudomásul venni. (Elélek helyeslés és tetszés.)

Molnár János: Midőn ő a tavasszal az interpellációját megtette, nekiesett a magyar sajtó, bár ő csak a magyar ifjúság erkölcsi tisztaságának érdekében szólt fel. Szólt felolvasva a hirdést, amelyely a könyvkiadó-cég János királyt reklámozta és ebből bizonyítani iparkodik, hogy azok iskolai használatra ajánlhatók.

Angliában Shakespearat a legmondásosabban kiválogatva adják az ifjúság kezébe. Ennek bizonyításául bemutat egy kézikönyvet, amelyet Angliából hozott. A választ nem veszi tudomásul.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Mondhatom, épp az önk orgánuma akkor azt írta, hogy azt a kutusminisztert pedig meg kell vészőzni (Zaj a jobboldalon), aki oda vetemedett, hogy ezt a János királyt ajánlotta. Ily hangot a liberális sajtó egyáltalában nem használt. (Ellenmondás baloldalon.)

Molnár János: Majd megnutatom Vészi ur lapját; sajnálom, hogy el nem hoztam!

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Bárki megtekintheti az aktákat, melyek szerint a kilógásolt könyv az iskolai könyvtár számára való beszerzésre ajánlott. Az iskolai könyvtárból pedig nem lehet a könyveket a növendékeknek sza-

badon kivevniök, hanem ott van egy tanár, aki ellenőri a könyvtárt és kiadja az olvasmányokat.

Molnár János: Miért szerzik be, ha olvasni nem lehet! (Zaj a jobboldalon.)

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Megmondom mindjárt. Például a tanítóképzőben miért nem lehetne odaadni a János királyt annak a tanuló ifjunak, aki egy pár hónap múlva ki fog menni és már tanító lesz. Ezek már nem kis gyermekek, meg kell mindig nézni, kinek a kezébe adják. Azért szerzik be továbbá mert mikor valamely irodalmi, történeti, szépirodalmi kérdést tárgyal a tanár, kivessi a könyvtárból és együtt olvassák azokat a részleteket. En a klasszikusok esonka kiadásainak határozottan ellene vagyok. (Elélek helyeslés a jobboldalon.) A esonka kiadás az, ami fűrksészőve teszi az ifjut. Akkor megy és kutatja azokat a kihagyott részleteket, amelyeket már azután azzal a bizonyos érzéki tendenciával olvas (Igaz! Ugy van! jobboldal). az egész kiadás ezzel a veszedelemmel nem jár. (Igaz! Ugy van! jobboldal.) Ismerem angol kiadásokat, amelyek egészében foglalják magukban a János királyt és mégis mint „For Students and Schools”-ök vannak feltüntetve. De lehetséges és koncedálom, hogy a gyermek kezébe adandó kézikönyvül, amennyiben azt hazavíthetik és ott olvassák, Angliában is csináltak egyes intézetek számára ilyen kiadást is. Ez azonban semmit sem bizonyít az ellen, amelynek én adtam kitéjezést. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

En a klasszikus nagy auktor-kiadásokat megcsonkítva beszerzésre ajánlani a magam részéről nem fogom és általában sem tartom helyesnek. (Elélek helyeslés a jobboldalon.)

Molnár János: Borzalommal tölti el a miniszter kijelentése, hogy az ifjúság kezébe ezután is a sikamlós kifejezésekkel fogja adatai az írók műveit. (Nagy derűtség.)

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Azt méltóztatni mondani, hogy azt a választ kaptam, hogy ez a kiadás használtatik általában Angliában. En elolvastam most a hozzá mellékelt levelet, de ez azt mondja: „Is one of many editions, which are in use in the schools of England”, azaz, egyike azon számos kiadásoknak, amelyek Angliában használtatnak. (Elélek derűtség a jobboldalon.)

Molnár János azt feleli, hogy ő egy olyan könyvet kért, melyet az iskolákban használnak. Ezt a könyvet kaptam, tehát ebből arra a konkluzióra jut, hogy az iskolákban kizárólag ezt a kiadást használják.

Elnök: A Ház tudomásul veszi a választ. Az ülést bezárja.

BELFÖLD.

Uj főrendek. A hivatalos lap holnapi száma három királyi kéziratot fog közölni, amelyek szerint a felség főrendiházi taggá kinevezi Forinyák Gyula nyugalmazott tábornagymagot, gróf Széchenyi Pál volt földmívelésügyi minisztert és Benicsky Ferenc pestmegyei főispánt. Mind a három kinevezés érdemes férfuit emel a főrendek sorába, bizonyítva ismét a Széll-kormány tapintatát, amelyet a politikai kitüntetések és állások adományozásánál egyaránt tanusít.

Az uj főrendek közül Benicsky Ferenc, a pestmegyei főispán most ünnepli tizenötödik jubileumát. Ez alkalommal éri őt a király újabb kitüntetése.

Forinyák Gyula a fővárosi társaskörök egyik tisztelt alakja. Mint a honvédség főparancsnokának hosszú időn át adatlusa, érdemeket szerzett magának a honvédség fejlesztése körül. Ezeket jutalmazza most a kormány, midőn őt az elhunyt Hollán tábornagymag helyére ülteti a főrendiházba.

Gróf Széchenyi Pált mosiai kinevezése kiragadja a feledékenység homályából. Ez uj főrend 1835-ben földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter volt. Ő volt az utolsó földmívelési-, ipar- és kereskedelmi miniszter, mert utána ez a t. árcát kettőszózták.

A pénzügyi bizottság ülése. A holnap délelőtti tizenegy órára összehívott pénzügyi bizottsági ülés a képviselőház ülése miatt elmarad.

A vasúti terület megrongálása. Az államvasutak vonala mentén három földtulajdonos beszántott a vasut területeit. Felmerült a kérdés, hogy a tett jelentős elbírálása a közigazgatási vagy a bírói hatósághoz tartozik-e? A minisztertanács a hatásköri összehitkezés ügyében döntött és a feljelentés éimtézését a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalta. Minthogy ugyanis a feljelentés tárgyát sem az egész-ség és életbiztonság oltalmazása végett, sem a biztonság szempontjából a pályákra vonatkozólag kiadott rendeletek megszegése nem teszi, hanem az 1851. évben kiadott vasúti üzleti rendtartás 99. §-ára való hivatkozás mellett a feljelentés rongálásra vagy birtokháborításra irányult: a feljelentést, valamint az eddig kiderített cselekményben a kihágási büntetőtörvénykönyv 111. vagy 112. szakaszába ütköző kihágás jelenségei meg nem állapíthatók. Minthogy pedig a közlekedés céljaira szolgáló azok jennartására megkívánható minden létesítménynek, tehát a vasúti területek akár szándékos, akár vétkes mulasztásból, vagy gondatlanságból származó megrongálása az 1890. évi I. törvények 127. §-a által kihágásnak minősíthető és ugyanezen törvény 151. §-a értelmében a közigazgatási eljárásra utasított: azt, hogy mennyiben vonható a jelen eset az idézett törvény rendelkezése alá és egyáltalában kihágásnak

menyiben minősíthető, a közigazgatási hatóság van hivatal megítélni annyival inkább, mert a rongálás különleges tárgyanál fogva az 1873. évi V. törvény-cikk, illetve az 1879. évi XL. törvényeknek az ingatlanokra általában vonatkozó 421., illetőleg 127. §-ai nem alkalmazhatók.

A belényesi választás. Nadányi Jenő földbirtokos, akit a belényesi függetlenségi párt Gajári Ödön ellen akart felléptetni, kijelentette, hogy a jelöltséget nem fogadja el.

Főértelkezletek. Az országgyűlési függetlenségi és negyvennyolcas Ugron-párt ma délután bizalmas jellegű értekezletet tartott. Mint értesülünk, a pártgyűlés egyetlen tárgya a Polónyi Géza és Ugron Gábor országgyűlési képviselők közt támadt konfliktus volt.

Az országgyűlési függetlenségi és negyvennyolcas Kossuth-párt a holnap délután öt órára hirdetett értekezletét hat óráig tartja meg.

A néppárt ma délután Molnár János elnökletele alatt szintén értekezletet tartott, melyen a költségvetést tárgyalta. A párt a költségvetést még általánosságban sem fogadja el s álláspontjának kifejtésével Molnár Jánost bizta meg. A költségvetés képviselőházi tárgyalása alkalmával Molnár Jánoson kívül Buzáth Ferenc, Páder Rezső és Gyurits fognak felszólalni.

KÜLFÖLD.

Krüger Európában.

Budapest, november 23.

A volt transvaali köztársaság elnökének Marsellebe érkezése és ünneplése méltó volt magához az agg hontalanhoz és az őt üdvözlő franciákhoz is. Bármily lelkesedéssel fogadták is Krüger, egy szót sem ejtettek el olyat, amely Angolországot sérthette volna s ha az állítólagos angolok tegnapi incidense elő nem fordul, semmi sem zavarta volna a valóban szép ünnepet. Még az angol sajtó is meg van elégedve Krüger fogadásával s a londoni lapok csupán Krügernek azt a vádját utasítják vissza, mely az angolok barbár hadviseléséről szól. Tagadják, hogy a britek kegyetlenül bánának az asszonyokkal és gyermekekkel. A Times utal arra, hogy Krüger felesége még most is Pretóriában van, ahol az angolok a legnagyobb tisztelést és figyelmet tanúsítják iránta. Valamennyi lap elismeri a francia kormány korrekt viselkedését s meg vannak róla győződve, hogy Krüger európai körutazásában a döntő körökben semmi hajlandóságot sem fog találni a boerok érdekében való közbelépésre: A Standard azt írja, hogy Krüger csak Anglia túrelmének köszönheti, hogy egyáltalában Európában van s remélhető, hogy az európai hatalmak nem fognak Krüger miatt Angliával összeveszni.

Marseille, november 23.

Ugy látszik, hogy Krüger még nem határozott a párisi községtanács meghívásának elfogadásában. Krüger tegnap fogadta a párisi községtanács elnökét is, aki meghívta, hogy látogassa meg a párisi városházát. Krüger a következő választ adta a községtanács elnökének.

— Csak arra kérem, hogy a választ fenntarthassam magamnak addig, amíg mint államfő eleget tettem a francia állam feje iránt való kötelességemnek.

Krüger ma délelőtti elutazott Marselleből s este Dijonba érkezett, ahonnan reggel folytatja útját s holnap délben érkezik Párisba.

Brüsszel, november 23.

A Petit Bleu marsellei tudósítója megintertwiewolta Krüger, aki kijelentette, hogy európai útjának az a főcélja, hogy a hatalmak közbenjárását kieszközölje. Ha ez nem sikerül, a boerok folytatják a küzdelmet az utolsó emberig. Szerinte az angolok idáig százezer halottat és sebesültet, a boerok pedig összesen 16.000 halottat, sebesültet és foglyot vesztek. Ez utóbbiak száma 10.000. A boerok még évekig folytathatják a küzdelmet.

Krüger Vilmos császárnak a boerokkal szemben táplált érzelmeiben beállt változást Cecil Rhodes berlini útjának tulajdonítja és kijelentette, hogy ő is meg fogja látogatni a császárt.

Marseille, november 23.

Tegnap este Krüger tiszteletré bankett volt, amelyben háromszáz ember vett részt. A banketten Leyds Krüger megbízásából bejelentette, hogy az elnök nem jelenhetik meg a lakomán, mert nagyon fáradt és gyásza van. Az elnök, mondotta azután Leyds, soha sem fogja elefelejteni azt a szives fogadást, amelyben az önk szép Marselle városa részesítette, amely felültölt mindent, amit várhatott még abban a városban is, amely Franciaországnak dícső nemzeti himnuszát adta, a Marsellaiset, dalat minden népnek,

amelynek függetlenségét meg akarják semmisíteni s amely harcban áll elnyomóival. Leyds végül Krüger nevében a francia köztársaság elnökét s azután a maga nevében a bizottságot élte, amely hozzájárult a dél-afrikai köztársaság függetlenségének fönntartásához és harci támogatásához. Azután még több felkösztötöndt mondak.

Marsaille, november 23.

A Louvre fogadóban lakó angolok ellen éjfélig üntettek. A tömeg, amely nem a legjobb társadalmi körökből verődik össze, az éj folyamán nagyon megsaporodott s folytonosan azt kiabálta: Veszessenek az angolok! A vízbe kell őket dobni! A tömeg azután zászlót követelt, mert a fogadó épülete egyetlen lobogóval sem volt díszítve, úgy látszik, hogy a fogadás mégis megijedt, mert többtől kért hatalmas francia lobogót tüzetett az erkélyre. Erre a tömeg tapsolni kezdett, de tizenegy óra után újra be akart nyomulni az épületbe, hogy az angolokat onnan kizozza, azonban a rendőrség szétverte a tüntetőket.

Páris, november 23.

Loubet köztársasági elnök szombaton délután vagy vasárnap délelőt fogja fogadni Krüger, aki azt a kívánságot fejezte ki, hogy a francia állam-azt üdvözölhesse.

Marsaille, november 23.

Krüger elnök délelőt elutazott Párisba. Arra a táviratra, amelyet Krüger Loubet elnökhöz intézett, mikor francia területre lépett, Loubet Grimannelli prefektus utján köszönetét és üdvözlését küldte Krügernek.

Brüsszel, november 23.

Biztos forrásból jelentik, hogy Krüger a jövő hét végén Hágából fel fogja szolítani az összes európai hatalmakat, — nagyon természetesen az angolokat kivéve — hogy hatásosan támogassák a boerok ügyét. Ha ez meg nem történék, Krüger a birtokában levő dokumentumokat, „melyek élénk világításba helyezik egyes európai hatalmak politikáját” publikálni fogja s azután visszatér hazájába, hogy ott a csatamezőn honfitársaival együtt — ha kell, meghaljon.

A kínai háború.

Peking, november 23.

A kínai kormányzat való tárgyalások megkezdésének halogadása nagyon elkedvetleníti a Kínában levő idegeneket, mert attól tartanak, hogy a béke-preliminárék megállapításánál való haszontalan időpazarlás még nagyobb akadályokat fog gördíteni a kielégítő rendezés elé. Az idegen követek, amelyek legilletékesebbek a hatalmak eljárásai módjának megítélésére, azt tanácsolják, hogy a preliminárék kérdésében való tárgyalásokat tegyék át valamely európai városba, vagy Washingtonba, a feltételek megállapítását bízzák korlátlan hatalommal felruházott képviselőkre és azután a feltételeket követelés alakjában nyújtsák át, ami fölsőségessé tenné, hogy tovább tárgyaljanak valamely kínai biztossal.

Berlin, november 23.

A Wolff-ügynökség jelenti: Gróf Waldersee táviratozza Pekingből: Mühlfels őrnagy e hó 20-ikán rövid ütközet után elűzött néhány erős boxerbandát Agkiaszban. A boxerek 50 halottat és 8 ágyut vesztettek. Jork oszlopának egy lovasszáda Rusche kapitány vezetésével megtámadta a Hsuenhvából és Hvjánból visszatérő csapatok utóhadát és 8 podgyászkoecsi pénzzel, löszerekkel és felszereléssel tárgyalak zsákmányul ejtett. A kínaiak, akik 30 halottat vesztettek, úgy látszik, Majjikon és Hohentaj tábornokok alatt szétesésben vannak és Sanzi tartományba menekültek.

New York, november 23.

Az Evening Post washingtoni értesülése szerint az Egyesült-Államok kormánya azt hiszi, hogy Pekingben a tárgyalások válságos stádiumba jutottak.

Berlin, november 23.

Gróf Waldersee jelenti Pekingből: York hadoszlopa e hó 17-én a Kalgántól délkeletre 25 kilométernyire lévő Hsuenhwa elé ért, amelyek kis kínai őrsége lerakta a fegyvert. Mühlfels hadoszlopa 20-án folytatta előnyomulását Szankiatienből Ankiaszra felé. Az expedíciós hadtest egészségi állapota jó. A tifusz- és vérhas esetek száma csökkent.

London, november 23.

A Morning Post jelenti Pekingből 21-iki kelettel: Itt híre jár, hogy egy német csapat kínai csapatokkal megütközött s visszaverett. Részletes tudósítás még nem érkezett.

(A német-kínai vita.)

Berlin, november 23.

A birodalomgyűlés mai ülésén folytatta a kínai pótköltésügyet tárgyalását.

Hasse (nemzeti szabadelvű) örömmel fogadja a birodalmi kancellárnak azt a kijelentését, hogy Kínában is német politikát fogunk követni. A birodalomgyűlésnek kötelessége volna köszönetet mondani a császárnak azért, hogy fölvette programjába a világpolitikát. A birodalmi kancellárnak egyik legfontosabb feladata az, hogy a császárt a nép igazi hangulatáról informálja. A külföldön lévő német alattvalók oltalmazása egyik leglényegesebb része a világpolitikának. Szólvó sajnálja, hogy Dél-Afrikában a kiutasítások alkalmával nem védte meg a német alattvalókat.

Báró Richthofen külügyminiszter Hasse-nak arra az észrevételére, hogy Németország nem oltalmazta meg a Transvaalból kiutasított németeket, azt mondja, hogy a német birodalom teljesítette kötelességét és a német konzulok, bár nehéz viszonyok között kellett működniök, megtették a magukét. A nemzetközi jog szempontjából jogosultnak kellett elismernünk — mondja a miniszter — azt az intézkedést, hogy az angolok a haretérről eltávolítottak minden idegen, akire nézve ezt a viszonyok megkivánták: ellenben határozottan felléptünk azok érdekében, akiket elégséges ok nélkül vagy helyén nem való szigorral utasítottak ki s ezekért kártérítést követeltünk. Az angol kormány erre közölte velünk, hogy hajlandó a jogosulatlanul kiutasítottak kártérítést fizetni. A kártérítés módzataira nézve most folynak a tárgyalások a két kormány között. Még fogjuk védeni azoknak az érdekeit is, akik nem tudják irásokkal igazolni kártérítési követelésüket. Ilyen esetekben természetesen a kártérítési igények megállapítása nehezebb lesz.

Bebel nem annyira a boxerek, mint az igazság védőjének vallja magát. Polemizál a hadügyminiszterrel és kiemeli, hogy a „hun levelek” a hadügyminisztérium még nem kifogásolta; az államügyeszek sem léptek közbe, jöllehet a legsúlyosabb sértések vannak bennök a német hadsereg ellen. A mit a levelek mondanak, az sajnos igaz. A hadügyminiszter kijelentette, hogy ezekért a tettekért nem lehet a császárt felelőssé tenni. De vajjon a főparancsnokság adta-e a katonáknak azt a parancsot: „kegyelmet ne adjatok, foglyok nem kellene”. Ezt kell meg tudni. Ha a hadügyminiszter erre világosan nem válaszol, ebből azt kell következtetni, hogy ilyen parancsot tényleg kiadtak. Ilyen passzus nélkül ilyen tettek nem volnának lehetségesek. A birodalmi kancellár el akarja vállalni a felelősséget a császár beszédeért és azt mondta, hogy a császár Bremenhavenben mint katona és nem mint diplomata beszélt. Ezzel szemben az hozható fel, hogy a császár nem beszél soha mint katona, soha mint diplomata, hanem csak mint császár. A császár sokkal öntudatosabb személyiség, semhogy egy pillanatra is másképp akarna a nép elé lépni, semmint császár. Julius 27-iki beszédekor a császár tudta, hogy a követek Kettelert kivéve, körülbelül meg vannak mentve. A császár egész férfi, azt mondják. Ezt mondom én is, aki nem vagyok császár; és azt akarja, hogy egész férfinak tekintés is.

Gróf Bülow birodalmi kancellár Bebelnek amaz állítás ellen fordult, hogy a német-kínai politika rideg, egyetlen és barátságatlan. Ezek a szemrehányások őt (Bülowot) személyesen érintik, mint volt államtitkár és most birodalmi kancellár. Ezzel szemben a berlini-kínai követ levelére hivatkozik, aki mint született kínézser (viharos derűlttség), bizonyára illetékesebb egy szabadelvű kínézsernél. (Megjűlő derűlttség.) Felolvassa a levél egyik passzusát, melyben a követ különös elismerésnek ad kifejezést a Kínával szemben követett német politika, valamint Németországnak Kínában tanúsított egész magatartása iránt. A múlt évben Németország mindig a legbarátságosabb viszonyt tartotta fenn Kínával. A Kiosan-szerződés megkötése óta minden nézeteltérés megszűnt a két kormány között. Felolvassa még a követnek elismerő szavait az ő körjegyzékére vonatkozólag, melyet Bebel barátságatlanul ítél meg. A követ azután hangsúlyozza azt a barátságos előzékenységet, melyvel Németországban találkozott és reményét fejezi ki, hogy az előbbi jó viszony mielőbb helyreáll. Ez a levél meghazudtolja mindazt, amit Bebel mondott.

A kancellár ezután a császár beszédeivel foglalkozik és kijelenti, hogy ő keddén csak a Bremenhavenben és Vilhelmshavenben mondott beszédekről szűlt. Határozottan emlékezik rá, hogy a vilhelmshaveni beszéd napján mindenki meg volt gyűződve arról, hogy Pekingben az összes európaiakat megölték. A bremenhaveni beszéd közvetlenül azután mondatott, mikor Kettelert meggyilkolásának a híre megérkezett. Ő nem is értené, ha ily súlyos szörnyett híre nem hosta volna gyorsabb forrongásba a vért a német császár ereiben. (Rravó! Bravó!) Mélyen sajnálja, hogy Bebel ily mó-

don beszélt a német katonákról és az egész hadseregéről. Még egy eset sem bizonyult be, melyben valamely német katona méltatlanná tette volna magát a német hadsereg és a német nép hírnevére. Ha ily eset bebizonyulna, a legszigorubb büntetést vonná maga után. Egyes esetekből nem szabad általános következtetéseket vonni.

A német katona nem engedí, hogy bármely más katona fegyelem vagy humanitás dolgában felülmulja. Ezt ő itt a külföldnek is mondja, amely előtt a német katonát kisebbitették. Erről kezkesedik a német nemzet gúnyosa, amely eddig még mindig egyesíteni tudta a humanitást és a fegyelmet.

Gossler hadügyminiszter nem érti, miként lehet a kulturát és a kereszténységet egymással ellentétbe állítani. A mi legnagyobb dicsőségünk az, ugyan, hogy a kereszténységet megbecsüljük a hadseregben. Csupán abban az egy pontban ért egyet a hadügyminiszter Bebellel, hogy a császár egész férfi.

Bebel a leghatározottabban tiltakozik az ellen, mintha ő a német hadsereget a Kínával és általában a külfölddel szemben kisebbiteni akarná.

A javaslat ezután a költségvetési bizottsághoz utasított.

HIREK.

Budapest, november 23

— BUDAPESTI NAPLO. November 30-án

uj előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király vadászata. Ma reggel a wallseei kastély közelében lévő Mühlauuban fácánvadászat volt, amelyen a király, Ferenc Szalvátör főherceg, gróf Paar főhadsegéd, dr. Kerz udvari orvos és báró Lederer kamarai előjáró vettek részt. A vadásztársaság 103 fáciánt, 29 nyulat és egy szalonkát lőtt, amiből a király maga 52 fáciánt, több nyulat és a szalonkát lőtte. A király két unokájának szabad volt két hajást végig néznie. A vadászat délután 1 óráig tartott. Ő felsége nagyon meg volt elégedve a vadászat eredményével. Az idő nagyon szép volt.

— Gróf Lónyayék Budapesten. Gróf Lónyay Elemér ma hajnali öt órakor már talpon volt, gyorsan felöltözött és fél hatkor elhajtatta a szállóból. A gróf ma késő délutánig bátyja társaságában a főváros környékén vadászott. Sztefánia hercegnő ma délelőt el nem hagyta lakószáclályát; újságot olvasott, leveleket írt, közben kutyáival is szórakozott és déli egy órakor megebedelt. Gróf Lónyay ma délután visszaérkezett a vadászatról. Estére szűkkörü vacsora volt a Parkklubban, amelyen a gróf páron kívül Szápáry Pál és neje és gróf Lónyay Elemér bátyja vettek részt.

— Bucus az Erzsébetvárosban. Az évente szokásos Erzsébetnapi bucus november 25-én, vasárnap tartják meg az Erzsébetvárosban. A bucus egynázi része az erzsébetvárosi ut plébánia-templomban lesz, ahol reggel hat órakor kezdődnek az ájtatosságok. Tíz órakor lesz a zenés ünnepi nagymise, amelyen Tóthfalussy Béla erzsébetvárosi plébános fog celebrálni, aki mise után megtartja első ünnepi beszédét az ut templomban. Délután veceurne rekeszt be a bucusit, melyre nagyban készül a kerület lakossága.

— Beniczky főispán jubileuma. Holnap lesz tizedik évfordulója annak, hogy Beniczky Ferenc pest-megyei főispánt beiktatták hivatalába. Ezt a jubilárius alkalmat diszközgyűléssel ünnepli meg a megye, amelyet holnap délelőt tizenegy órakor tartanak meg a megyeházán. Az ünnepi program ez: 1. Beniczky Lajos alispán megnyitó beszéde. 2. Fazekas Agost főjegyző ünnepi beszéde. 3. Gróf Teleky József megyebizottsági tag indítványa az iránt, hogy Beniczky Ferenc-alapítványt alkossanak, amelynek jövedelmét a közigazgatási tanfolyamon levő szegény jegyzőjelöltek kapják. 4. Az alispán záróbeszéde. A közgyűlés után diszlokoma lesz a Hungária-szállóban.

— Berlin erkölcsi. A német császárné-
nak kifogása van Berlin erkölcsisége ellen s a hol csak lehet, tüntetőleg ki is mutatja, hogy nem tetszik neki ennek a nagy városnak az életmódja. Legutóbb Berlin magisztrátusa elhatározta, hogy nem üdvözli névnapja alkalmából a császárnét. Ennek is az volt az oka, hogy a felséges asszony egy legutóbbi üdvözlésre kemény dorgatoriummal felelt. Most Berlinből újra azt jelentik, hogy a császárné megint beleavatkozott az erkölcs dolgába és pedig a rendőrség útján. A királyi opera egyik hangversenyén elő akarták adni a Parsifal egy olyan részletét, amelyet eddig mindig kihagytak. No hát kihagyták ezuttal is, mert a rendőrség nem engedte meg az előadását. Ez pedig a császárné különös intézkedésére történt.

— **Nem megyek be puffernek...** Ha gróf Károlyi Sándor bejön a t. Házba, azon senki se csodálkozik. Ha Kornfeld Zsigmond tünik fel a folyosón, már szimatolnak miatta valamit. De ma az a különös dolog esett meg, hogy gróf Károlyi Sándor, a főagrárius és Kornfeld Zsigmond, a fő-merkantilista, egy időben siettek a miniszteri szoba felé, amelyből éppen abban a pillanatban lépett ki Szöll Kálmán miniszterelnök.

A folyosón képviselők és újságírók álltak. Valaki elszóltta magát:

— No most kiderül, melyikhez szit jobban a miniszterelnök? Mert most egyszerre fogták el ketten, Károlyi és Kornfeld.

Es nagy volt a figyelem. De Szöll Kálmán hangosan szóló mindakettőtől:

— Hiszen itt vannak az urak és akár mindjárt beszélhetnek is egymással. Csak méltóztassanak bescsétálni a miniszteri szobába.

Azzal kinyitotta előttük az ajtót, bebecsátotta a fő-agráriust és a fő-merkantilistát, egy pillanatra még mosolyogva nézte őket, aztán rájuk zárta az ajtót hátról. És már mosolygó arccal sietett a tanácsterem felé.

A képviselők csoportjából megszólították:

— Kegyelmes uram, azok odabenn a ketrecben megessék egymást.

— No talán nem, — nevetett a miniszterelnök. De az bizonyos, hogy én nem megyek be közéjük puffernek.

... Szóval: csak annyi derült ki, hogy a miniszterelnök a fő-agráriust nem részesítette előnyben, de a fő-merkantilistát sem. Végezzék el a dolgukat egymással. Ő pedig nem áll közéjük puffernek. De mintha ezt már eddig is kimutatta volna a miniszterelnök ur a — politikájával!

Egyébként Károlyi és Kornfeld csak egy óra múlva jöttek ki a miniszteri szobából. Nem ették meg egymást. Udvariasan elbucszkoddak és Kornfeld még azt mondta:

— Tehát várom, kegyelmes uram! Még újra is találkozni fognak. Mit jelent-ezen ez? ...

— **Lakoma Fesztiv Gyula tiszteletére.** A magyar építómesterek egyesülete az este lakomát rendezett Fesztiv Gyula tiszteletére, abból az alkalomból, hogy a király a jeles műépítést a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. A lakomán jelen volt az egyesület színe-java és többen lelkes felkészöntőkben éltezték az ünnepet és családját.

— **Kártyázás közben.** A szabadelvű pártkörben kártyázott tegnap az öreg Janicsáry Sándor Mikszáth Kálmánnal. Az első osztásnál még Janicsárynak kedvezett a szerencse, de azontúl aztán mindenképpen peches kártya akadt a kezébe. Vesztett.

Mikszáth Kálmán mosolygott s egyre biztatta a partnerét:

— No majd a következő osztásnál.

A következő osztásnál azonban még mindig nem javult a helyzet. Janicsáry vesztett és újból vesztett.

Mikszáth Kálmán utójára is elszomorodott s jóvendősekre adta magát. Nagy füstöt fújt a szivarjából s aztán mélységes bánattal mondta:

— Megérem még én azt is, édes bátyám, hogy a király mossa meg a te lábadat.

— **Automobil az északi sarkra.** Az abruzzói herceg, aki tudvalevőleg csak nemrég tért vissza északsarkai utjából s akinek egyik kísérője, Cagni százados még Nansennán is északabarra jutott, most érdekes tervvel foglalkozik. Elhatározza ugyanis, hogy újabb expedíciót szervez s ennél az expedíciójánál felaszítja az automobil is. Már csinált is egy olyan automobil, amelylyel jégen lehet járni. Az abruzzói herceg automobilal akarja az északi sarkot megközelíteni, ami szánuóval és léghajóval eddig nem sikerült.

— **Kápolnaszentelés.** Budapesten nem rég alakult a görögkelti román egyházközség, melynek élén Gáll József főrendiházi tag és Szerb György országgyűlési képviselő áll. Az egyházközség egyelőre ideiglenes kápolnát szervezett a Gózsdu-féle telken (Holló-utca 8. szám), melyet vasárnap szentel fel Goldis József, aradi püspök, aki ma este érkezik kísérőivel a fővárosba.

— **Ibsen-társulat.** Bécsben mozgalom indult meg a nagy norvég tisztelői között egy ilyen társulat alakítására. A cél Ibsen műveinek a népszerűsítése és terjesztése.

— **Bucsu a Rácvárosban.** A budai oldalon a Tabánban vasárnap lesz a bucsu. Ez a fővárosnak rendszerint a legzajosabb, legnépesebb bucsuja. Az ünnep egyházi része a plébánia-templomban folyik le, ahol zenés nagymise s kóruséneklés, amelyben az egyes társulatok s testületek zászlók alatt vesznek részt. A bucsu színhelye a Szarvas-téren lesz. Érdekesség, hogy a Rácvárosban még mindig divatban van ilyenkor az apró házak kicsinosítása, s azok nagy részét meszlik, festik, hogy a bucsu napján mentül ékeesebbek legyenek.

— **Bucsu-est.** A mérsáros ipartestület előjárósága dr. Horváth János tiszteletére bucsu-estét rendez a hó 26-án este 8 órakor a fővárosi iparoskör kerépesi-ut 30. szám alatt lévő helyiségében. A bucsu-estére a rendezőség meghívta az összes társtestületeket.

— **Eötvös Károly felolvasása.** A Pesti Lloyd-társaság holnap esti estélyén Eötvös Károly felolvasást tart *Egy hiánytalan asszony* címen. A felolvasást a nagy érdeklődésre való tekintettel a tőzsde nagy termében tartják meg.

— **A cár.** A fölizgatott képzelet, mely oly szívesen időzik a nagybetegok ágya közelében, ma Európa-szerte rémeket idézett föl avval, hogy az orosz cárt halottnak híresztelte. Egy bécsi lap londoni tudósítója azt jelentette, hogy a cár meghalt s e hír nyomában legott akcióbba léptek a hírlapok tudósítói is. Az egyik londoni lap legott fölkerestette az orosz követet, aki azonban kijelentette, hogy a katasztrófa beálltóról mitsem tud.

— **Musolino az olasz parlamentben.** Tudniillik már az olasz kamarában is tárgyalni fogják, Musolino, a népszerű banditát, akit sehogy sem tudnak kézrekeríteni, holott valami nyolcszáz főnyi katonaság üldözi. Heves vitára is van kilátás ebben a dologban a kamara ülésén. Csodálatos is, mennyire hiába való minden rendszabály ez ellen az ürdöngős rabló ellen. Hogy minden összekötést elszakítsanak tőle, többek között például azt tették, hogy elfogták mindazokat a pásztorokat, akiket az a gyanu terhel, hogy hirt adnak neki a veszedelem közeledtéről. Ugyanezzel a céllal tartóztatták le a rabló két testvérét, Cleliát és Hyacinthát. Persze ez se használ semmit sem. Most pedig arról van szó, hogy Musolino alaposan megszökött és Catanzaro tartományban tartózkodik. Squillacaban mérget akart venni Musolino. Egykori iogházóra ráismert s Musolinoknak menekülni kellett. Mintha csak a föld nyelte volna el, úgy eltűnt az emberek szeme elől. A klasszikus kalabriai kalap volt rajta és paraszt kosztüm. Néhány nappal később Corezra tartományban látták a parasztkot.

— **Furcaságok az egyetemről.** Van Budapesten az egyetem bölcsészeti fakultásán egy tanszék, amely már ötföldévi óta üres. Az olasz nyelv és irodalom tanszéke ez. S van Magyarországon egy magyar ember, akit a gondviselés egyenesen erre a tanszékre teremtett. Ez dr. Radó Antal, a Kisfaludy társaság tagja, Tasso, Dante, Petrarca, Carducci, Leopardi kitűnő fordítója, az olasz irodalomtörténet tudós buvára és elismert tekintélyű irodalmi művelője. Ha a józan ész, a jó izé és a magyar lelkiismeret uralkodnék a bölcsészeti fakultáción, egyszerűen Radó Antalt hívták volna meg a tudós professzor urak e tanszékre. Hiszen keresve sem találunk jobbat nála. Nevét a magyar közönség méltán és erősen becsüli, de az olasz irodalom is igaz nagybecsűléssel emlékezik meg róla. De a bölcsészeti fakultás egyebet csinált. Minthogy van arra való ember itt a hazában, tehát mindenáron azon voltak, hogy ne ő neki jusson a katedra. Először is Olaszországból egyszerű nyelvmestert akartak hoztatni. S mikor értésükre adódott felülől, hogy ez a szabályokba ütközik, akkor bele nyugodtak ugyan a pályázat kiírásába, de kikötötték, hogy nemzetközi legyen a pályázat. Akadt is tizenegy pályázó, köztük nyolc idegen. Valamennyi tizenegy közül Radó volt a legjobban minősítve, tehát elhatározták, hogy nem a pályázat szerint döntenek a kérdést. S elküldtek egy professzort a külföldre tanárkeresőbe. A tudományos vigé felfedezett Innsbruckban egy reményteljes ifjút, akit Farinellinak hívnak s az ottani egyetemen docenskedik. Farinelli természetesen egy kukkot sem tud magyarul, ellenben Innsbruckban a *spanyol* irodalom magántanára. Magától érthető, hogy a bölcsészeti fakultás ezt az embert szemelte ki egy magyar egyetemre az olasz nyelv és irodalom tanárául. Pedig az Egyetem-tér meglehetősen távol van a Lipótmezőtől. A fakultás tegnapelőtt tanácskozott az ügyről. A többség természetesen Farinellit ajánlotta a miniszternek. Két érvük volt a professzoroknak ez eljárásuk mellett. Az egyik az, hogy az egyetemre ne bocsassanak zsurnalisztát. Radó ugyanis valamikor újságíró volt, de már tizenöt éve, hogy semmi köze a sajtóhoz. Ugyan miért fájnak a professzor urak annyira a sajtótól? A másik érv még alaposabb volt: az, hogy mikor néhány év előtt megürült a francia nyelv és irodalom tanszéke, akkor is mellőzték a pályázó derék magyar tudósokat s egy Becker nevű elzászi németet hívtak meg, aki aztán a magyar egyetemen németül tanította az ifjúságot barbár ejtésű franciára. A fakultás úgy látszik nagyon megszerette a német tanítást a magyar egyetemen. Mert most már a második esetet akarja megkérni. Nos, kimondjuk nyíltan, hogy ez az eljárás bolond, izléstelen és hazafiatlan. Ugy látszik, a vaskalap megnyomorítja az itéletet s az érzést is. A fakultás javaslata szerencsére az elé az okos és lelkes magyar ember előtt, akinek Wallacis Gyula a neve. Az majd kiöktatja az urakat arra, hogy budapesti katedrán semmi keresni valója a német szónak s hogy az idegenből nem lehet apró méretű magántanárkat importálni olyan tanszékre, amelyből magyar talajból fakadt magyar tudós teljes rátermettséggel pályázik.

— **Imádság-hadarás.** A főváros elemi iskoláiban az a szokás, hogy a gyermekek a tanítás megkezdésekor és az órák végén is imádkoznak. Olyan imádságokat mondanak el, amelyek nincsen semmi felekezeti sajátosság. Szász Károly írta az iskolák számára az imákat. Nem is ezek a jámbor versikék ennek kifogás alá, hanem a mód, ahogy az imádkozás folyik. Föláll az osztály s aztán amikor a tanító leint, mint valami kármester, belekezdnek az imádságba valamennyien s hadarják, hadarják, míg egyszerre rá nem mondják mind a nyolcvan, hogy: amen. Persze a saját hangját se hallja egyik se a nagy zsvajban, ami mi minden egyéb, csak nem imádkozás s miután a tanító se ellenőrizheti, hogy ki mit mond, lassankint elformálódtak, értelmetlenek lettek a Szász Károly imádságai. A helyett, hogy: — *minket éjjel megtartottál*, némely osztályban ezt hadarják le a gyerekek: *minket éjjel megtartottál*. A helyett, hogy: *hollaknak pedig örök nyugalmat*, ezt zengik a gyerekek: — *hollaknak pedig öröm nyugalmat*. A főváros egyik segédtanfelügyelője vette észre azt, hogy az imádkozás ilyenformán ártalmára van a gyerekek értelmiségének s egy szaklapban azt a tanácsot adja a tanítóknak, hogy előbb maguk imádkozzanak a gyerekeknek, aztán pedig a növendékekkel imádkoztassanak. Olyanformán, hogy mindennap másik gyerek mondja el az imádságot s a többi csak magában, suttogva követi a sorokat, olyanformán, mint a hogy a templomban utána suttogja a papnak a gyülekezet a Miatyánkot.

— **A testi nevelés reformja.** Jász Géza, a tornaegyletek országos szövetségének titkára a testnevelés reformja ügyében indítványt dolgozott ki, amelyet a szövetség igazgató-bizottsága elé terjeszt. Az indítvány öt pontba foglalja össze a fontos és kívánatos reform programját. Ohajtja ugyanis egy *tornatanárképző-intézet* felállítását, a *tornatanároknak* a többi tanárokkal egy fizetési rangosztályba való sorolását, *tornatermeknek* és *játszószereknek* szigorú rendszabályok szerint való berendezését, kívánja továbbá *központi testnevelési szakosztály* és *tornafelügyelő* intézmények létesítését, végül az *egyesületi tornaszámnak* állami pártfogását. Igen helyes a tervezet és szépnek is szép, de nem új. Annakra nem új, hogy már negyedfél esztendő. Körülbelül ennyi ideje annak, hogy Szabó István országgyűlési képviselő a közoktatásiügyi költségvetés parlamenti tárgyalásánál felszólt és a Ház általános helyeslése között fejtette ki egy programot a tornatanítás reformjára nézve. Ezt a programot lájuk most viszont Jász Géza ur indítványában. Az indítvány tehát mint indítvány Jász Gézáé, de mint program Szabó Istváné.

— **Párbeszéd a kifiről.** El lehetünk rá készülvé, hogy hétfőn reggel a kávékn mellől hiányozni fog a kifli. Es el lehetünk készülvé arra, hogy Mari üres kiflis kosárral jön föl a péktől.

— Nincs kifli, — mondja majd szomorúan.
— Hát zsemlye?
— Az sincs. Semmi sincs. A pékek nem dolgoznak.

Akkor aztán igen komolyan disszertál majd a nagysága a sztrájkról, mondván:

— Ezek a pékek minduntalan okoskodnak. Az ember soha sem tudja, hogy mely napon virrad arra, hogy nincs mit aprítania a kávéjába.

— Szociális problémák, melyekhez nem értesz, — mondja csitítón a férj.

— Nem értek? Dehogy nem értek. Ezek a pékek nem értenek hozzá. Kérlek, egész nap nem tesznek egyebet, mint befűtenek, kifűtenek. Most meg azért nem akarnak sütni, mert vasárnap éjjel meg szabad nekik éjjel előtt befűteni a munkaszünet miatt. Ok kilenc órakor be akarnak már fűteni s most négyfélét tartottak s kifizették a vörös lobogót, mert ezt nem engedik meg nekik s égreföldre esküdöznek, hogy nem sütnék többé.

— Csodálatosan értesz a munkáskérdésekhez — mondja a férj s nagyokat szippant a szivarjából.

— Természetes — folytatja a nagysága. A kis kiflikért akkora garasokat szednek, hogy a fővárosban nincsen másnak háza, csak a pékeknek. Nézd meg őket. Egyik jobb színben van, mint a másik s mihelyt nem tetszik nekik valami, menten kiáldnak a közpére s fenyegetőznek. Ezek a pékek a legrosszabb szociálisták.

— Szociálisták?
— Igen. Mindegyik tőkés, de azért mindjárt azokhoz a végső eszközökhöz folyamodnak, melyek a szegény munkást illetik csak meg. Hallatlan, igazán hallatlan...

— **Jurista bál az Operában.** A közeledő farsangnak bizonyára legfényesebb mulatsága lesz a jurista bál, melyet az Operának báteremmel alakított nézőterén tartanak meg a Vörösmarty-szoboralap javára. A rendező bizottság, melynek élén gróf Szapáry Pál elnök buzgólkodik, szerencsés példát nyújt ezzel a többi bálbizottságnak, hogy az idén mire fordítsa jövedelme tölségét. A bizottság alakuló gyűlése kiülönben november 30-án lesz a Nemzeti Kaszinó földszinti helyiségében.

— **Politika a garnizonban.** A mi asszonyaink nem politizálnak. Az igaz, hogy a mód se adatott meg nekik erre. Politikájuk mindössze arra szorítkozik, hogy a képviselőválasztásoknál érvényesítsék a befolyásukat az olyan jelölt érdekében, aki meg tudja venni a hajlandóságukat. Aztán megint vége a politikának öt esztendőre. Más a francia asszonyok politikája. Azonosítják magukat egy-egy politikai irányzattal, hűségesen kitartanak mellette — s minél több kellemetlenséget szereznek a férjüknek. Erre vall az az eset is, hogy André hadügyminiszter hirtelen áthelyezte a Melunban állomásozó 18. számú gyalogezred két tisztjét azért, mert feleségük nem akarta viszonzni egy, Melunba áthelyezett hadnagy feleségének látogatását. A hadnagy, aki régi nemes család tagja, csak polgári szertartással kell egybe feleségével és házassága nem részesült egyházi áldásban. A melunai katonatisztnak nem ismerik el a polgári házasságot és most a látogatás megtagadásával tüntettek a törvény ellen. A büntetésből áthelyezett tisztet között van egy őrnagy, egy kapitány, mindkettő régi nemes családból. André hadügyminiszter intézkedése nagy felűntést kelt.

— **Magántisztviselők a kereskedelmi miniszternél.** Ma fogadta Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter a Magántisztviselők Országos Szövetkezetének küldöttségét, melyet Róza Mihály alelnök vezetett. A küldöttség azt kérte a minisztertől, hogy a minimumra szállítsa le annak a sorsjátéknak a költségeit, melyet az egyesület az állást követítő szövetkezet szervezésére és az önhibájukon kívül állás nélkül levő magántisztviselők anyagi támogatására rendez. A miniszter megígérte, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel megkönnyíteni igyekezik a cél elérését. Lehetséges, hogy a sorsjegyeket kedvezményes portóval engedik szállítani, bár a minisztertanács már régebben azt a határozatot hozta, hogy portó-mentességeket egyáltalán nem ad. Ennyit megtesz az egyesületnek, éppugy, mint a Vörösmarty-szobor bizottságnak, mely hasonló ügyben intézett kérvényt éppen ma a minisztériumhoz. Amennyire a tárca hitele megengedi, teljesíti a kérést.

— **Szófiai rendőrök.** Szófiából jelentik, hogy ma délelőtt Szófiában egy kétszáz főnyi rablócsapatot fedszék fel, melynek tagjai a rendőrség legmagasabb hivatalnokai. Van közöttük egy magasállású rendőrtisztviselő, hét esendőrfőtiszt. Elég előkelő banda . . .

— **Drága szivar.** Egy Fiedler nevű német gyáros ugyancsak drágán fizetett meg egy kis füstölést. Hamburg felé utazott egy nem dohányzó fülkében s egyszer csak szivarra gyújtott. Utitársai erélyesen tiltakoztak ez ellen, de Fiedler rájuk se hederített. Később bejött a kalauz és felszólította Fiedert, hogy hagyja abba a szivarozást, ekközben azt is megjegyezte, hogy panaszra jött valaki hozzá és azért lép közbe.

— Aki denunciót, az gazember! — jelentette ki izgatottan Fiedler.

Egy állami építész magára vette a sértést, mert ő járt a kalauznál panaszával és panaszt tett ellene becsületsértés miatt. Az első fórum eszerőssz márkára ítélte a gyárost, a főlbbezés után ezer márkára szállították le a büntelést.

— **A Deák-mauzoleum újalakítása.** Deák Ferencnek mauzoleumát is megviselte az idő. Belsejének márványfalai megvakultak, a főbejáró nagy bronzajtaja pedig leereszkedett, úgy, hogy több ember is csak a legnagyobb erő eszittel képes kinyitni. A mauzoleum így újalakításra szorult. A mérnöki hivatal már ki is dolgozta a renoválás tervét, amely az előirányzat szerint 15 ezer koronára kerül. Ha a tervet a tanács és a közgyűlés elfogadja, a mauzoleum kijavítását a tavaszon megkezdik. A Deák-mauzoleum különben egész télen át zárva marad és így a közönség az eddigi nyitási napokon sem tekintheti meg a mauzoleum belsejét.

— **Az újraépülő Vajda-Hunyád.** A vajdahunyadi várhoz, a városligeti tó partján állott kiállítási múzeumpalotához, annyira hozzászokott a szem, hogy mikor lerombolták, mindenkinek fájt a pusztulása. Nagy örömet fog kelteni tehát mindenféle *Darányi* földművelésügyi miniszter elhatározása, hogy a mezőgazdasági muzeumnak állandó hajlékot építtet ugyanazon a helyen, ahol a vajdahunyadi vár állott s a hármas építési stílt elfogadva, gothikus, renaissance és részben barokk-stílusban újraépítteti a kiállítási történelmi csarnokokat. A Hunyadiak lovagió termében lesznek majd azok az időszakos kiállítások, melyeket a mezőgazdaság köréből rendeznek. Maga a mezőgazdasági muzeum pedig erdészeti, vadászati és az őstermelés fejlődését feltűntető történelmi tárgyakkal meg bővítve vonul be új fényes otthonába. Mindegyik a miniszter a teek dolgában megegyezésre jut a fővárossal, az építés előkészületeit is megkezdik. Így a mellett, hogy a főváros egy szép és állandó történelmi emlékekkel gazdagodik, a nagyobbnak építkezés az építő ipar mai nyomott helyzetét is segít majd valamennyire. A történelmi kegyeletnek és a gyakorlati szükségnek ily szép harmóniája, egyaránt dicséri a minisztert.

— **A tengerfenék titka.** Az Aegei-tengeren a minap elsüllyedt a Charkijeh nevű gőzhajó. Már akkor felbukkant a gyanu, hogy a hajót kirabolták és aztután elsüllyesztették. Athénben vizsgálatot is indítottak ez ügyben s buvárokat küldtek ki, akiknek feladata volt, hogy az elsüllyedt hajó pénzárát felkutassák. A buvárok a tenger fenekén megcsontított emberi testekre akadtak, amelyeknek karjai le voltak vágva. A hullák egy része törött árbócudakra volt kötözve, az árborudak pedig nehéz kövekkel voltak megterhelve. Így derült ki, hogy az arab matrózok, akik most Alexandriában várják büntetésüket, az utasokat kirabolták, megölték és hogy gaztettüknek nyomatit eltüntessék, a holttesteket a tengerbe süllyesztették. Ezenkívül tíres pénztárcákat is találtak a tenger fenekén. Az elsüllyesztett hajót fel fogják vontatni s valószínű, hogy a szörnyű büntet teljesen napfényre kerül.

— **A horvát ellenlék botránya.** Már a horvát országgyűlés megnyitó ülésén is igen zajosan emlegették a *Cyryll és Method-egyesület* botrányát, amely most valósággal az egész horvát fővárost izgatottságban tartja. Napok óta emlegetik már politikai körökben, hogy *Fleischer*, a *Hrvatska Domovina* című ellenlék lap szerkesztője, a *Cyryll és Method-egyesület* javára gyűjtött pénzt elcsikkasztotta. Azóta — mint *Zágrabból* telefonozták — *Fleischer* elűnt; ma a zágrábi törvényszék köröző levelet menesztett utána. A köröző levéllel együtt köztudomású lett az is, hogy *Fleischer nagyműrvű váltohamisítókat* is követelt el, még pedig kizárólag horvát ellenlék vezérőrfiak kárára. A szenzációs ügygel kapcsolatban most még egyéb leleplezéseket is várnak.

— **Szélhámosság figyelmébe!** A szélhámosság utját agyontaposita immáron a tömredek sablon és az új század ideges vágyakozással várta már az eredeti zsenit, aki megtermékenyítő erőt fog lehelni a svindlerek fogyatékos leleményességébe. A zseni megszületett. Főire minden nemzetiségi politikával és örvendjen mindenki, hogy Brassóban kipattant gyöngéd törzseről a szélhámosság reformációja. Asszonyt illet a hódolat, lényeg tehát fokozott a glória. És olvaszuk hozsánnyal a Brassói Lapok következő híret:

A múlt hó első napjainak egyik estjén egy elegáns öltözött hölgy állított be egyik helybeli fogteknikus műtermébe. Az elegáns megjelenésű hölgy, ki bárónőnek mondta magát, nagy fogfájásról panaszkodott. A szolgálatkész orvos megvizsgálta a kelő páciensét s körülbelül három óráig tartó operációval megszabadította fájdalmas bajától. A bárónő erre megkérte az orvost, hogy hozasson számára kocsit. A kocsit csakhamar előállított s a bárónő elrobogott annak a hátrahagyásával, hogy az orvos ur sziveskedjék a honoráriumért az X-téle villába küldeni. Az orvos hajlongva buszcsott el a bárónőtől. Másnap elküldött az X-téle villába. A küldőnc bejárta Brassót, de X-téle villára sehol nem akadt, annál kevésbé pedig a — bárónőre.

Ismételjük a pointot. A küldőnc nem akadt a villára, annál kevésbé a bárónőre. Szóval az ismeretlenség homályában rejtőzködő hölgy becsapta a fogorvost mintán egy három óráig tartó fájdalmas operációt hitellel elszüvedett. Tagadhatatlan: új és eredeti ez a család. De szörnyű végeztük az originalitásoknak, hogy vadonatúj korukban kikezdek már az utánzó. A brassói bárónő néhány nap múlva már nem fog egyedül állani, mert követik őt majd az imitációkban utazó szélhámosság. Ime egy riportban a szélhámosság új irányja:

A múlt héten Dollinger klinikájára beállított egy iparos, aki kapos-zekecsői kódnárnak mondta magát. Síralmas javszéklés közepette panaszozta, hogy a bal lábát amputálni kell, mert a csikós-tétosi ménes egy csikaja megtrugta és a rozsdás patkó vérmérgesést okozott. Az orvostanár asszisztensei segédletével a kódnárnak amputálták a ballábát. A kódnár, mint aki szénaját rendbehozta, vigan távozott kausuk-lábalával a klinikáról, miután megígérte, hogy a kausuk-pótlábat ki fogja fizetni. A lakása — ugyan — a Csokonai-utca 10-dik szám alatt van a III-ik emeleten. A kódnárségd azonban nem jelent meg a klinikán. Az esetről jelentést tettek a rendőrségnek, és kiderült, hogy az illető ismert alakja a rendőrségnek, a fekete könyv régi törzsvendége, veszedelmes szélhámosság, aki már sok csalást követett el. A rendőrség széleskörű nyomozást rendelt el és reméli, hogy a szélhámosság, aki ingyen jutott egy új ballábjához, nem sokára kézre keríti. A bal lábát persze el fogják tőle venni. Hogy a klinika visszaadja-e a kódnárségd régi ballábát, az még kétes, mert nem lehetetlen, hogy a szolgálta ezt a lábát már eladta valamelyik medikusnak.

A pragmatikus történetírónak jól kell azonban jegyezni, hogy az új irány egy fogteknikus műtermében született. A klinika már csak utánzó, amely az eredeti forrás halvány árnyékának sem mondható.

— **Ézüst menyegző.** *Ulyarik* Béla bányatulajdonos tegnap tartotta ezüstmenyegzőjét a nevelő, született *Szalay* Saroltával, a belyárosi plébánia temp-

lomban. A szertartást *Kirner* Károly prépost-plébános végezte. Az ünnepelesség a jubiláló házaspár családján kívül nagyszámú, díszes közönség jelent meg,

— **Vasuti baleset.** A kassa-oderbergi vasut *Kralován* nevű állomása előtt ma vasuti szerencsétlenség történt. A vasut hat kocsija kisiklott, de utasokban és a személyzetben kár nem esett. Három kocsi jelentéktelenül megsérült.

— **Az iparos és a költő keze.** Derék és igazán a feladata magaslatán álló műiparos lehet *Virág Apró József* műszövő Keeskeméten. A szövést azon a nívón gyakorolja, ahol az már képviselvé válik, becsületére annak a magyar ipar-nak, amelyben éppen a magyar nem bízik meg eléggé általánosan. Legutóbb két — körülbelül egy-egy négyzetméter nagyságú szőnyeget készített. Az egyiket a király, a másikon a megboldogult Erzsébet királyné arcképe van megszöve hajszál finomságú szálakból. A két remekbe csinált munkát *Jókai Mór*nak küldte emlékül Erzsébet napjára és ezt a levelet mellékelte az ajándékhoz.

„Mély alázattal járlok méltóságod elé, midőn megdicsőült felséges királynéknak ionálból sajátkezüleg kiszótt mellképét felajánlhatom, felséges királynok mellképéhez, a megdicsőült királynéknak 1900. évi november 19-iki neve ünnepe, hogy azzal kedves házat díszitse.

Alázattal alólított a szövő-ipart a legegyszerűbb elemén kezdve, önszorgalom s nehéz körül-mények közt fejlesztetem a legmagasabb műszöveszetig, mikor is éltem egyedeli törekvése az volt, hogy ő felségségnek s a felséges királynéknak mellképét a szövő-iparban megörökítem.

Fogadja méltóságos uram a szegénysorsu öreg iparostól ezen szerény, de annál nagyobb becsü emléktárgyat, amelyet igaz szívből s minden tehetségből adhatok s kívánom, hogy az Isten drága életét még sokáig tartsa meg.

Maradok mély hódolattal Keeskeméten, 1900. évi november havában,

méltóságodnak alázatos szolgája

Virág Apró József
műszövő,
a koronás érdemkereszt tulajdonosa.

Jókai megköszönte a figyelmet s viszonzásul jobbkézének művészi kivitelű mintázatát küldte el a derék keeskeméti iparosnak, addig is, míg élő kézzel szoríthatná meg *Virág Apró József* jobbát.

— **A titkos hitves.** Nagy izgatottsággal várják *Cherson* kormányzóságban, mint *Odesszából* jelentik, egy titkosztas férjgyilkosságnak a tárgyalását. Az eset már vagy egy esztendő. A huszonkét esztendő *Gridin* Ludmilla és a nálanál öt esztendővel fiatalabb hűgát, *Varvarin Alexandrát* az a vád terheli, hogy a múlt télen megfojtották a tízenyolc esztendő *Varvarin Matviet*, akivel *Alexandra* 1899 óta titkos házasságban élt. Romantikus részletek derültek ki az előnyomozat során. A meggyilkolt bányájának, egy malomtulajdonosnak az üz etében működött, mint pénz-táros és sokat járt *Gridin* főmólnár házába. 1899-ben *Gridinné* magához vette tizenhat esztendő hűgát, akibe a fiatalember beleszeretett. Ez a szerelem kölcsönössé vált és annyira nőit hévben, hogy titkos házasság lett a vége. *Varvarin* továbbra is mindennapos vendég volt a házban, mintha mi sem történt volna. Hanem a titkos boldogság nem tartott sokáig. A fiatal asszony szeptemberben beleszeretett egy *Groza* nevű fiatalemberbe. Ez meg is kérte a kezét s oda is ígért neki. De itt volt a titkos férj, akinek 1900 január 9-ig, amikor az esküvőt kitélték, el kellett távolítva lenni az utból. A vizsgálat során a fiatal asszony azt vallotta, hogy nővérelvel december nyolcadikán sétára szólították fel *Varvarint*. Sétáközben a folyó partján *Varvarin* zsinogot akart a nyakába vetni, hogy játszzanak lovasokát. Ő megijedt, mert a férje gyakran fenyegette meg halálisan. Félében és izgalomban elkapta a zsinogot és a férje nyakába hurkot vetett, majd erősen fojtogatta. Az ura közben felbodlott és elvesztette az eszméletét. Nővére azt állítja, hogy amikor ez történt, ő hátrább járt, de azt is bevallotta, hogy segített a hűgának a holttestet a folyóhoz cipelni és ott egy léken át a jeges vízbe vetni. De hogy segített-e neki a fojtogatásban is, arra nem tud választ adni.

— **A gyorsíróverseny.** Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesületnek idei országos versenye alkalmából, mely vasárnap 25-iken délután két óraker lesz a képviselőház üléstermében, a kereskedelmi miniszter az egyesület kérésére megengedte, hogy az egyesület vidéki tagjai, továbbá a versenyen résztvenni kívánó középiskolai tanulók és az azokat kísérő tanárok az államvasutakon a lakóhelyükhöz legközelebb eső vasuti állomástól Budapestre és vissza a szomszédos forgalmi viszonylatok kizárásával, gyors- és személyvonatokon az I. és II. osztályon a vonatmennek megfelelő legközelebbi alsóbb osztályon egész egygyel, a III. osztályon pedig II. osztályú fél menetjeggyel utazhassanak.

— **Élő Nemesség.** Ez volt a címe egy kéthetenként megjelenő lapnak, amelynek a homlokán nagy betűk hirdették, hogy: *a nemes családok számközlője.* A napokban jelent meg ennek a szaklapnak a negyedik száma, amely egyszerűsödött is. Ez a rövid pályafutás fölér egy nagy siker minden dícsőségével. Mielőtt ezt bebizonyítanók, konstatáljuk, hogy az *Élő Nemesség* szerkesztője, dr. Szombathy Ignác komoly ambícióval és alapos tudással szolgálta lapja kitzított célját. A cél az élő nemesség nemzeti eredetének föl kutatása és az ezekkel összefüggő történelmi kérdések megvilágítása volt. Nehéz munka ez és a szorgos kutatás mellett komoly tudást kíván, ami — ismételjük — megvolt a szerkesztőben. És a szaklap mégis megszünt, olvassuk a szerkesztő üzeneteiben. A mégis magyarázata pedig igen egyszerű. A magyar nemesség nem akarja, hogy nemesi levelet a szeme elé tartsák és családfehérítő a kegyelet nobilitása fűzi, de hu értékekre nem kívánja fölvaltani a családfehérítő tisztelet tradícióit. Az *Élő Nemesség*nek ezért nem alakulhatott meg a materiális létalapja. Gyönyörű siker ez a látszólagos sikertelenség. Fényes bizonyítéka annak, hogy a magyar nemes demokrata érzelmeinek őszinteségében tultesz egynemű hivatásos demokratán, jóllehet az utóbbiak nemesi címert faragnak demokratságok fitogtatására. Példának okáért társadalmi és politikai szervezetet alakítanak a demokracia nevében és ex offo küzdenek a párbaj ellen, hogy aztán a vezető férfiak egy polgártársukat — ez a demokrata megszólítás — halálra gyötörjék a párbaj ezer kínos formáságával. Más példa. Radikális olvük az elvek tisztaságát hangoztatja és megveti a polgári jogok gyakorlásának minden görbe útját, a klikket és a paktumot, aztán meg egyezkednek az ellenféllel, hogy biztonság bejusson néhány demokrata a városatyák közé. Az egyezmény persze megtermi gyümölcsét, az előre látható és győzelmi tort ül a demokracia, kivivott győzelme emlékére. Félzségségok és pózok ezek, amelyek mellett nem lehet szólanul elismerni, amikor őszinte demokracia bukkan az ember ott, ahol a demokratság észrevétlenül lappang. Szó sincs róla, jobb lenne, ha nem volna észrevétlenségben, de nem rosszabb, mintha az ellenkező vélelet érné el. Az *Élő Nemesség* megszűnése a demokracia győzelme, az igazi demokraciaé, amelynek a megizmosodását az őszinte demokracia vágyakozva várja.

— **Megszokott végrehajtó.** A berettyó-újfalui bírósági végrehajtónak, Dragovics Kálmánnak szökéséről már megemlékeztünk. A szökés oka sikkasztás. Dragovics ez év szeptember 27-ikén árverést fogantatosított Kiss Mihály kóti földbirtokos gazdaságában. Az árverésen 24.200 korona folyt be Dragovics kezéhez, melyből 2200 koronát nyomban átadott Kovács Mihály zárgondnoknak. A végrehajtási törvény értelmében tartozott volna Dragovics a nála maradt 22.000 koronát három nap alatt bírói letébe helyezni s a letéti nyugtát a járásbíróhoz betérjeszteni. Dragovics azonban ezt nem tette, hanem gondolkodott, miképp ugorhatna meg a 22.000 koronával — feltűnés nélkül. Szabadságot nem akart kérni, a nélkül pedig nem hagyhatta el a várost, ha nem akarta, hogy távozása gyanút keltsen. Célját, úgy gondolta, legbizonyosabban éri el, ha valami fegyelmi vétségbe keveredik. Tudta, hogy ez vizsgálattal s felfüggesztéssel jár. Szándékosan követte el tehát egy végrehajtás fogantatosítása alkalmával valami kisebb szabálytalanságot s erről jelentést téve a törvényszéki elnöknek, fegyelmi vizsgálatot kért önmaga ellen. A törvényszék elnöke elrendelte a vizsgálatot s a vizsgálat tartására állásától is felfüggesztette. Ezt az alkalmat használta fel Dragovics a szökésre. Mindenfelé azt híresztelte, hogy feljön Budapestre a Kuria elnökét informálni az ügy valódi állásáról. Dr. Boleman Lajos kisujszálási ügyvéd a végrehajtó képviselője pedig várta a jóváhagyó végzést, melyben annak is meg kell említenie lenni, hogy az árverésen befolyt összeg letébe helyeztetett. Mikor azt hosszabb ideig sem kapta meg, sürgetni kezdte Dragovicsot, aki azonban minden alkalommal azt válaszolta sürgető leveleire, hogy a pénzt már letébe helyezte s a végrehajtási iratokat is bemutatja. Minthogy a várt végzést még sem kapta meg, egy berettyó-újfalui ügyvédet bízott meg azzal, hogy nézzen utána az ügy állásának. Így derült ki, hogy Dragovics nemcsak a végrehajtási iratokat nem terjesztette be, de még a 22.000 koronát sem helyezte letébe. Dragovics azonban már akkor árkon-bokron túl volt. A nyomban megindított vizsgálat kiderítette, hogy Dragovics a 22.000 koronán kívül több apró sikkasztást is követett el. Eddig még 3000 korona hiányt konstatáltak. Dragovics vagyonára elrendelték ugyan a bűnügyi zárlatot, de felesége — akit kilenc gyermekkel hagyott itt Dragovics — igényt jelentett be.

— **Halálözön.** Czolner László nyugalmazott miniszteri tanácsos, a III. osztályú vaskorona-rend lovagja, meghalt e hó 21-én 77 esztendőskorában Budapesten. Ma délután temették a II. Várkert-rakpart 10. sz. alatt levő gyászházban.

— **A berlini rendőrség szennyese.** Berlinből jelentik nekünk, hogy Thiel bűnügyi biztost, akit egy Stierstädter nevű közrendőr *Sternberg* bankár próbében azzal gyanusított, hogy meg akarta öltetni Stenberg érdekében, ma *bünpártolás* és hivatalos hatalommal való visszaélés gyanúja miatt letartóztatták. A letartóztatás a belügyminiszternek az illetékes hatóságokkalt való személyes érintkezése után történt.

— **Szabad a vásár.** A csemegekereskedőknek vasárnap a legjobb napja. A cselédek a kimenőt élvezik s a legtöbb háztartásban hideg a tüzhely. Vacsorával kell ellátni föl Budapestet s eddig az volt a rend, hogy éppen úgy be kellett zárniok az üzleteiket, mint más boltosoknak. Akik mégis nyitva tartották a boltot, azokat rendőri asszisztencia kényszerítette rá arra, hogy betartsák a törvény rendelkezését — s még azután bírságot is róttak a nyakába. Ez ellen a fura intézkedés ellen fűhöz-fához szaladtak a csemegekereskedők s végre ma meg is érkezett számukra a megváltás. A hivatalos lap mai száma a kereskedelmi miniszternek ezt a rendeletét közli:

Mindazon üzletekben, melyek különféle husnemekből előállított hideg élelmi cikkek elárúsításával foglalkoznak, esteli 6 órától 9 óráig árusítatbók sonka, kolbásziélek és egyéb hideg főlívágottak, valamint sajtok, mindazonáltal azzal a korlátozással, hogy ezen elárúsításnál az üzleti segéd személyzet igénybe nem vehető, továbbá, hogy a megnevezettekben kívül a vevőközönségnek semmiféle más árucikk ki nem szolgáltatható. E rendeletet kihirdetése napján azonnal hatályba lép. Budapest, 1900. november 18. *Hegedüs, s. k.*

Fontos a rendeletnek az a passzusa, hogy az elárúsítás munkájában nem vehet részt a segéd személyzet. Az üzletek alkalmazottainak tehát mindenképpen megadott a vasárnapi pihenő.

A kereskedelmi alkalmazottaknak egy nagyobb küldöttsége tisztelteti ma *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszternél, hogy a kereskedelmi alkalmazottak országos egyesülete és a központi szervezethez tartozó vidéki egyesületek nevében köszönetet mondjon azért a törvényhozási kezdeményezésért, amelyvel *Hegedüs* miniszter a kereskedelmi alkalmazottakról gondoskodni akar. *Zerkovits* Emil tolmácsolta az alkalmazottak halálját. A miniszter válaszában biztosította a küldöttség tagjait, hogy az alkalmazottak jogos törekvései iránt *meleg rokonszenvvel van és éppen azért nem késlekedett a kérdéses törvényjavaslatot, melyet megküldött az igazságügyi miniszternek, hogy azután végleges kidolgozás előtt az érdekelte szakköröknek is megküldje.* A miniszter válaszában kijelentette azt is, hogy az illetékes közegeket szigorúan utasította, hogy a bodegák, a vasárnap délutáni eladási idő alatt, egyetlen alkalmazottjukat se hívassák be.

— **Kecskeméti szenzációk.** A kecskeméti kedélyességre rossz napok járnak, a *Pestmegyei Hírlap* nevezetű napilap nyomdájában kiűtött a sztrájk. És az őnszatrálval föl-föltűnedező laposka most kisebb terjedelemben jelenik meg. Ezt pedig nem lehet olyan ötlelesen magyarázni, mint az elmúlt héten a sajtóhibák tengerét, hogy „lapunk nyomdászai és értelmi szerzői Nyitrai bácsi disznótoros vacsoráján nagyserüen mulattak.“ Ah, a disznótoroknak is lealadózott! Pedig napról-napra hirt adott a jókedvű laposka egy-egy disznótorról. Csak néhány napja még mily ünnepléyesen hangzott a *Pestmegyei Hírlap* következő értesítése:

— **Disznótorok** évadja lévén, se szeri, se száma a disznók gyásos halála révén támadó kedélyes összejöveteleknek. A disznók halálhívása a disznótorokra éhes emberiség diadalkiáltásába fullad bele. Ilyen diadalkiáltásra készülnek az ipartestületi vendéglőben a derék Manyoki Józsefnél szombaton este, ahol hirszerint nagy és szép társaság fog hallott történi egy disznón, amely most még örvend a létnek és töpreng a lét és nem lét kérdéseira. Szegény disznó!

Az átkos köztösztrájk persze most utját állja a sertés-nekrológ-szedészetnek, amely olyan szépen fejedezett Kecskeméten. A *Pestmegyei Hírlap* most szükre szabja a mondanivalóit. És egy rövid hírecske szól egy tegnapi nagy eseményről a következő módon:

— **Nagyevő.** *Sörösi* István kecskeméti szabósegéd fogadásból megvevett 31 muszka halat és 5 darab kifit. Egyfolytában egy negyedóra alatt. Elégülten távozott s még most is simogatja a gyomrát.

Ez történt *Sörösi* Istvánnal. Am a kecskeméti szenzációknak ezzel még nincsen végük. A színházban előadták a Takácsokat és a premiéren történt, hogy — a *Pestmegyei Hírlap* kritiká, a viszi világgá — „Makó Ayda rövid, de hatásos szerepét oly démoni erővel adta, hogy nyílt színes csikarta ki a tapsot.“ E nyílt színen való kicsikarás mellett szinte eltörpült a rendőrség működése. A rendőrség ugyanis a tapsolók közül több urat följegyzett...

— **A kösség pénze.** A krossó-szörény megyei Pán község irodájában, ma virradóra feltörve találták a község pénzezzekrényét, melyből 1770 koronát emelt el az eddigi ismeretlen betörő. A vizsgálat máris megállapított némi szabálytalanságokat s a könyvek átvizsgálása alkalmával kitűnt, hogy a begyűlt pénzeket nem könyveiték rendszeren s nem a vasszekrényben, hanem egy faladában tartották. A gyanu a község bírāja és egyik esküdt ellen irányul.

— **A kösselő férj.** Említettük, hogy *Gudics* József napszamos tegnap a Kemény Zsigmond-utca 12-ik számú házában összeszúrta a feleségét született Cseh Máriát. *Gudics* jultus elején vette feleségül a fiatal leányt s már szeptember óta külön vált tőle. *Gudics* már régóta leselkedett a feleségre és egy ízben Balaton-Kajaron, a község házában elvettek tőle egy forgópisztolyt 25 töllényvel. Erre vonatkozólag *Gudics* azt ad a elő, hogy mindig rossz viszonyban éltek egymással s a forgópisztolyt nem azért vették el tőle, hogy feleségét meg ne ölhesse, hanem hogy magában kért ne tessen, mert öngyilkos akart lenni. Október 15-ikén hagyta el a felesége s azóta négyyszer járt szülőiát helyén. Felesége azt ígerte hogy hazautazik hozzá, ha *Gudics* szolgálataba áll. Ezt ő meg is tette, de ennek dacára sem ment haza. Ekkor határozta el, hogy agyonszúrja feleségét. A kést hazulról hozta magával s egész éjjel ödöngött az utakon, amíg délelőtt feleségére akadt, akit azután megszúrta. E közben ő is megsebesült, mert a kést pengőjével fogta s tenyerét kettőre vágta. Az asszonyt, aki sérüléseivel a Rókus-kórházban tekszik, *Loebin* vizsgálóbíró már kihallgatta. *Gudics* most a Rókus-kórházban van ápolás alatt s felgyógyulása után átkísérik a vizsgálóbíróhoz.

— **Rendőri hírek.** *Geoghusz* István 41 éves szabólegény az éjjel az összekötő vasuti hidról a Dunába ugrott. Szerencsés idejekorán észrevették és még jókor kimentették. A Szent István-kórházba vitték. — A mult héten történt, hogy *Reinitz* Róza 19 esztendősd fodrászno megmérgezte magát a Rókus-kórházba szállították, ahol az éjszaka kiszendvedett. — Ugransak mérgezés következtében halt meg *Galambos* Teréz is, a Szent István-kórházban. A 23 esztendősd leányt szerelmi bánat kergotte a halálba.

(x) **A Zoltán-féle csukamáj-olaj** teljesen szag- és iznyéküli és tápereje nagy. Üvegeje 2 korona. Zoltán B. gyógyszerárban, Sétáter-utca és Szabadság-tér sarkán.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!**

(x) **Honi ipar.** Ajánlom általános ismert, saját gyártmányú posztó bokavédőimét (gamasni). Kapható drapp, oliv, szürke, bronz és fekete színben. Párja 1 forint 10 krajcár. Hölgyeknek tórdmagasság, párja 2 forint 75 krajcár. *Kertész* Pál divatruházban, Kerepesi-ut 44. sz., a Népszínházal szemben. Eladás nagyban is.

Vörösmarty emléke.

Budapest, november 23

Főváros és vidék egyaránt készül a halhatatlan költő születése százados éviordulójának megünneplésére. Legméltóbb momentuma a készülő ünnepeknek a fővárosi Vörösmarty-szobor, amelynek nagy sikere immár biztosította van.

A szoborbizottság husztagu munkabizottságának mai ülésén is csupa kedves dologról történt jelentés, arról, hogy színházaink, egyesületeink, törvényhatóságaink, testületek és körök, a főiskolai ifjúság, külfönléle vállalatok, mind elismerésre méltó buzgósággal keresik az alkalmat, hogy hozzájárulhassanak a szoboralap növeléséhez. A munkabizottság fáradozását előzékenység segíti mindenütt, a kormánytól kezdve egészen a legkisebb községi bíróságig és nyilvánvaló, hogy a még terjedőben levő mozgalom sikerrel munkálja a célt: Vörösmarty szobrának megteremtését.

A munkabizottság ma délután 4 órakor ülést tartott az *Öthotban*. Az ülésen *Rákosi* Jenő intező elnök előköt, a jegyzőit tisztelet *Sajó* Aladár, a szoborbizottság jegyzője töltötte be. Ott voltak: *Véssi* József, a szoborbizottság elnöke, *Csajthy* Ferenc, *Cziklay* Lajos, *Erős* Gyula dr. *Gonda* Dezső, *Hollósy* Géza, *Lipsey* Ádám, *Lóv* Dezső, *Lyka* Károly, *Márkus* Miksa, *Radó* Antal és *Rothauer* Miksa.

Az elnök bejelent, hogy az Országos Magyar Központbizottsági Társulat a buszas munkabizottságba *Dudits* Andor festőt küldte ki. Je entést tett az elnök arról, hogy az Országos Központi Községi Nyomda nagy előzékenységgel segíti a bizottságot a gyűjtés sikeres végzésében. Felajánlotta nevezetesen nemcsak azt, hogy a községi jegyzők címeit szolgáltatja, hanem a nyomtatott kész börtökök szolgáltatására is ajánlközött. A bizottság nagy köszönettel fogadta ezt az ajánlatot.

A Magyar Műkedvelők Társasága bejelent, hogy december 2-ikán az új Lővőde dísztermében jótékonyéul díszelődést rendez a szobor javára. A bizottság köszönettel fogadta a bejelentést és képviselőivel az előadásnál dr. *Gonda* Dezső bízta meg.

Véssi József jelentést tett arról, hogy a szoborbizottság a gyűjtés ügyében bélyegkedvezményt kap a pénzügyminisztertől. A bizottság jegyzőkönyvi köszönetet szavazott előzékenységéért a miniszternek. Ugransak *Véssi* József tudására adta a bizottságnak, hogy a Zenekezelők Egyesülete, amelynek elnöke *Ormódy* Vilmos, igazgatója *Balóvics* Imre, a Vigadó összes termében nagy zenéünnepeket rendez a szobor-

alap javára. Elő fogják adni nagy ének- és zenekarral magánénekesekkel *Verdi* rekviemjét és minden jel arra mutat, hogy ez az előadás ritka műélvezet lesz, nagy hasznára a szoboralapnak.

A bizottság jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az egyesület elnökeinek, *Ornódy Vilmos*nak.

A vígadó terméinek átengedése tárgyában *Márkus Miksa* járt el a fővárosnál, ahol nagy szíveséggel fogadták az ügyet. *Halmos János* polgármester és *Vasútvévis* tanácsnok kijelentették, hogy a vígadó terméit a bizottságnak örömmel bocsátják rendelkezésére. Az ülésen szóba kerültek még azok az intézkedések, amelyeket a színházak tesznek a szobor-alap növelésére és a bizottság konstata, hogy színházaink egytől-egyig a legnagyobb áldozatszevességgel, lekötözött szíveséggel állanak a cél szolgálatába.

Végül elhatározta a bizottság, hogy a politikai pártkörökhez gyűjtő-ívet juttat. Az ülés ezzel véget ért. A bizottság a jövő pénteken délután 4 órakor ismét ülést tart.

A budai dalárda, az országnak első dalosköre, *Bellovics Imre* karnagy vezetésével a közreműködők a Kislaludy-Társaságnak vasárnapi Vörösmarty-ünnepén. A dalárda a *Szózat*-ot fogja énekelni. A tagok vasárnap délelőtt fél tízkor az István főherceg szállójában találkoznak és onnan vonulnak föl az Akadémia dísztermébe.

A vidéken is sok helyütt készülődnek Vörösmarty-ünnepélyekre.

Vörösmarty Mihály születésének százados évfordulóján, december elsején a *Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület* nagyszabású emlékünnepet rendez Nyitraán. Az ünnep védnöke *Thuróczy Vilmos* főispán és *Bende Imre* püspök, rendezőbizottsága élén pedig, amelyben képviselve van Nyitra vármegye, Nyitra városa, a nyitrai polgárság és a F. M. K. E., — *Thuróczy Vilmos* né csillagkeresztes hölgy és *Balds György* ezredes állanak. Az ünnepen *Koncz Csator* mond megnyitót, *Kostyal Miklósné* úrnő Szép Ilonkát szavalja, *Majthényi Gézáne* úrnő zongorakísérete mellett, *Párniczky Eszti* úrnő pedig magyar dalokat énekel *Tarnay Alajos* zongorakíséretével, *Dombay Hugó* Vörösmartyról emlékezik meg, *G. Mihály* János tanár Abrányi Emil költeményét, a „Hazádnak rendületlenül”-t szavalja s végül műkedvelők közöttük *Biróczy Marianne*, *Lyka Mariska*, Vörösmarty Mihály drámái költeményét, a *Csongor* és a *Tündét* adják elő. Az ünnep iránt olyan nagy az érdeklődés, hogy az előadást másnap, december 2-án *Palotay Piroskával*, a Nemzeti Színház tagjával a főszerepben, meg is ismétlik. Ugyancsak ezen a napon báró *Luzsánszky Felix* magyar hazánkfi, a boerok európai önkéntes csapatának parancsnoka, felolvasást tart a boer-angol háború érdekesebb epizódjairól s a maga viszontagságos életéről.

A győri színházban november hó 30-án rendezik a Vörösmarty-ünnepélyt. A színházi diszeldadásra *Szávay Gyula* ír költeményt Vörösmartyról s azt *Gróó Valéria*, a társulat drámái szízeszónója szavalja el; utána a teljes személyzet a *Szózat*-ot énekl el s ez a jelenet allegorikus némaakción nyer befejezést. Végül a társulat Vörösmarty történelmi tragédiáját, az *Áldozat*-ot adja elő.

Filozófus Zsigmond.

— Elégia. —

A fővárosi közgyűlés elvetette a jubileumi díj bizottságának azt az indítványát, amely a kitüntetésre *Bohnár Zsigmond*-ot ajánlotta.

Városatyák tanakodnak,
Fiatal-e, vén-e?

Bölcsességét kosszorúzni

Igaz, jó, vagy szép-e?

Ez a század, mindhiába

Szűkmarkú, realis,

Még ki sem nyit s becsukódott

Már a bugyelláris!

Mindezekre mit mond

Filozófus Zsigmond?!

Keveredik, kanyarodik

Ez a rongyos élet,

Ideális hajnal-álom

Fénye semmivé lett!

Ódöngenek szép, igaz, jó,

Futnak jobbra, balra,

Nem mennek rá valahára

A helyes vonalra!

Mindezekre mit mond

Filozófus Zsigmond?!

Védelmezi az érdemet

Tüzesen valaki,

Tiszta, nemes indulattal

Szónokol Ballagi,

Ne mukkanjon, de pukkadjon,

Kinek nincsen tincse,

Hogy a drága bölcseséget

Müllőkre hintse!

Mindezekre mit mond

Filozófus Zsigmond?!

Huszkoronás banknótákon

Úl egy kövér asszonv.

Nem engedik azt az egék,
Hogy az „jót” áraszson,
Hozzá: minek pénz a bölcsnek,
Elég bölcsesége,
E realis, eudar földnek
Mіндеgy, úgy is vége!
Így gondolkozik most
Filozófus Zsigmond.

Ráspoly.

János király.

— *Vidám tragédia* dalokkal. —

S z e m é l y e k :

Molnár János, apát
Wlassics Gyula
Shakespeare szelleme
A kormánypárt kara.

Shakespeare szelleme (megjelenik):

Molnár János, Molnár János!

Eszjárásod de hiányos,

M'ért találsz ott, — édes kincsem, —

Frivolitást, ahol nincsen?

Molnár János (haraggal):

Nincsen, nincsen? Dehogyan sinesen,

Kell, hogy a minisztert intsem:

Ott ártatlan csak a gyermek,

Ahol Shakespeare nem ismernek!

Hál' Isten, van annyi tiszta

Magyar író: itt a liszta:

Soh'sem írt egy inci-finci

Frivolitást, sem Kazinczyt,

Sem például, mondjuk, Anyos

Pál! Tudásunk nem hiányos,

Ha a Mája pagodáját

És Shakespeare János királyt

S minden egyéb frivolitást.

A feledésnek adunk át!

A kormánypárt kara (dörmögve):

Úgy versel, mint Makai Emil,

Hanem azért mégis sientül!

Molnár János:

Borzalommal tölt el engem,

Hogy dalom hibába zengem;

Shakespeare Vilmos négy számár,

Mégis iskolába jár!

Shakespeare szelleme:

Hallottam, hogy engem támad

Molnár János, s szép hazámat

Odahagytam, ide jöttem,

Köd utánam, köd előttem,

Köd borít el völgyet, hegyet,

S nagyon ködös elme kegyed!

Ámde magam nem sajnálom,

Támadásod én kiállom!

Engem lökdöss, rángass, taszíts!

De mért szenved szegény Wlassics?

Wlassics Gyula (dalolva):

Shakespeare mester híres mester,

Érte szitkot senki se restel!

Ha megszólal Molnár apát,

Kedvem pajzanságba csap át!

Tarara-boom-di-ay!... (Táncol.)

Shakespeare szelleme:

Molnár János rám tekintsen!

Az vagyok, mi űben nincsen,

Szellem vagyok tudniillik,

Akit szidni már nem illik.

De mint elhunyt anglo-saxon

Megbékélek, nem haragszom;

Sőt egy szíveséget kérek:

Még mielőtt visszatérek

S egymást végképp elfeledjük,

Nem mulatnánk egyet együtt?

Molnár János:

Kérem; szívesen, örömmel!

Csak hogy hova menjek önnel?

Jól mulatam hébe-hóba

A Somossy Mulatóba'...

Wlassics Gyula:

Ugyan mi jut az eszibe?

Vigye be a Nemzetibe!

Ott biztosan jól fogadják...

Molnár János (megbotránkozva):

Nem megyek, — ott *Shakespeare*-t adják!

(Roban az orfeumba.)

— Függeny. —

FŐVÁROS.

(*) **Harc a deficit körül.** A székesfőváros pénzügyi és gazdasági bizottsága ma délután folytatta a költségvetés tárgyalását.

A vita az új iskolák építésének költségeinél indult meg. A városatyák túlértékelte buggalmukban mindennek nekimentek. *Delmedico* Agostónak nem kell új iskoláépítés s még kevésbé kell a 700.000 koronára előirányzott artézi fürdő. *Császár Jenőnek* viszont kellett mind a kettő. *Weisz Berthold* a Gellérthegyi délkeleti oldalán építendő vízmedence költségeit is törőlni óhajta. Ez idő szerint mellőzni lehet a 292.200 korona kiadást. De el akarja ejteni azt a 2.140.000 korona költséget is, amely a kaposztásmegyéri vízmű IV. szakaszának a megépítésére van előirányozva.

Ugyanígy vélekedett *Steiger Gyula* is, míg *Kan Gyula* tanácsos védelmére kelt a tételenek. A bizottság többsége meg is szavazta úgy a gellérthegyi medence költségeit, mint a többi kifogásolt tételek költségeit is.

A kaposztásmegyéri vízmű IV. szakaszának építése alkalmából nagyobbszámú ideiglenes személyzetet kell alkalmazni s erre a célra 16.425 koronát vettek föl az előirányzatba. Ezt a tételt hevesen megtámadta *Steiger Gyula* s egyetértett vele *Polónyi Géza* is, aki különben egyéb oldalról is támadta a budget realitását. Majd a fővárosi tisztviselők különböző példakairól beszélt s nagy derültség közben jegyezte meg, hogy olyik tisztviselőnek több a pótléka, mint a fizetése. Így például a tanítóknak a székesfővárosnál hatféle pótlékuk van. Az elnöklő polgármester megnyugtatta *Polónyit*, hogy a pótlék-rendszer a fizetések javításának egyetlen méltányos módszere. Ha azonban a közgyűlés kívánja majd, el lehet törölni ezt a módszert is. *Heltai Ferenc* felszólalása után a bizottság a tételt törölte.

Az új iskolák építésének tételét *Faller Ferenc* tanácsos és *Polónyi Géza* felszólalása után elfogadták.

Törölkék az Artézi-fürdő építésére ilvett 700.000 koronát, valamint az iskolák építéséhez ilvett munkák végrehajtásához szükséges ideiglenes személyzet fizetésére előirányzott 44.165 koronát is. Az Artézi-fürdő költségének a törlesztését ilvett *Herzog Péter* érveit vették figyelembe, aki hangsúlyozta, hogy ezt a nagy munkát minden károsodás nélkül el lehet halasztani.

A bevételi tárgyalásánál *Heltai Ferenc* sürgette a progresszív adórendszer behozatalát, mert szerinte ma azok vannak leginkább megadóztatva, akik a keresetre legkevésbé képesek. Statisztikai adatokkal bizonyította be állításait. Végül pedig kijelentette, hogy — bár a bevételi előirányzatot nem tartja teljesen realisnak, azt mégis elfogadja. Szintúgy elfogadták az előirányzatot *Polónyi Géza* és *Herzog Péter* is, aki javasolta, hogy a közgyűlés kérje meg a kereskedelmi minisztert, hogy a fővárosi malmoknak adja meg azokat a vasuti kedvezményeket, amelyeket megad a vidékieknek.

A bizottság ezt a javaslatot egyhangulag elfogadta s a tárgyalás folytatását holnap délutánra halasztotta.

(*) **A főváros közlekedésügyi bizottsága** ma délelőtt *Rózsavölgyi Gyula* alpolgármester elnöke alatt ülést tartott. A napirend előtt *Amstein Henrik* bizottsági tag azt kérte, hogy a VII. és VIII. kerületi lakosság érdekében a király-utcai és népszínház-utcai vonalakra is terjesztessék ki az átszálló forgalom. A jövő hét elején megnyitló mester-utcai vonal menetrendjét állapította meg ezután a bizottság. A nyugati pályaudvartól közvetlen kocsik fognak járnai a Mester-utcaát át a terenzvárosi pályaudvarig 8 pernyi időközökben. Az első kocsi reggel 7/7 illetve 11/7-kor, az utolsó kocsi 10, illetőleg 11-kor indul. A menetrendnek ezzel a megállapításával gondoskodva van arról, hogy a nagy vasutakkal való kapcsolatot meglegyen.

(*) **Pap és egyházközség.** A budapesti görög és macedón hitközség tavaly papot választott, olyan illetéssel, hogy egymásnak kölcsönösen fölmondhatnak, félévi határidőre. Időközben vizsgálódás tört ki a pap és az egyházközség között s ezért a papnak fölmondották a szerződést. A lelkész követelte a hátralékos fizetését s ennek folytán a kerületi előjáróság elrendelte az egyházközség ellen a foglalást és letiltotta a hitközség házbér-jövedelmét. A hitközség a székesfőváros tanácsához kérvényt adott arról, hogy az előjáróság eljárása ellen s ezt a tanács meg is semmisítette, kimondva, hogy amíg ebben az ügyben az illetékes egyházi főhatóság nem dönt, addig az előjáróság sem hozhat érdemleges határozatot.

(*) **Új honpolgárok.** Ma délelőtt *Pohlmann Hugó* mérnök és *Tillemann Józsa* Hersch kávést tette le a honpolgári esküt *Halmos János* polgármester előtt.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Az Asszonyháberu a Népszínházban.** *Gerő Károly* az *Asszonyháberu* című énekes bohózatának második és harmadik előadása is telt ház előtt folyt le a Népszínházban. A közönség mindkét előadáson nagyon kedvezően fogadta a darabot és sokat nevetett.

tett a boházot komikus helyzetek. Nagy sikere volt természetesen *Blaha Lujzának* is, aki a darab fő női szerepét játszotta s bőven kijutott a tapsból a többi szereplőnek is. A szerzőt úgy a második, mint a harmadik előadás is a lámpák elébe hívták.

**** Herczeg Ferenc új darabja.** Már adtunk hírt róla, hogy *Herczeg Ferenc* a *Vígszínház* számára írta új darabját. A kitűnő szerző tegnap olvasta fel a *Vígszínház* igazgatóságának a darabot, amely ötfelvonásos történeti vígjáték. (Címe még nincs megállapítva.) A darab Rákóczi idejében játszódik, hőse Ocskay László, a híres kurucgenerális. Ez lesz a színház legközelebbi eredeti ujdonsága és előreláthatólag az ideai színpad legszembetűnőbb színházi eseménye. *Herczeg* darabjának fő női szerepét *Csillag Teréz* asszony fogja játszani.

**** A Nemzeti Színház új eredeti darabja.** A *Nemzeti Színház* igazgatósága, mint értesülünk, eloadgatta előadásra *Martos Ferencnek* *Bulassa Bálint* című történeti színművét.

**** A Vígszínház ujdonsága.** A *Vígszínház*-nak a *Felteségem nem sikkes* című vígjáték lesz a legközelebbi ujdonsága, amelyet *Novelli* Ermete legutóbbi *vígszínházi* vendégjátéka alkalmával is előadott Budapesten. A darabot ma tartották meg az olvasópróbát. A *Felteségem nem sikkes* női főszerepét *Csillag Teréz* asszonynak, férfi főszerepét pedig (amelyet annak idejében *Novelli* játszott), *Hegedűs* Gyulának osztották ki. Ezzel a darabbal egyidejűleg kerül színre a *Hőbortos Márta* című egyfelvonásos dráma *Jászai Mari* asszonynyal a fő női szerepben.

**** Budapest-Berlin.** A bécsi *Reichswehr* című újságban közlekedik részletek olvasunk arról az általunk már említett vendégszereplésről, amelyet a *Berliner Theater* Budapesten tervez. A bécsi újság szerint a vendégszereplés május havában történnék meg a *Vígszínházban* s a *berlini* színtársulat a következő darabokat adná elő: *Erönköm* (Ueber unsere Kräfte), *Szögürü urak* (Gestrenge Herren), *A forradalmár* (Der Rebell), *A vörös ruha* (La robe rouge), *Amphitruon* és *A homburgi herceg* (Der Prinz von Homburg). Ez a műsor azonban esetleges változást szenved az által, hogy a *berlini* társulattal *Sonnenhal*, a bécsi *Burg-színház* tagja is vendégszerepelne Budapesten. A bécsi újság ezekhez még azt a Budapestről kapott értesítést is hozzáfűzi, hogy a *Vígszínház* az alatt az idő alatt, amíg a *Berliner Theater* nálunk vendégszerepelne, *Berlinbe* megy vendégszerepelni, de eddig még nem talált erre a célra a német császárvárosban színházat.

**** A Népszínház bemutatója.** A *Népszínházban* az utolsó próbak főnyak újabb *Bokor Józsefnek* *Napfogatkozás* című, exotikus tárgyú, eredeti operettjéből. Az operett, mint értesülünk, december első napjaiban fog bemutatóra kerülni.

**** Brioux köszönete.** *Brioux*, a *Nemzeti Színházban* bemutatóra került *A bölcső* című színmű szerzője, arra a táviratra, amelyben a színház igazgatósága darabjának sikere alkalmából üdvözölte, a következő levelet intézte az igazgatósághoz:

Villa Blanchette, St.-Raphaël.

Uram!

A *Figaro* révén megkaptam rendkívüli figyelemre való táviratát, amelyet *A bölcső* bemutatója után hozzám intézett.

Végtelenül örülök, hogy az ön honfitársai megértették és sikerhez segítettek darabomat. Megköszönve önnek, hogy ehhez alkalmat adott, kérem, tolmácsolja legfőbb hálaomat úgy *P. Markus* Emilia asszonynak, mint a *Nemzeti Színház* kitűnő művészeinek.

Brioux.

**** A Robinsonok, mint operett.** A *Magyar Színházban* a múlt évadban szép sikerrel adták elő *Makai* Emilnek, az ismert fiatal poétának, *Robinsonok* című egyfelvonásos, verses vígjátékát. A szerző most háromfelvonásos operettszerűvé dolgozza át az ültetési darabot.

**** Kamara-zene.** A *Burger* vonósnégyes-társulat folyó hó 25-én délután 4½ órakor a *Royal-szálló* diszertménben tartja ezidő harmadik kamarahangversenyét *Major* Janka operanekes és *Pauer* Miksa zongoraművész közreműködésével. Előadásra kerül: *Schubert* D-moll vonósnégyes: *A halál és a lányka*, továbbá *Pauer* Miksa közreműködésével *Brahms* hatalmas A-dur zongoránégyese. A két kamara-mű között *Major* J., *Mozart* *Várászfaluca* című operájából énekel az *Éj királynője* első nagy áriáját.

**** Pör a kis mama miatt.** *Meilhac* és *Halevy*-nek a *Vígszínházban* most műsoron levő *A kis mama* című vígjátéka pör tárgya lesz. Erről ad hírt egy köznyomatos tudósító, amely szerint a *Vígszínház* a darabot *Eirich* bécsi színházi ügynöktől szerezte meg, holott a darab előadási joga a budapesti *Réthy* és *Valentin*-féle színházi ügynökségé, amely *Schelcher*től, a szerzők párisi kiadójától szerezte meg a darab előadási jogát. A budapesti színházi ügynökség most pört indított a *Vígszínház* ellen s keresetében nem kér kevesebbet, mint azt, hogy addig is, míg a darab jogdíjára vonatkozó pör el nem dől, szüntesse be a

bírósgál *A kis mama* előadásait. A *Vígszínház* a maga részéről viszont ragaszkodik az *Eirich*höz kötött szerződéséhez, mivel a darabot jóhiszeműleg vette meg tőle, aki a *Vígszínházzal* szemben minden tekintetben elvállalta a felelősséget.

**** Aeschilosz Cambridgeben.** *Aeschilosz*-nak *Agamemnon* című drámáját a napokban előadták a *Cambridge* színházban. A görög drámaíró darabjához *Sir* *Hilbert Parvy* zenét is írt. A darabnak lényes sikere volt.

**** Cassanova színdarabja.** Egy német bibliografas rendkívül érdekes színdarabot böngészett ki a múlt század egy francia kézírás-gyűjteményéből. A színdarabnak a hírhedt kalandbős, *Cassanova*, a szerzője s a címe: *Sziget*.

**** Orosz színészek menedékháza.** *Pétervárott* legközelebb menedékházat nyitnak meg, amelyet elagott színészek és színésznők számára alapítottak. A menedékházat *III. Sándor* cári emlékére alapították. Az épület alapkövét *Sergiusz Mihailovics nagyherceg*, az orosz színtársulatok emke tette le, aki egymaga nyolcvanezer rubel alapítványt tett az intézetnek nyolcvan elagott színész javára.

**** Operaelőadás a Telefon Hírdombban.** A *Telefon Hírdomb* ma este szórakozásul a *M. Kir.* Operaház előadását fogja közvetíteni előfizetőinek. Színe kerül a *Tannhäuser*, amelynek legfinomabb műanszai is a legkitűnőbbben érvényesülnek a *Hírdomb* kagylón keresztül. — Az operaelőadás után a beszélőiség szerkesztősége felváltástal leg-újabb értesítéseit, azután pedig 11 óráig *Zöldi* *Marci* cigányjátéka lesz hallható a *Hírdomb* összes állomásain.

MŰVÉSZET.

□ **Nemzeti Szalón.** A *Nemzeti Szalón* téli tárlatát szombaton nyitja meg *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter. A megnyitás napján este nyolckor a *Pannónia* külön termében vernisszage-lakoma lesz, amelyre jelentkezni lehet a *Szalón* titkárságánál.

□ **Magyar műtárlat Bukarestben.** A szegedi képzőművészeti társulat igazgatója, *Erdélyi* Béla hosszúságú fázadozás után szép és életrevaló eszme megvalósításán fáradozik. Magyar műtárlatot rendez Bukarestben s ennek megbeszélésére érintkezésbe akar lépni a magyar művészekkel. E célból a következő felhívást intézi művészeinkhez:

Berátimmal a jövő év tavaszán Bukarestben képkiallítás ötájanékat rendezni. Az ügy már annyira megért, hogy a szükséges helyiségek is rendelkezésre állnak. Most csak a művész urak becses támogatásától függ, hogy az ügyet siker koronázza.

Az ügy megbeszélése végett célszerűnek vélném, ha f. ev. dec. hó 1-én az Országos Képzőművészeti Társulat teli kiállításra vernisszage-napján vagy 2-ikán a művészekkel találkozhattok. Irtam ebben az ügyben a Képzőművészeti Társulat titkárságának. *Ambrovcics* Dezső urnak is, és kérem igen tisztelettel művész urat, hogy a találkozás helyére és idejére nézve *Ambrovcics* Dezső urral megállapodni és becses támogatásával a sikert előmozdítani sziveskedjék. Szeged, 1900. november hó 22. Haza-fias üdvözléssel *Erdélyi Béla*.

Uj képek.

Budapest, november 23.

Míg a városi leti műcsarnokban lázasan folynak az előkészületek a nagy téli tárlat megnyitására, azalatt a *Nemzeti Szalón* is összeállította a maga gyűjteményét s azt holnap bemutatja meghívott vendégeinek. Ma alkalmunk volt ezt a kiállítást látni, amelyen megérzik, hogy erősebb zsíri keze rostálta meg az anyagot, mint eddig. A képek egyharmadát így is elengedték volna, de hát a *Szalón* belső ügye, hogy minő színvonalon akarja tartani tárlatát.

A százyolcvan képen kívül egy kis szekrényke iparművészeti csemegével is szolgál. Két finom francia legyező köti le figyelmünket, az egyik kiváló új technikájával is: színes szálakból szőtt eszike borítja a sárga teknősbéka-küllőket. Ennél még érdekesebb néhány bársony készítmény: pompadourok, párnák, amelyeken a bársony diszítő mintáját és pompás érezetét egy jávai teknika titkos módszerével, savval való edzés útján állítják elő. E szép holmi közepette ékeskedik néhány magyar zománemunka, csak nálunk ösmert technikával előállított díszedények, amelyek esudásan finom habos színeikkel különválnak az eddig ösmert zománéfajtáktól. Ez a teknika bálumbába ejtette a párisi világkiállításán az összes amatőröket és a pécsi majolikán kívül a mi egyetlen műipari produktumunk, amelynek nagy kivitel lehetett biztosítani a külföldi centrumaiba.

A kiállításnak ez a legértékesebb mutatóványa. De a képek is magasabb színvonalon állanak, mint a *Szalón* tavalyi gyűjteménye. Néhány találat szépen megerősödött, így például mindjárt az első teremben *Boem* Ritta, akinek öt vízfestménye közül a luxembourgi részlet különösen kiváló erejével és készségével. Még némi intimitást szeretnének rajta látni. Ugyanígy technikával festette meg *Kézdi-Kovács* László a legjobb képét, amelyet láttunk. A *Bánkódás* előadási módja úgy látszik jobban esik *Kézdi-Kovács* kezébe, mint az olaj-

festés. Örülünk, hogy még egy harmadik művészek haladását is konstatalhatjuk itt: *Poll* Hugót, aki Esti hangulatával poétikus, szépen megérezett kis képet ad. Egyéb pasztellképei is figyelemreemlélték.

Szikszay Ferenc nem kevesebb, mint tizenöt képet küldött. Értékük, úgy hisszük, nagyon egyenlőtlen. A figurálással még mindig hadilábon áll, rajza félénk és bizonytalan, óriási küzdelemmel jár, szét-esik. Néhány areképet láttunk itt, ezekből hiányzik a jellemzés ereje s mindaz azaz elemi kellék, ami a rajzon alapul. Az ő sorozatának legjobb száma talán a pünkösdi rózsák című apróság. Ahogy eddigi munkáiból ösmérjük, bizonyos nervozitással keres sáppadt, egybemosódó, bizonytalan hangulatképeket. Ilyen a legtöbb táképe, ezt nagyon szereti s bizonyára jobban érzi is. De még nem állanak rendelkezésére azok az előadási eszközök, amelyekkel ezeket az érzéseket ki lehet fejezni. Hasonlít egy emberhez, aki nagy körülírással fejez ki egy fogalmat, mert nem ösméri eléggé a nyelvet, hogy egy biztos, határozott szót találjon rá. Mi, akik élvezettel járunk nyomára egy művész technikai fogásainak is, látjuk, hogy ezen a sok képen a legtöbb fáradságot a rajz leplezettségére fordítja a szerző. És talán innen ered, hogy az állandó retonek következtében nagyokat szenved színérezése is. Szeretne megbatottságot kelteni ömlős, lágy, egybefolyó, opálos színekkel — legalább ezt sejtjük, — de a nagy bizonytalanság következtében ezek a színértekek elvesznek s némely képe úgy hat, mintha rózsavízrel, pacsulival, ylang-ylanggal volna festve. A földszagot, a tengerszagot mesterséges parfümmel igyekszik pótolni. Ez nem válthatik előnyére egyetlen festéknek sem. Az atelier-munkát felette tanácsos szigorú természetstudiummal fűszerezni.

Ugyanebben a teremben van *Perlmutter* Izsák négy képe és *László* Fülöp öt műve. *Perlmutter*től szépen ígérő munkákat láttunk már: ezek a képei kissé egyhangúak és modorosak. Azt hisszük, hogy nem érzi meg eléggé közvetlenül az anyagot: arc, ruha, kalap, szék egyazon szövetű, egyazon légyságu. *László* képei tanulmányok, egyiküknek kezeirása a *Lenbachéra* emlékeztet, mintha ez vezette volna amannak a kezét. Legtöbb ő a férfiarkép-tanulmányban van, de a chéure itt is legyűri a művész-talantumot. Tárgyánál fogva legérdekesebb az a tanulmány, amelyet *László* a pápáról festett két rövid ülésen. Erre nagyon kíváncsiak voltunk, mert azt hittük, hogy itt megleshetjük *László* őszintébb tulajdonságait, mielőtt még a kép befejezésébe beavatkoznék a szépítőző charmeur ezek. Most végre itt látjuk magunk előtt. Benyomásunk az, hogy a pápa jelenléte a skicekkel perceiben elfoglaltá tette a művészt s megbénította különben fűrgén sikamló kezét.

A szomszédban felette misztikus falra akadunk: *Kacziány* Ödön sejtelmes hallucinációi borongnak felénk. *Felhő, fa, fű* — mindenféle bűbajos holmit alakít, bosszorkánykonyha az ő műhelye, amelynek füstjében fantasztikus figurák bólintgatnak. Legerőteljesebb az uj pietája.

Kisebbségekkel jöttek *Yartin* József, *Baditz* Ottó, *Zemplényi* Tivadar. Az utóbbinak vázlatai erőteljesek és fakturájuknál fogva is érdekesek. *Migl* Árpád több képe között talán a kiesiny atelier-sarok a legkövetlenebb. *Nyilassy*, *Benes* Pál jól megérezett képei után ismét egész gyűjteményekhez érünk. *Katona* Nándor, *Szinyei-Merse* Pál, *Mannheimer* Gusztáv, *Markó* Ernő, *Pálly* Celesztán együttvére ötvenegy képet küldtek. Sok olyan van köztük, amelyeket már látott a közönség a Műcsarnok tárlatain. Ami bennük új, azt röviden elmondjuk. *Katona* Nándor érdekes női arképet állított ki, amelyen megérzik az egyéni előadás íze, delikát, diszkrét, gyöngéd lélek munkája. *Szinyei-Merse* nagy meglepetést szerzett nekünk. Régiűb, lomtárba került munkái közül megemeltettek kettőt-hármat a jó barátai s azok most itt vannak a *Szalónban*. Az egyik *Corotra* emlékeztet, egy másik azonban, a *Tourbillon* című, művészi csemegé-számba megy. Ezen jobban megérzik egy lüktető életet élő művész közvetlen és majdnem mámoros inspirációja, mint a tárlat összes többi képein együttvére. Apró kis kép: magas faszor lombja előtt a zöld gyepen tánc forgatagába keveredett, egyéni leány színes figurája: a színek összeomlanak, egymásba szűnnek, a lobogó drapériák perdülő virágosokor gyantán ékeskednek a telizöld miliőben. *Mannheimer* képei közül egy szépen megmintázott női fej, egy gyermekalak drapériája s egy régiűb táképe kedves élvezetnek adnak. *Pálly* ezidőn *Dömös* környékéről hozott egy sereg kedves apróságot.

Felűnő, minő izmos kézzel fest a szép nem. *Brenn* Rittát már említettük, de itt vannak még *Sós* Elemérné és *Falkó* Jeny, akik szokatlan erővel, fűrgén s biztosan festettek meg táképeiket. Itt is ismételtethetjük, hogy a routine túlságos fejlesztése ártalmára válhatik a művészi érzésnek. A kiállító holtyek közt van *Gaiduschek* Erzi is: *Katona* *Bronz* domborművet küldött, fáradságosan tróbelt munkákat, közülük

a kisebbik kiválik nagyon karakteres feldolgozásával. A többi szoborművet Radnay Béla, Kiss György, Istók János és Fülöp György készítették.

Az új nevek között, amelyekkel itt először találkozunk, feltűnik *Borsosky* Frigyesé. Az ő Öreg cigánya komoly munka; tiszta művészi célokat érzünk ki belőle. Örömlünk telik benne, ha valaki mindjárt első szereplésénél így mutatkozik be. Azt hisszük, hogy fiatal ember, aki azonban már túl van a próbálgatásokon. Ez a képe alapos reményt kelt bennünk s ha ily őszintén halad tovább, sok szépet várhatunk tőle.

Lyka Károly.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Összes ülés az Akadémián.** A magyar tudományos Akadémia e hó 26-án, hétfőn délután 5 óra körül tartja november havi üléseit. Ekkor terjesztik be a Kőcán-pályázatról szóló jelentést is.

○ **Talált történetek.** Ilyen cím alatt gyűjtötte kötetbe *Holló Márton*, a *Budapesti Napló* munkatársa egy csomó novelláját. A könyvet az Athenaeum adja ki, ára két korona. Megrendelhető a *Budapesti Napló* kiadóhivatalában.

○ **Közlekedési Szaknapár.** A jövő évre szóló Közlekedési Szaknapár (Damok-utca 20.) *Hunyady Ferenc* szerkesztésében megjelent. A Közlekedési Szaknapár első sorban a postatisztai alkalmazottak részére van szánuva abból a célból, hogy azoknak bármilyen személyzeti kérdésben pontos, részletes felvilágosítást nyújtsanak, de az összes többi állami alkalmazottak is haszonnal forgathatják, mert a személyzeti tudnivalók legnagyobb része az összes állami alkalmazottakra is vonatkozik s a napár sok tekintetben kútforrásul szolgálhat vitás személyzeti kérdések eldöntésénél. A napár gondos, lelkiismeretes munka eredménye s gazdagságánál fogva valóságos forrás-munka.

SPORT.

■ **Az Egyetemi Kör sakkversenye.** Az Egyetemi Kör sakkversenyét ma este 10 óra körül folytatták a kör olvasótermében. Tegnapelőttől a *Légrádi-Gillot* között folyó játszma maradt elintézetlen. Ezt folytatják. Ezenkívül 14 pár játszó fog mérkőzni.

Nyílttér.

Cognac

CZUBA-DUROZIER & Cie.

FRANZÓZA COGNACGYÁR, PROMOTOR.

Mindenütt kapható.

Vezérügynökség: RUDA ÉS BLOCHMANN, Budapest—Bécs.

(Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Huszonnegy hamis váltó.** *Pirchner* Károlynak mázsoló és lényező üzlete volt a fővárosban. A rossz viszonyok azonban annyira tönkretették, hogy üzlete árverés alá került, melyet az árverésen özvegy *Ferrari* Károlyné vett meg s aztán rokoni szíveségből ismét visszaadta *Pirchner*nek. A cégtáblán *Pirchner Károly utóda* öz. *Ferrari Károlyné* név szerepelt. *Pirchner* az üzlet továbbvezetésében hitelt vett igénybe s ennek fejében váltókat állított ki. A huszonnegy váltót *Pirchner* Károly utóda *Ferrari* Anna néven írta alá. Mikor a váltótulajdonosok perelni kezdték özvegy *Ferrari* Károlynét, ez esküt tett arra, hogy *Pirchner* nem hatalmazta fel a váltók aláírására, sem pedig cégvezetői jogosítványt nem adott neki. Magánokirat-hamisítás büntette miatt került ezért *Pirchner* vád alá, s bűnügyét ma tárgyalta a budapesti büntető-törvényszék *Bakonyi* bíró elnöksége alatt. A tárgyaláson özvegy *Ferrari* Károlyné megtagadta a vallomást, mert a vádlottal sógorsági viszonyban áll. *Pirchner* pedig azzal védekezett, hogy igaz ugyan, hogy *Ferrarinét* felhatalmazást nem kapott a név-aláírásra, de erre nem is volt szüksége, mert hisz *Ferrariné* volt az üzlet-tulajdonos, aki őt az ipar folytatására továbbra is megbízta. Dr. *Gál* alügyész vád- és dr. *Weisz* Ödön védőbeszéde után a törvényszék felmentette a vádlottat.

§§ **Eresztő büntetése.** Az olasz kormány az *Umberto* király ellen szőtt merénylet egyik tagjának kiadatása iránt indította meg az eljárást. *Egy Laszi*

nevű fiatal anarkistáról van szó, aki Solignoból való s akit a benzinoin svájci fogházban tartanak rábságban. Laszi tiltakozik kiszolgáltatása ellen, a törvényszék pedig még nem döntött a kiadás kérdésében.

TÁVIRATOK.

A horvát tartománygyűlés.

Zágráb, november 23. A tartománygyűlés mai ülését délelőtt 11 óra körül nyitotta meg *Francisci* elnök. A bán törvényjavaslatot nyújtott be a *Magyarországgal való pénzügyi egyezménynek* egy évre való meghosszabbításáról. A tartományi kormány elterjesztette az 1899. évi tartományi zárszámadásokat. A legközelebbi ülés holnap lesz.

Az özvegy császárné hazatérése.

Kopenhága, november 23. *Mária Feodorovna* özvegy császárné december 3-ikán szándékozik visszatérni Oroszországba.

A cár állapota.

Livádia, november 23. A cár állapotáról ma délelőtt a következő orvosi jelentést adták ki: A cár a tegnapi napot nyugodtan töltötte és körülbelül egy óra hosszat aludt. Este 9 óra körül hőmérséklete 39,3, érverése 82 volt. Éjjel nagyon jól aludt. Általános állapota nagyon kielégítő. Reggel 9 óra körül hőmérséklete 38,5, érverése 75 volt.

Kopenhága, november 23. Ideérkezett megbízható pétervári jelentések szerint *Miklós* cár állapota határozottan kedvezőbb és éppenséggel nem rosszabbodott, mint külföldön hírosztelik.

Vilmos császár az ujonckozók.

Kiel, november 23. A *Kieler Zeitung* jelentése szerint *Vilmos* császár a tengerészujonckok mai felesketése alkalmával beszédet mondott, melyben utalt a német haditengerészet Kelet-Ázsiában harcoló részeinek magartására és kiemelte, hogy ott egy új parancsszó először hangzott el egy idegen hadvezér ajakáról: *The Germans to the front.* A császár emlékeztette az ujonckokat a 4. gárdagránátos ezrednek 1870-ből ismeretes dícséretreméltó magartására, mely ezredet, mikor a háború indult, magas tulajdonosa *Augusta* császárné felszólította, hogy úgy viselkedjenek, hogy mint az ő fia, neki anyjuknak ne váljanak szegényére. A császár lelkiére kötötte az ujonckoknak, hogy tartsák szem előtt a nagy választóéjelelem szavait: *Uram, mutasd meg nekem az utat, amelyen járjak.* És avval a felszólítással végezte beszédét, hogy az ujonckok mindenkor gondoljanak istenükre és császárukjukra.

A délafrikai háború.

London, november 23. A *Daily Express*nek jelentik Fokvárosból: Lord *Kitchener* nagy energiával folytatja készülődését, hogy a hadjáratot minél előbb befejezze. Elhatározta, hogy a legnagyobb szigorúsággal fogja büntetni azokat a burghereket, akik folytatják a *guerilláshadást*, és elrendelte, hogy az újabb hadművelet megkezdése előtt az összes laptudósítók elhagyják Transvaalt.

London, november 23. Az estilapok egy melleburgi táviratot közölnek, amelyben részletek foglaltak ama harcokról, amelyek *Balmoral* állomás és *Vilgeriver* közelében folytak. A távirat szerint a boerok ezekre az állomásokra intézett támadásuk alkalmával 180 embert veszítettek halottakban és sebesültekben.

A francia képviselőházból.

Páris, november 23. A képviselőház ma délelőtt tartott ülésén elfogadta a *bélgügyminisztérium* költségvetését. Az ellenzék a titkos alapok megszüntetését indítványozta. *Waldeck-Roussseau* miniszterelnök ellenezte az indítványt, amelyet azután a Ház 391 szavazattal 131 ellenében elvetett. Azután megszavazták a kultuszminisztérium költségvetését, miután előbb egy ennek törlésére vonatkozó indítványt 266 szavazattal 109 ellenében elvetettek. Azután berekesztették az ülést.

Páris, november 23. A szenátus elfogadta az amnesztia-javaslatot. Az amnesztia kiterjed a sajtó és egyesületi vétségek, valamint a legutóbbi algéri antisemita zavargások miatt elítélt összes személyekre.

Buller diszkardja.

Exeter, november 23. Buller tábornok, akinek ma átadták a város ajándékozta diszkardot, válaszában tiltakozott az ellen a külföldi hírszolgálat ellen, hogy az angol katonák erőszakosságokat követnek el.

Német tengerészek föléstek.

Kiel, november 23. A tengerész-ujonckok ma délelőtt eskették föl a császár és sok katonai előkelőség jelenlétében. Az eskü után a császár beszédet mondott. A császár meghívására ott volt *Conarde* osztrák-magyar fregattakapitány és *Maryutti* vezérkari százados, továbbá *Grenet* olasz ellentengernagy, *Prudent*-vezérőrnagy és *Lusiro* kapitány.

A cukorkiviteli prémiumok eltörlése.

Bécs, november 23. A pénzügyminisztériumban tegnap a *cukorkiviteli* prémiumok eltörlése felett tartott tanácskozáson, melyen a magyar kormány részéről *Toepke* államtitkár, *Emmerling* és *Ottlik* osztálytanácsosok és a magyar cukoriparosok részéről hatvani *Deutsch* Sándor, valamint *Deutsch* Gyula a magyar cukoripar társaság vezérigazgatója vettek részt, megbeszéltek a párisi megbízottaknak 1900. okt. 22-én létrejött megállapodását a francia, német és osztrák-magyar cukoripremiumok eltörlésének módjait tárgyában. Ez a megállapodás úgy hangzik, hogy Németország és Ausztria-Magyarország cukorkiviteli prémiumainak teljes eltörlésével szemben, ekvivalensül Franciaország teljesen megszünteti közvetlen kiviteli prémiumát és azonfelül az adórendszerben rejlő indirekt prémiumot oly módon leszállítja, hogy az általános és a kedvezményes adótétel közti különbözet 80 frankról 20 frankra csökken a maximumban és a 10-15%-ot meghaladó cukortermeis a teljes adótételnek vetetik alá. E kötelező megállapodás létrejöttének előfeltétele, hogy az 1893. évi brüsszeli cukorkonferencián képviselt államok hasonlóképp áldoztak legyenek. Beható tárgyalás után a szakértők hozzájárulásukat fejezték ki a nemzetközi szabályozás ez alapjához, de kijelentették, hogy a végleges állásfoglalást függővé kell tenni a küszöbön álló brüsszeli értekezlet lefolyásától.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, november 23. A szabadelvű párt ma a birodalomgyűlésen a tőzsde-törvény módosításáról szóló indítványt nyújtott be, amelyben azt kívánják, hogy olyan üzletágban, amelyben nincs mind a két fél tőzsdéi vagy kereskedelmi névjegyzékbe bevezetve, tőzsdéi határidőüzletet ne szolgálhasson adóviszony alapjául. Ugyanezt akarják kimondani tőzsdéi határidőüzletre való megbízásokra és egyesületekre nézve. Adott biztosítékok és adósságokat elismerő oklevelek érvényesnek maradjanak és visszakövetelhetők ne legyenek.

Bécs, november 23. (A *Budapesti Napló* telefon-jelentése.) Külföldről érkezett árfolyam-jelentések nem szolgáltak az itteni határidőüzletben kezdeményezésre. Ennek következtében az irányzat gyöngült. Buza és rozs estek, zab 2 fillérral gyöngült.

Küttettek: rozs tavaszra 7.61—7.63, tengeri májusi-juniusra 5.88 koronán.

A készárny piacán üzletelenség uralkodott. Az irányzat ellanyhult. Jegyzetelték: buza tavaszra 7.75—7.77, tengeri májusi-juniusra 5.88 koronán.

New York, november 23. (Térmenytőzsde.) (Zárlat.)

Gyapot: New Yorkban helyben 10 1/4 (10 1/4), Dec-ore 9.94 (9.86), Februárra 9.88 (9.80). New-Orleansban helyben 9 1/2 (9 1/2). — *Petróleum:* Stand white New Yorkban 7.25 (7.25). Stand white Philadelphianban 7.20 (7.20). Refined in Cases 8.65 (8.65). Credit Balances at Oil City 1.05 (1.05). — *Zsír:* Western steam 7.65 (7.65). Robe & Brothers 7.75 (7.95). — *Tengeri irányzata* gyenge. Novemberre — (—), Decemberre 43 1/2 (44 1/4). Májusra 42 1/2 (42 3/4). — *Buza* irányzata szilárd. Piros őszű helyben 78 1/2 (78 1/2). Novemberre 76 1/2 (77 1/2). Decemberre 77 1/2 (77 1/2). Márc-ra 80 3/4 (81.—). Májusra 79 1/2 (80 3/4). Gabona szállítási díja Liverpoolba 2 1/2 (2 1/2). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 7 1/4 (7 1/4). Nov-re 6.— (6.20). Jannára 6.10 (6.25). — *Liszt:* Spring Whea. clears 2.70 (2.70). — *Cukor:* 3 1/2 (3 1/2). — *On:* 28.75 (28.80). — *Réz:* 17.— (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, november 23. (Térmenytőzsde.) (Zárlat.)

Buza irányzata tartott. Novemberre 70 1/4 (71 1/2) decemberre 70 1/2 (71 1/2). *Tengeri irányzata* gyenge. Nov-re 44 1/2 (45 1/2). — *Zsír:* Nov-re 7.25 (7.12). Decemberre 7.05 (6.95). — *Szalonna* short clear 6.90 (6.95). — *Serlisus:* Novemberre 11.— (10.—). Decemberre — (—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

M. E. Keszthely. 1. Ez illető elsőrangú tehetőség s már régi tagja a nevezett vonós négyes társulatnak. 2. Kérdőközléseire, egy mint most, eddig is mindig válaszoltunk, arról azonban nem tehetünk, ha a válasz kikerült a figyelemű.

E. J. Bollelő. 1. Anonymus. 2. Maklavielli. 3. Michelangelo is egy szóba írta a nevét.

Ó. Gy. Baja. Azt az üzenetet a nyomda torzította el. Mi urvian azt válaszoltuk, hogy nem sérti vele az ilendőségét.

E. G. A Fehér Kereszt öljveszi, ha teljes vagyontalanságát ki tudja mutatni az anyja.

Honvéd. Legyen nyugodt beszámítják.

W. B. Tényleg is az szerkeszti, akinek nevét a borítékon olvassa.

B. Gy. Budapest. A Cornelia név rövidítése.

Előzető. Szeged. A kerdezeit kényomatlan lap már régen megszűnt. Szerkesztője felől nem tudunk.

KÜLÖNFÉLÉK.

Levél a tanyáról.

— Bótos ur, bótos ur,
Van-e itten papiros?
— Milyen kell violám?
— Rózsaszínű szép piros.
A kin van egy galamb,
Meg egy halvány virág is,
S kövitzéhez való
Egy-két sor írás is.
— Mi legyen az írás?
— Csak annyi, hogy: „Pista,
Tisztel édesapád,
Tisztel édesanyád,
És tisztel Boriska...
És tisztel Boriska...”

Gárdonyi Géza.

— **Hercegek kalandja.** Napok óta nevetnek Koppenhágában egy nagyon józú kis történeten. **Waldemár** dán herceg és unokaöccse **György**, görög herceg, a krétai kormányzó pár nap előtt elhatározta, hogy kirándulást tesznek kerékpáron egy **Helsing-för** melletti kis faluba, hogy meglátogassák az ott lakó dán író, **Svedstrupot**, aki részt vett **Waldemár hercegnék** ázsiai expedíciójában.

Aligült a két királyi herceg kerékpárra, esni kezdett, és mire **Helsingföörbe** érkeztek, csurom víz volt mindkettő. Betérnek **Svedstrup** villájába, aminél a szobalány meglátja a két csatagos ruhájú alakot, bosszusan szól:

— Kik keresnek maguk?

A két herceg mosolyogva néz össze és szemük egy pillantásával elhatározták, hogy megrézfálják a leányt, Félenk hangon felelte **Waldemár herceg**:

— Valami kis kérésünk volna **Svedstrup** urhoz.

— Nidegen hangzott a felelet.

— Nines ithon.

— Nos akkor megvárjuk.

A szobalány keletlenül vezette be a két kerékpárost a lakásba és alig hogy megkínálta őket székkel, de ő maga ki nem mozdult a szobából, látta, hogy nem nagyon bizik bennük.

Igy télt el egy félóra. Az író még mindig nem jött haza, a két herceg megunták már a várást. Megkérdezte tehát **György herceg**:

— Ugy-e sokáig kell még várni?

A szobalány kapott az alkalmon.

— Bizony még két-három óra is eltelhetik, míg a nagyságos ur megérkezik. Legjobb lenne, ha máskor jönnének.

Waldemár herceg közbevágott:

— Bizony igaz van. Majd eljövünk talán holnap, ha szép lesz az idő. Mondja meg a gazdájának, hogy itt voltunk.

Á leányt sértette, hogy csak így beszél a két csatagos idegen **Svedstrupról**.

— A gazdámknak...? No jó! De hát mit mondjak, ki volt itt?

— **Waldemár és György hercegek.**

A szobalány nevetni kezdett.

— Az uraknak ugyan kevés pénzük lehet, hogy ily jó a kedvük.

— Már az bizonyos: jó a kedvünk, — szolt **Waldemár herceg** — s ha pénz kevés is van a zsebünkben, de ezt a keveset odaadjuk.

Es egy nagyobb bankjegyet a bámuló cseléd kezébe nyomott; ez már imponálni kezdett neki, de még mindig nem bitt.

Waldemár herceg odament **Svedstrup** íróasztalához, ott állott a herceg arékepe s mikor ezt a szobalány elé tartotta, ráismer-e, ebben csak elhült a vér, hogy miképp bánt ő a királyi hercegekkel, akik mosolyogva vizsgálták a kétségbeesetten zokogó leányt, hogy hisz' semmi baj sincs.

— **Az ésszerű ruházódás ligája.** Nagy fel-tűnést keltett a napokban Londonban, a Bayswater-negyedben egy egész csapat zúv-nadrágos nő, akik nem valami kerékpáros konzesszura mentek talán, hanem a **Rational Dress League**, az ésszerű ruházódás liga tagjai voltak. Az egyesület a női jogokért küzd és a napokban a **Porchester** Halban megtartott nagygyűlésükön valamennyi nadrágban jelent meg. A liga elnöksége **Harberton** grófnő, aki a nagygyűlésen szenvedélyes beszédben kelt ki a szoknyavesztés ellen, amelyben a nő nemnek „lealacsonyítását” látja. Beszolt egy angol doktor is a fűző ellen, ez a beszéd azonban a hölgyeknek — nem tetszett. Végül meg-egyeztek abban, hogy óriási propagandát fognak most indítani a szoknya ellen.

— **Hindú étlap.** A londoniaknak, ha kedvük van rá, most hindu ételekben is lehet részükr: néhány héttel ezelőtt Londonnak egyik elővárosában új vendéglő nyílt meg, amelynek étlapján különleges indus ételek is szerepelnek. Az exotikus vendéglőbe természetesen leginkább az angol metropolisban látogatásban levő indiai rádzsák, *simlai, kalkuttai* indus jogászok és orvosnövendékek, meg *bombaji* kereskedők járnak. A vendégek bizony nem igen használják kést, villát, hanem lapos fadarabkával kenik fel a kenyérré puha, szétlőzött ételeiket, amelyek agyon vannak fűszerezve. Az ételrendben soha sincs marha-hus, csak a legválogatottabb módon elkészített szárnyas, a különböző fűszeléseket összekeresik és valamennyi ételükhöz vaját használják. Néhány nappal ezelőtt egy rádzsa tiszteletére tartott ebéden a vendéglő tulajdonosa a következő menüt állította össze, Először *karhú* szolgálták fel, amely vastag leves-féle. Ezután vajos borsópüré következett, majd *palao*, amely csirkének és fűszerezett rizsnek fa keveréke, e mellé

podina-kicsontit, valami csipős mártást adták. A következő fogás *korma* volt; ez tejfel és citrommal készített tészta, amit *kofla*, erősen borsozott vágott hus követte. Ezután egy sereg fűszeres főzelék következett: *alu, gobi, mutar, shalgam, takari és khri*. Az ételrendet édeségek zárták be és pedig: *babam* meg *frui*, mindkettő tejben főtt rizs, amely rózsavízzel, mandulával és apróra szellett pisztáciával van behintve.

— **Ingyenes színházjegyek.** **Gustave Charpentier**, a *Luzja* szerzője, nagyon érdekes mozgalmat indított most meg, amelynek az a célja, hogy a párisi színházakat a népeknek könnyen hozzáférhetőkké tegyék. **Charpentier** nagysikerű operájának, a *Luzjának* egyik előadásakor *négyszáz* jegyet osztatott ki szegény munkások között. Ez után az előadás után halomszámra kapta a hálálkodó leveleket: munkásányok és azok hozzátartozói köszönték meg a legáradozóbb szavakban a műélvezetet és nap-nap után kérték a zeneszerzőt, vigye keresztül, hogy az *Opéra-Comiqueon* kívül más színházakba is kaphassanak ingyenes jegyet. Ez indította **Charpentier** arra, hogy valamennyi színműről és zeneszerzőt felkerje: hétéfő szerzői szabad-jegyeiket engedjék át a párisi munkásoknak és így tegyék könnyen hozzáférhetővé a népek a színházat. A neves ügyért buzgólkodó zeneszerző kollégái részéről nem találtak valami nagy lelkesedést. Harmónegyű író zeneszerző közül csak nyolc felett határozott igennel, négyen próbált kifogásokat használni, tizenkettő pedig se'hideg, se'meleg feleletet adott, amely azonban inkább hideg volt. Minden megjegyzés nélkül belement **Charpentier** tervébe: *Henry Cain, Maurice Donnay, Camille Erlanger, Lucien Descaves, Samuel Rousseau, Jules Renard, Alfred Bruneau és Zola*. Ezek mind-megannyian szívesen átengedik a színházaktól részükre engedélyezett hétéfő szabadjegyeket a munkások számára, ha az ő darabjaikat adják. *Georges Hue* és *Gaston Carraud* is a terv mellett van. *Edmond Rostand* sajnálja, hogy éppen most indították meg ezt az egészséges akcióit, amikor az ő darabjai már letűnnek a műsorról. Az elutasító válaszok mind ugyanazt a kifogást használják, hogy tudniillik: a jegyárúsító irodák nem akarnak majd a dologba belemenni. *Saint-Saëns* és *Massenet* azt mondják, hogy majd „magánt-ják”, mit tehetnek. Érdekes *Victorien Sardou* levele, amelyben azt írja, hogy az idea kitűnő, de a francia írók fősvények és éppen ezért ő nem is remél sikert.

— **Köszön-szobrássat.** Egy angol folyóirat szerint a világ legnagyobb köszön-szobrássa: **George Turton**. Nem ő ugyan az egyedüli, aki a különös művészettel foglalkozik, de ő emelte azt igazi művészi magaslatra. Turton legutóbb hatalmas, remek domborművekkel díszített sereglet készített, amely óriási méreteiben meghaladta az egy méterméretű sulyt. Nem mindennapi egy szénből faragott sirszobor sem és

REGENY.

QUO VADIS?

— REGENY —

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK

Tetszésorkán szállta meg a házat. A nép védenecinek sorsa fölül megnyugodott, az ő életük e pillanattól fogva biztonságban volt a nép védelme alatt, a császárnak többé már joga sem volt őket bosszújával tovább is üldözni.

XXIV.

Még azok is, akik megszokták, hogy **Nerót** mint Istent tiszteljék, a történetek után már csak a halál gonosz démonát látták benne. A **Piso-féle** összeesküvés után napról-napra olyan magas tisztségeket viselő férfiakat mérszároliatolt le a császár, hogy az emberek reggelenkint remegve tudakozták egymástól, hogy kiesoda kerül ma sorra. A szarnok utját a kísértetek beláthatatlan sora szegélyezte.

Az a kevés keresztény, amelyik csodálatos módon kikerülte a halált, vagy megszökött Rómából, vagy pedig nagy titokban elrejtőzött a félre-eső házakba, mert **Tigellinus** vérszomjan halálra kereste mindnyáját. **Nero** egyik szabadosánál megtalálták az apostol egyik levelét és így kísült, hogy a kereszténység két feje még mindig Rómában van, noha **Tigellinus** biztosra vette, hogy ők is a keresztények ezreihez martirhalált szenvedtek. Megparancsolta, hogy keressék őket és fogják el mindkettőt, mert azt hitték, hogy az ő halálukkal a kereszténységet gyökeresen kikapusztítják.

A feje fölött lebegő veszély híre eljutott az őz apostolok. Alakja meg volt törve, arcán a szenvedések mély nyomokat hagytak, mintha ő maga szenvedte volna el mindama kínokat, amelyekkel **Nero** az ő báránykát a halálba kergette.

— Mentd meg szent fejedet! — könyörgöttek neki hívei, kik őt körülvevők. — Nem maradhatsz tovább Rómában. Emlékezz az Ur szavára, nehogy veled és velünk a hit is elpusztuljon. Hallgasd meg könyörgésünk, mi urunk, tanítónk!

Péter pedig véghetetlen fájdalmában felzokogva, így kiáltott fel:

— Remba dült a tűzhely, óh én uram, amit te őriztetem biztál! Nines többé templomod, városod szomorú és kifosztatott! Mit parancsolsz nekem? Maradjak itt, vagy pedig vezessem nyájad maradékát túl a tengerre, hogy ott titokban dieszűrjék örökké a te nevedet?

Es forró könnyek áztatták barázdás arcát. Így imádkozott sokáig.

Másnap hajnalhasadtával két sötét alak vonult ki az apiai kapun.

Péter volt az egyik, a másik pedig **Nazarius**, **Miriam** fia.

A felkelő nap sugarában csillogtak a harmatespökök, melyek a fák levelein reszkettek. A ködfátyol megszakadt, és előtük állott a sárgás **Campagna** szétszórt házaeskaival és temetőivel és különálló faesportjaival, melyek közül a templomi oszlopok fehér márványa villant ki.

Messze az uton egyetlen lelket sem lehetett látni. Faipőik kopogása messze betöltötte a vidéket.

Amint a nap a hegerek omán kibukkant, az apostolnak úgy tetszett, mintha annak aranyos tüzögyója a helyett, hogy mindig feljebb hágott volna az égen, a hegyről lefelé és az uton elébük jött volna.

Hirtelen megállott.

— Nézd csak ott azt a fehér fényt, amely ott felénk közeledik!

Nazarius odatekintett.

— Nem látok semmit, — mondá. **Péter** kezét szemé fölé emelte, majd hirtelen tenyerébe rejtette arcát.

— Egy alak közeledik felénk, ott a napfényben.

Köröskörül ünnepi csend honolt, nem halatszott közeledő lépteknek zaja. **Nazarius** csak a távolban reszkető fákat látta és bámulva nézte a síkség felett egyre terjedő vakító világoasságot.

Nyugtalanokdva tekintett az apostolra.

— Mi történt veled, rabbi?

Az apostol kezeiből kihullott a vándorbot és nyitott ajkakkal meredt előre, vonásain bámulat, öröm és átszellemültség váltakozott.

Hirtelen térdre rogyott, kitérta karjait és felkiáltott.

— Krisztus! Krisztus!

Es leborult arccal a földre, mintha valakinek a lábait csókoltatná.

Pár pillanattal hallgatott, aztán megszólalt az agg esukló hangon.

— Quo vadis, Domine?

Nazarius mitem hallott, de **Péter** egy szomorú, bánatos szózatot hallott megcsendülni:

— Te elhagytad népemet, magam megyek tehát Rómába, hogy ott ismét keresztre feszítsenek!

Arccal a porba hullva, fektűt sokáig szótlanul és mozdulatlanul **Szent Péter**. **Nazarius** félni kezdett, mert már azt hitte, hogy az agasztán elajult vagy talán meg is halt, mikor **Péter** hirtelen felemelkedett és reszkető kezekkel megragadta a vándorbotot. És szó nélkül megfordulva, megindult visszafelé a héthalmu városba. A gyermek, mint egy visszhang, megszólalt:

— Quo vadis, Domine?

— Rómába! — felelé az apostol nyugodtan. És visszatért.

Tarsusi Pál és **Linus** és a többi hívő mind csodálkozva és ijedten fogadták őt, mert alig hogy eltávozott volna, a praetorianusok körülveték **Miriam** házát és halálra keresték az apostolt. De minden kérdésükre boldog mosolyal csak így felelt:

— Az Ur megjelent előttem! Azután éppen oly boldogan és éppen oly nyugodtan szenvedte el a martirhalált.

— Vége. —

egyedül áll a maga nomében egy szintén ebből a anyagból alkotott életnagyságú oroszlán. *Turton* szerint a szőnmunka nagyon fáradságos és az anyagának rendkívüli törekenysége miatt mérhetetlen türelmet igényel. Sokszor előfordul, hogy a mű már majdnem teljesen készen van és ekkor egy, csak párnyílval kellett volna erősebb ütést mér a szobrász rá a végsővel és már is nyomban leválik valahol egy darab, kezdhetni elülről a munkát. *Turton* egyéniségére érdekes, sőt rokonszenves világot vet az a körülmény, hogy teljesen az önére jöböl vitte fel a dolgát. A most már világhírű művész egyszerű szőnyegári munkás volt és még ma is gépészi állást foglal el egy szőnégető gyárban. Most is a legegyszerűbb visszavonultságban él és minden szabadidejét a szobrászatnak szenteli. Munkájánál legkedveltebb és legelső szerszámát egy zsebkész képezi.

† **Egy világhírű állatkert.** Hamburgban van *Hagenbeck* állatkertje, amely üzleti összeköttetésben áll az öt földrész minden zugával. Egyik helyről veszi a vadállatokat, a másik helyre eladja őket. A világ összes állatsereglet-tulajdonosai, ritkasággyűjtői, muzeumi összeköttetésben állnak ezzel a hatalmas céggel, amelynek hamburgi telepén a földgolyó minden állatjaja képviselve van. Azok a kisebb menaszériák, amelyek a *Hagenbeck* néven szerepelnek, csak megbízottjai a hamburgi cégnek. Magánvállalkozók ugyanis kibérelnek bizonyos időre néhány állatot és a cég ellenőrzésével kóruháznak. A cégnek ez egyáltalán élő mintagyűjteménye, melyből természetesen vásárolni is lehet. A hamburgi telepen persze nagyon sok olos állat is van. Az állatok árfolyama folyton a szerint változik, amint az állatok száma a földön fogy vagy növekszik; függ attól, költséges, veszedelmes-e a szállításuk, szaporodnak-e fogságban; származási helyük lakossága könnyen fogja-e őket. Így például egy óles boa konstraktor harmincöt márkáért kapható náluk. Jól táplált, erőteljes majmokat husz márkáért kap az ember. A legkisebb külföldi oroszlan sem kapható meg ezernyolcszáz márkán alul. Az oroszlan a vadkereskedésben nem éppen a legdrágább áru; szép, him szibériai őriástigris példány többé kerül, mert ilyenek az ára legalább ötezer márká. A hamburgi telepen most 11 elefántot tartanak. Ezek mind fejlődésben levő, fiatal állatok, mert a kifejlett óriások nem igen alkalmasak a szállításra. Egy-egy beteg elefánt ápolása nagy gondot igényel; hogy a gyengélkedő állat ne legyen kénytelen testének óriási súlyát lábain cipelni, istállójának tetejéről hatalmas öv csüng alá, amelyet a testén át-fűznek, s amely azt ilyen módon alátámasztja. A rinocerosz, vagy orrszarvu egyike a legdrágább állatoknak; az orrszarvu tízezer márkába, a kétszarvu huszezer márkába kerül. Ezek azonban egy-két évszázadig is élhetnek és akkor is rendszerint a szarv alján támadt rákserű gyógyíthatatlan képződmény következtében kell őket elpusztítani. Az állatkert legdrágább állata a zsiraf. Tizenöt év előtt egy példány csak három-négyezer márkába került; most egy szép példányt huszonegyezer márkán alul sem lehet kapni. Az állatoknak az ápolókól kívül külön állatorvosuk van, aki óriási fizetést hoz, mert csak külön, nehéz tanulmányok után sajátítja el a különböző vadaknak speciális gyógyítási módját.

Apróságok.

A feleség: Édes Róbert, ma délután tengerzöld ruhát vegyek-e magamra és szürke kalapot, vagy szürke ruhát és tengerzöld kalapot. Ez a két szín nagyon jól áll nekem.

A férj: Tudom. De most én is kérlek valamit. Mondd csak, édes Bertám, fekete ruhát és világos kalapot, vagy világos ruhát és fekete kalapot vegyek-e magamra holnap, majd ha bejelentem a — csődöt?

Komornyik: Báró ur, már két hónap óta nem kaptam egy krajcár fizetést sem, bocsanatot kérek, de...

Báró: Semmi de, — én megbocsátok.

Napirend.

Napló: Szombat, november 24. — Római katolikus: Ker. János. — Protestáns: Krizogon. — Görög-orosz: (november 11.) Menna. — Zsidó: Kislew 2. S. Toldoth. — Nap két: 7 óra 4 perckor. — Nyugszik: 3 óra 58 perckor. — Hold két: reggel 8 óra 50 perckor. — Nyugszik: délután 5 óra 53 perckor.

A miniszterek nem fojának. *Bencsik* főispán jubileuma. Délelőtt 11 órakor díszközgyűlés a megyeházán.

A Nemzeti Szalon bemutatója délelőtt 11 órakor. *Kubelik* népszerű hangversenye a Vigadóban.

A Nemzeti Torna-Egyesület tornacsermelye este 6 órakor. A képviselőház pénzügyi bizottságának ülése délelőtt 11 órakor.

Honvédségi utóellenőrzési szemle a Ferenc József lakónyában délelőtt 9 órakor a 9-től a 14.ik gyalgóvezérek tartozó legénységgel.

A Szent Imre körkép-egyesület felolvasó-ülése este 6 órakor.

Ismeretterjesztő előadás a Nemzeti Múzeumban d. u. 5 órakor.

Fülvilág-est a Lloyd-kaszinóban.

A Magyar József-Egyesület teljes ülése d. u. 6 órakor.

A népművelők budapesti egyesülete pädagogiai szakosztályának ülése.

A visszautasítottak szalonja érdekében érkezik az Andrassy-ut. 12. sz. a levő Szalon-kávéházban este 8 órakor.

Nemzeti Múzeum. Képtár, nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg.

Magyar kereskedelmi múzeum és házipar kiállítás a városi iparcsermelyben délelőtt 9 órától 2 óráig.

Téchnológiai iparmúzeum zárva.

Iparművészeti múzeum zárva.

Földtani múzeum a Stefánia-úton nyitva délelőtt 10 órától 1 óráig. Belépődíj 1 korona.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyitva délelőtt 10—1 óráig. *Könyvtára* és térképgyűjteménye (II. Oszlop-utca) nyitva délelőtt 10—1 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7 óráig.

Múzeum könyvtár nyitva d. e. 9—1 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 8 óráig.

Iparművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 10—12 óráig és délután fél 7 órától fél 9 óráig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut. 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerepesi-ut. 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, (a Keleti mintatér és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás, melyben az üzletvezetés árusításokat is eszközöl) a városi iparcsermelyben nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvényszerűség) V., Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

Now York-kávéházban minden este nagy katonazene.

Hanusz kávéház Király-utca sarkán, esténként a magy. kir. honvédekzenekar hangversenye.

Ferenzi kávéház. Csóka nemzeti zenekarának hangversenye.

Tátra kávéház. Király-utca Torjádó női zenekárnak hangversenye.

Kazán kávéház. Horváth Janosi jeles zenekárnak hangversenye.

Monopol kávéház Váci-körút 37., minden este Oláh Sándor zenekárnak hangversenye.

Folles Caprice kiváló új műsor.

Somossy Orfeum változatos műsor.

Unio szálloda, díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás kerékpár-terem.

Putzer György értemelben Deák-tér, minden este Schreier hegedű-hangversenye.

Erdélyi minta vendéglő. Dalszínház-utca, a fővárosi közönség találkozó helye.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar- és kereskedelem.

A trencsénmegyei főispánról. Trencsénmegye főispánja ismét bizonyítványt állított ki magának. Ezutal nem *Lamich* úrtól arról, hogy szerződéses kötelezettségeinek eleget tett, hanem a *Magyar Nemzet*től arról, hogy bírja a kormány bizalmát. Ez a legújabb bizonyítvány így szól:

Egyik fővárosi lapársunk a közelmúlt napokban közgazdasági rovatában, a trencsén-telepi cukorgyár ügyéről cikkezve, éles bírálat tárgyává tette a trencsén főispán eljárását, aki a megyei bizottság elnöke *élve* álvá, biztosította a gyárnak a felépítését. Minthogy az említett lapársunk cikkének egy-két kifejezése a sorok között arra céloz, mintha a kormány bízna a főispán irányában megintot volna — illetékes helyről nyert felhatalmazás alapján közölhetjük, hogy Osztrólczy Géza trencsénmegyei főispán iránt a kormány bizalma változatlan.

Van erre a bizonyítványra egy némely megjegyezni való. Az egyik a mi tisztelt lapársunkkal szemben. A M. N. téved, még pedig alaposan. Mi nem azt a főispánt bíráltuk élesen, aki *biztosította* a telepi cukorgyár felépítését. Sőt ellenkezőleg, a mi kritikánk éle a főispánnak az ellen az eljárása ellen fordult, amelynek az eredménye csak az lehet, hogy a telepi gyár vagy egyáltalában *létre sem jön*, vagy ha létrejön, hát a telhetetlen *morva* cukorgyárosok hatalma alá kerül. Másik megjegyzésünk pedig az, hogy a M. N. kommunikója ettől az egy tévedéstől eltekintve igen szerencsésen van megfogalmazva. Az derül ki ugyanis belőle, hogy a kormány nem vonta meg ugyan bizalmát a főispántól, de *elvárja tőle, hogy a telepi gyár csakugyan fel is épüljön s folytatassa működését*. Hát ez az, ami nem fog bekövetkezni, ha csak a főispán ur nem szakít azzal az ugynevezett semlegességgel, amely oltalom nélkül magára hagyja a magyar érdeket s így kiszolgáltatja azt a morva kapzsizság manővereinek. A telepi gyár csakis úgy jöhet létre, ha igazgatóságában a *morva befolyás nem fogja majorizálhatni a magyar befolyást*, vagyis ha az ellenkezője következik be annak, amit a megyei kormányzat jóakarata semlegesség alakjában faviorizálni látszik. Am lássuk, biztosította-e a főispán csakugyan a gyár létrejövését. Ha igen, akkor nemcsak most bírja, hanem későbbre is kiérdemli a kormány bizalmát. De mi lesz vajon, ha az események majd nekünk adnak igazat? Mi lesz majd, ha az derül ki, hogy a főispán akciója a gyár létrejöttét akarni ugyan *akarta, de nem tudta biztosítani?*

A miniszter helyettese. A gazdasági egyesületek országos szövetségének hétfői nagygyűlésén *Darányi Ignác* földmivélségi minisztert nemeskéri *Kiss Pál* államtitkár fogja képviselni.

Cukorgyár az Alföldön. Békés-, Csongrád-, Csánád- és Torontálvármegyék, továbbá Szeged és Hódmezővásárhely városoknak nagy küldöttsége jelent meg ma a képviselőházban, hogy a kormány támogatását kérjék egy *Szegeden* felelőltandó cukorgyár számára. A küldöttségben az említett vidék előkelőbb földbirtokosai és gazdái, főispánok, alispánok, polgármesterek, a szegedi kamara titkára s mások vettek részt. A küldöttséget, melyet *Tallian Béla*, a képviselőház elnöke vezetett, *Szöll Kálmán*, *Lukács László*, *Hegedüs Sándor* és *Darányi Ignác* együttesen fogadták.

Tallian Béla a miniszterekhez intézett beszédében kifejtette, hogy az Alföld birtokai az érték 50 százaléka el vannak adódva. A nyomászó helyzetben, ha csak a kormány nem akarja a dolgot odaig juttatni, hogy pénzsegélyekkel lendítsen a közép- és kisbirtokosokon, csakis a mezőgazdasági ipar létesítésével lehet segíteni. Ezért az érdeket vidék elhagyta, hogy *Szegeden*, az Alföld fővárosában *cukorgyárt* óhajt létesíteni. Ehhez a vállalkozáshoz kéri a kormány támogatását annyiban, hogy a cukorgyárt a fogyasztási adókötelezettség alól mentse fel fizetendőre, vagy ennek megfelelő kedvezményt biztosítson annak.

Szell Kálmán miniszterelnök a kormány nevében kijelentette a küldöttségnek, hogy a legnagyobb rokonszenvvel viseltetik az Alföld gazdasági helyzete iránt és nagy meglepődéssel vette tudomásul, hogy az új cukorgyárt Szegeden, ebben az ugy kulturális, mint gazdasági szempontokból egyaránt fontos alföldi emporiumban óhajtják létesíteni. Biztosítja a küldöttség tagjait arról, hogy a kormány a legnagyobb jóakarattal fogja e vállalkozás iránt tanusítani, de amit a fogyasztási adó tekintetében kérnek, az túl-megy a törvény határain. A kérdést egyébként sem lehet így elintézni. Sok más kérdés függ össze azzal, így a cukor-prémium kérdése is. A kormány mindenestre módot fog keresni arra, hogy Szeged és az Alföld érdekeit ebben az ügyben is összeegyeztesse az ország érdekeivel. A küldöttség a választ élénzettel vette tudomásul.

Záloglevelek kisorsolása. Az osztrák-magyar bank zálogleveleinek kisorsolását december negyedikén délelőtt kilenc órakor tartják meg Bécsben, a bank-épületben. Ez alkalommal az osztrák-magyar bank jelzáloghitel-osztálya alapszámbáinak 57. §-a értelmében, a forgalomban levő, illető nemű összes záloglevelekből a 4%-os 40 $\frac{1}{2}$ éves záloglevelek 39. kisorsolásánál 383.900 forint, a 4%-os 50 éves záloglevelek 27. kisorsolásánál 558.200 forintot fognak visszafizetést véget kisorsolni. November 28-ától fogva, közvetlen a jennemített kisorsolásról szóló kisorsolási jegyzék megjelenése utánig, zálogleveleket nem lehet kisorsolni.

Fizetésektelenségek. A bécsi *Creditoren-Verein* a következő fizetésektelenségeket jelenti: *Steiner* Bernát kereskedő *Selmecbánya*, *Mocsári Mór* rövidárkereskedő *Tata*, *Breuer Lipót* kereskedő *Vasvár*, *Bergmann Alajos* kereskedő *Wildenschwert*, *Salomon Aron* kereskedő *Bukarest*, *Pollák Testvérek Saaz*, *Goljvecek Andrea Sessana*, *Terucz Federico* bórkereskedő *Triest*, *Fenzl Hugo* órák *Merán*.

Szészarak. A kontingens nyersszesz ára *Budapest* 42.— korona pénzben, 42.50 korona aruban, *Bécsben* a nyersszesz ára 42.60 korona pénzben, illetve 43.— korona aruban.

Borjuszár. 1900. évi november hó 23-án. (A budapesti márvásártéri vásártéri pénztár részvényszerűségiül.) Felhajtás: *Belföldi* élő borju 206 drb, lelt borju 57 db, bécsi élő borju — db, — db, horvát, növendék marha 20 darab, bárány élő 3 darab, lelt bárány 27 darab. *Arjegyzes* azonos telelekből: *Arjegyzesek*. *Belföldi* élő borju I. r. 80—88 f.-ig, kivétel 92 f. II. r. 68—78 f.-ig, I. kilónkint, lelt borju I. r. 88—98 f.-ig, II. r. 75 f.-től 80 f.-ig, kivét. — f. kilónkint, levonás nélkül. *Bécsi* lelt borju — f.-ig. *Növendék* marha — f.-től — f.-ig, I. r. 40—44 f.-ig, II. rendű 28—32 f.-ig. I. kilónkint, súlyabb — f.-ig. *Bárány* élő 14 k., lelt bárány 12—14 k., kivétel 18 — k.-ig páronkint. — *Élénk* irányzat mellett a készlet elfogyott, az árak 3 fillérral javultak kilogrammonként.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konzumvásár arjegyzése 1900. évi november 23. Készlet 1171 darab. Erkezett 575 darab. Összesen 1746 darab. Eladott 1000 darab. Maradt 746 darab. *Napi árak*: 120—180 kilogramm súlyban 70—84 koronáig, 220—280 kilogramm súlyban 78—98 koronáig, 320—880 kgr. súlyban 80—96 k.-ig. *Öreg* nehez páronkint 400—500 kilós 76—88 koronáig. *Malac* 50—100 kgrig 64—78 korona. A vásár hangulata élénk.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, november 23.

Lanyha irányzat és a malmok tartózkodása mellett a forgalom 12.000 métermázsát tett, néhány fillérral olcsóbb áron. Árpá lanyha. Egyéb gabonaneműekben mérsékelt volt a forgalom.

Eladatok:

Buza. *Tiszavizéki*: 150 mm. 80-5 k. 7 K. 72 $\frac{1}{2}$ f., 400 mm. 79 k. 7 K. 65 f., 250 mm. 78.5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 62 $\frac{1}{2}$ f., 100 mm. 79.5 k. 7 K. 62 $\frac{1}{2}$ f., 100 mm. 78 k. 7 K. 66.

f. 200 mm. 78 k. 7 K. 57 1/2 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 35 f., 100 mm. 77-8 k. 7 K. 50 f., 200 mm. 76-5 k. 7 K. 42 1/2 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 32 1/2 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 25 f., 400 mm. 74 k. 7 K. 25 fillér.

Pestvidéki: 700 mm. 79 k. 7 K. 52 1/2 f., 100 mm. 78 4 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 40 f., 300 mm. 78 k. 7 K. 40 f., 100 mm. 76-3 k. 7 K. 22 1/2 f., 200 mm. 76 k. 7 K. 22 1/2 f., 100 mm. 74-5 k. 7 K. 35 f., 50 mm. 76 k. 7 K. 35 fillér.

Bécs-almási: 2200 mm. 74 k. 7 K. 20 1/2 f.
Hartai: 980 mm. 76-2 k. 7 K. 45 f.
Tolnai: 1650 mm. 75-2 k. 7 K. 25 f.
Pancsovai: 1500 mm. 74-7 k. 6 K. 70 f.

Minél három hónapra.
Löhre: 400 mm. 61 K.
Lucerna: 50 mm. 48 K.
Arpa: 100 mm. 5 K. 90 f., 200 mm. 5 K. 85 f., 455 mm. 5 K. 80 f.
Köles: 150 mm. 5 K. 10 f.

Készpénzfizetés mellett.
A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	50 kilogramm ára		50 kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig	K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki	75	7.-	7.15	7.50	7.75
"	77	7.15	7.30	7.60	7.80
"	78	7.30	7.45	7.70	7.85
Főharmgyei	75	6.95	7.15	7.00	7.65
"	76	7.15	7.30	7.60	7.80
"	77	7.30	7.45	7.70	7.85
"	78	7.45	7.65	7.80	7.95
Pestvidéki	75	6.90	7.05	7.40	7.60
"	76	7.05	7.20	7.50	7.70
"	77	7.20	7.35	7.60	7.75
"	78	7.35	7.50	7.70	7.85
Bánási	75	7.60	7.10	7.45	7.20
"	76	7.30	7.20	7.50	7.40
"	77	7.20	7.30	7.50	7.60
"	78	7.35	7.45	7.60	7.70
Bécs	75	6.10	7.15	7.8	7.8
"	76	7.15	7.15	7.9	7.9
"	77	7.20	7.25	8.0	8.0
"	78	7.25	7.35	8.1	8.1

Egyéb gabonafélék		Kilós	50 kilogramm ára	
			K.-tól	K.-ig
Rozs	uj elsőrendű	70-72	6.70	6.30
"	másodrendű	—	6.00	6.70
Arpa	elsőrendű	68-70	6.75	6.75
"	másodrendű	66-68	6.50	6.75
Zab	elsőrendű	64-66	5.50	5.75
"	másodrendű	62-64	5.20	5.50
Tengeri	elsőrendű	38-41	4.80	5.00
"	másodrendű	—	4.50	4.80
Repece	elsőrendű	—	—	—
"	másodrendű	—	—	—
Köles	elsőrendű	—	—	—
"	másodrendű	—	—	—

A határidőszület folyamán a következő árak kelték történtek:

Buza áprilisra	7.52-7.48
Buza októberre	7.65
Magyar buza okt.-re	7.69
Rozs áprilisra	7.21-7.18
Zab áprilisra	5.56-5.57-5.58
Tengeri májusra	5.02-5.01.

Déli egy óra a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza áprilisra	7.46 pénz 7.47 áru
Buza októberre	0.-
Magyar buza okt.-re	0.-
Rozs áprilisra	7.16
Zab áprilisra	5.56
Tengeri májusra	5.-
Repece augusztusra	—

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza áprilisra	7.45-7.46
Buza 1901. októberre	7.67-7.69
Buza magyar 1901. októberre	7.45-7.46
Rozs áprilisra	7.16-7.17
Tengeri májusra	5.00-5.01
Zab 1901. áprilisra	5.56-5.57
Repece augusztusra	13.00-13.10

A budapesti értéktőzsde.

Teljes üzletlenség jellemezte a mai előtőzsdét, mely kezdettől végig elartott. Az árfolyamok inkább névlegesen voltak.

A helyi piac teljesen szünetelt.

A déli tőzsdé csekély változással folyt le, csupán Államvasutakban volt gyenge javulás észlelhető.

A helyi piac el volt hanyagolva, míg valúkat és ércváltók korábbi álláspontjukon megállandóultak.

Az előtőzsde csendes.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 668.75—669.50. Osztrák hitelrészvény 666.75—667.25. Osztrák-magyar Államvasut 657.—657.50.

A déli tőzsde nyugodt.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 670.—671.—. Osztrák hitelrészvény 656.50—657.75. Osztrák-magyar Államvasuti részvény 657.—659.—. Rímamurányi vasmű 486.—488.50. Közüti vasut 591.—593.— korona.

Forgalomban került: Első magyar iparbank 310—315.—. Magyar aszalt 349.—352.—. Északmagy. egy. közsébnáya 230.—232.— korona.

Utótőzsde. A 4 órai zárlatok maradt:

Osztrák hitelrészvény 657.25. Magyar hitelrészvény 670.—. Leszámlító bank részvény 428.50 Rímamurányi vasmű részvény 486.—. Osztrák-Magyar Államvasut 659.—. Közüti vasut részvény 691.—. Villamos vasut részvény 275.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 30.—45.—. korona, vörös aprószemű 55.—57.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánási — korona, vörös szemű 60.—63.— korona, nagyszemű 67.—70.— korona. Disznózsír: budapesti: 61.—61.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszáritott vidéki — korona, városi 4 darabos 49.50—50.—, korona, 3 darabos 51.—52.— korona, üstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.—15.50 korona 120 darabos — korona, 100 darabos 16.—16.50 korona, 85 darabos 17.—17.50 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25—14.50 korona, 100 darabos 15.25—15.50 korona, 85 darabos 16.25—16.50 korona. Szilvaiz: szlovéniai 18.25—18.50 korona, szerbiai 16.25—16.50 korona, azonnali való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén gyenge volt az irányzat a német tőzsdék gyenge irányzata következtében.

Déli tőzsde is üzletlenn maradt.

Zárlat csendes. Berlii magánidőszámla 4 1/2%-os aranyjárdék 115.—. Tisza és szegedi köles sorsjegy 140.—. Magyar vasuti köles ezüstben 99.10. Magyar keleti vasuti állami kötvény 117.50. Magyar érszámlító és pénzügybank 428.—. Rímamurányi vasműrészvény 484.—. Magyar koronajárdék 90.35. 4%-os Magyar földtőzsd. kötvény 90.60. Magyar hitelbank részvény 669.—. Magyar nyeregményi köles sorsjegy 166.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény 347.—. Magyar kereskedelmi bank — Magyar cukoripar 1828.

Bécs, november 23. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/4%-os papírjárdék 98.45. 4%-os osztr. aranyjárdék 115.40. 1860-iki sorsjegy 134.—. Osztrák hitelrészvény 400.—. Angol-osztrák bank 270.—. Bécsi bankjegyesület 469.50. Osztrák-magyar bank 1691. Déli vasut 115.—. Dunagőzhajózási részvény 750.—. Dohányrészvény 235.—. Császári és királyi arany 11.41. Német bankváltók 117.70. 4 2/4%-os ezüst járdék 97.90. Osztrák koronajárdék 93.30. 1864-iki sorsjegy 209.—. Osztrák hitelintézet részvény 667.50. Unionbank 544.—. Osztrák Länderbank 409.—. Osztrák-magyar államvasut 668.50. Elhavölgyi vasut 470.—. Alpesi bányarészvény 433.—. 20 irak. arany 19.19. Londoni váltóár 240.70. Bécsi Tramway Lít. B. 243.—. Bécsi Tramway Lít. A. 249.—. Lápót kohó —. Az irányzat gyenge.

Bécs, november 23. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatos a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 656.75. Magyar hitelrészvény 669.—. Angol-Osztrák bank 280.—. Bécsi bankjegyesület 469.—. Union bank 544.—. Länderbank 409.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 668.75. Lombard 115.—. Elhavölgyi vasut 470.50. Északnyugati vasut részvény 460.—. Dohányrészvény 235.—. Rímamurányi vasut 485.—. Alpesi bányarészvény 432.50. Májusi járdék 90.45. Magyar korona-járdék 90.35. Török sorsjegy 105.—. Német birodalmi márká 117.77. Napoleon d'or 19.19.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, november 23. (Tőzsdéi tudósítás.) A new-yorki és a londoni tőzsde tegnapi gyöngébb irányzatára itt is gyöngé irányzattal nyílt meg a tőzsde. Bányaeértékek a tegnapi utótőzsdé árfolyamainál alacsonyabb árfolyamokkal indultak, ugyisint a bankértékek. Járdékok nyugodtak, spanyolok szilárdak. Vasutak ártartók, déli vasut Bécsre gyöngébb, transvaali szilárd. Később kohó- és bányarészvényekben javulás állott be a Hibernia kedvező októberi kimutatására. Bankok is javultak kissé, de az üzlet általában szük keretben mozgott. Zárlat után bágyadt. Utimópenk 4 1/2—1 1/2%. Magán-leszámlítósi kamatból 4 1/2 százalék.

Berlin, november 23. (Zárlat.) 4 2/4%-os papírjárdék —. 4%-os osztrák aranyjárdék 98.10. Elhavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 90.80. Osztrák-magyar államvasut 141.10. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 84.50. Magyar vasuti beruházási köles 101.25. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 176.40. Általános vállamosság Edison 215.—. Gelsenkirchen 139.90. Laura-kohó 203.50. 4 2/4%-os ezüstjárdék 97.50. 4%-os magyar aranyjárdék 96.50. Osztrák hitelrészvény 206.50. Déli vasut 27.—. Károlyi Lajos vasut —. Orosz bankjegy 216.00. 4%-os uj orosz köles 95.25. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 94.80. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 192.25. Harpeni 180.25. Az irányzat bágyadt.

Berlin, november 23. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4%-os magyar aranyjárdék 96.50. Magyar koronajárdék 90.80. Osztrák hitelrészvény 206.—. Osztrák-magyar államvasut 140.75. Déli vasut —. Északnyugati vasut —. Elhavölgyi vasut —. Orosz bankjegy készpénz —. Buschtieuldradi 216.00. Orosz bankjegy —. (Ultimeo) Lombard —.

Hamburg, november 23. (Zárlat.) 4 2/4%-os ezüstjárdék 97.50. 1860. sorsjegy 134.—. Déli vasut 27.—. 4%-os osztrák aranyjárdék 97.50. Osztrák hitelrészvény 206.10. Osztrák-magyar államvasut 141.25. Olasz járdék 94.40. 4%-os magyar aranyjárdék 96.70. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, november 23. (Zárlat.) 4 2/4%-os papírjárdék 98.05. 4%-os osztrák aranyjárdék 97.95. Magyar koronajárdék 91.05. Osztrák-magyar bank 121.55. Déli vasut 27.—. Elhavölgyi vasut —. Londoni váltóár 204.22. Bécsi bankjegyesület 128.—. Villamos részvény 129.—. 3%-os magyar aranyköles —. 4 2/4%-os ezüstjárdék 97.50. 4%-os magyar aranyjárdék 96.70. Osztrák hitelrészvény 206.10. Osztrák-magyar államvasut 140.40. Északnyugati vasut 115.50. Bécsi váltóár 84.86. Parisi váltóár 813.83. Unionbank —. Alpesi bányarészvény 215.—. Az irányzat renyhé.

Frankfurt, november 23. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok január. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 206.10. Osztrák-magyar államvasut 140.70. Déli vasut 27.—. Osztrák aranyjárdék —. Olasz járdék —. Laura-kohó 201.—. Harpeni 179.10. Discont 176.60. Alpesi —. Bécsi bankjegyesület —. Az irányzat nyugodt.

Paris, november 23. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. 4%-os osztrák aranyjárdék 98.—. Osztrák Länderbank —. 3%-os francia járdék 100.00. Ottomobank 534.—. 3 1/2%-os francia járdék 101.82. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut 145.—. 4%-os magyar aranyjárdék 98.75. Párisi bankrészvény 1037. Olasz járdék 94.87. Francia törleszt. járdék 99.55. Osztrák földhitelintézet részvény —. Török dohányrészvény 307.—. Az irányzat nyugodt.

TÁJÉKOZTATÓ.

A Magyar Biztosítási Évkönyv

III. évfolyama az ősi könyvpiacnak az első legnagyobb műve, mely az összes magyar, osztrák és külföldi intézetek alapításának és fejlődésének történetét foglalja magában, s emellett ismerteti az intézetek üzleti forgalmát, mérlegét, vagyoni állapotát, az igazgatóságok, a tisztikarnak és a vidéki szervezetnek pontos hivatalos névsorát. A 400 oldalra terjedő, díszesen aranyozott angol vászonkötésű közzgazdasági munka nélkülözhetetlen segédkönyve lesz minden, a biztosításügy iránt érdeklődő embernek, tudósa a laikusnak is. A Biztosítási Évkönyv első részében tudományos és figyelemre méltó szakközlemények is vannak Bein Károlytól, Havas Mikstól, Milhoffer Sándortól, Ormódi Ormódy Vilmostól, dr. Stiller Mórtól és Török Jenő Endrétől. A szakirodalomban egyedül álló munkát a Biztosítási és Közzgazdasági Lapok szerkesztőisége adja ki s az előfizetési ára 4 korona, mely előre a fenti lapokhoz Budapestre VII., Vörösmarty-utca 14. szám alá küldendő.

A Magyar Biztosítási Évkönyv e lapok kiadóhivata után is megrendelhető, mely esetben a kiadók bérmentve szállítják a könyvet lapunk olvasóinak.

Mezőgazdák Figyelmébe!

Elismert kitévő hazai gyártmány!

1600 gőzcséplőkészlet üzemben!

CZIM:

ELSŐ MAGYAR

gazdasági géppár

RÉSZVÉNYTÁRSULAT

BUDAPESTEN,

KÜLSŐ VÁCZI-UT 7. SZÁM.

Gőzcséplőkészletek

2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10, 12 lóerejűek.

Magánjárók

(utí mozdonyok.)

Kérjék minden szakkbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készpénz-adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Árjegyzék kívánatra díjmentesen küldeték.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

November 23. A sertésüzlet irányzata esendő.

A Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (párkint 400 kilogramm feletti súlyban) — fillérg. Oreg közép (párkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fialat nehéz (párkint 320 kilogramm feletti súlyban) 97—98— fillérg. Fialat közép (párkint 251—320 kilogramm való súlyban 96—97— fillérg. Fialat könnyű (párkint 250 kilogramm terjedő súlyban) 96—98— fillérg. — II. Magyar szedett: Nehéz (párkint 260 kilogramm feletti súlyban) — fillérg. Közép (párkint 240—260 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (párkint 200 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — III. Romániai: Nehéz (párkint 320 kilogramm feletti súlyban) — fillérg. Közép (párkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (párkint 200 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — IV. Romániai eredeti (Stachl): Nehéz (párkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (párkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (párkint 280 kilogramm feletti súlyban) 92—94— fillérg. Közép (párkint 240—280 kilogramm terjedő súlyban) 90—92— fillérg. Könnyű (párkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 89—85 fillérg.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szombat, 1900. november hó 24-én.
Burrian Károly mint vendég.

Tannhäuser
és a wartburgi dalnokverseny.

Regényes opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta Wagner Richard, fordította id. Abrányi Kornél.

Személyek:
Hermann Ney D. Biterolf Várady
Eresböt Diósyné Henrik Kiss B.
Tannhäuser Burrian Reimar Kornai
Wolfram Takács Vénus Rotter
Water Kertész Pásztorfiu Bertis M.

Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Szombat, 1900. november hó 24-én.

A cigány.

Eredeti népszimű dalokkal 3 felvonásban. Irta Szigligeti Ede. Zenéjét Doppler Károly.

Személyek:
Váczeghi Horváth Kósi Hegyesi
Kurta Hetényi Ferkó Latabár
Gyuri Gyenes Kisbíró Körösmezői
Márton Gabányi Kondorné Györgyné
Rékcsa Vizváriné Sári Keczeri
Evelig Ligeti J. Panni Demjén
Zalga, cigány Ujházi Erzsi Fábrián
Pati Mihályfi Egy öreg Magyarai

Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Szombat, 1900. november hó 24-én.

Angot asszony lánya.

Víg opera 3 felvonásban. Szövegét írták Clairville, Biraudin és Koning. Fordította Vezéri Ödön. Zenéjét szerelte Charles Lecocq.

Személyek:
Angot Clairette Szoyer Cadet Kunosi
Lauze Margó Buteux Erdős
Pomponnet Girétn Vilmos Sarlai
Ango Pitou Palásthy Louchard Mátyás
Lauvaudière Boross Huszártást Odry
Trinitz Fűredi Amaranthe Láng

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetőek Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

VIGSZÍNHÁZ.
Szombat, 1900. november hó 24-én.

Harmadszor:
Tartalékos férj.

Böhözt 3 felv. Irtaák Guthi Soma és Rákosi Viktor.

Személyek:
Bukovics Gál Dorottya Varsányi
Törz Nikó Hólyag Tóni Hegedűs
Tímár Zoltán Fenyvesi Popovka Szerémy
Éva Lenkei Ponty ur Rónaszóki
Csillám Olivér Góth Fruzsina Makróczy
Poncsán Vendrei Oszkár Gyöngyi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.
Szombat, 1900. november hó 24-én.

San-Toy.

Kínai daljáték 3 felvonásban. Irta Edward Morton. Harry Greenbank és Adrian Ross. Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerz. Sidney Jones.

Személyek:
George Preston Tollagi Jung-Si Rózsa G.
Poppy, leánya Bárdi G. Mi-Kui Tallián
Bobbie, fia Raskó Szin Nyiri C.
Budley Fedák Pin-Szing Vasvári
Yen-Ho Németh Szi-Kiang Mátrai
San-Toy Kürü Hu-Ju Kaposi
Ou-Li Kovács Kínai császár Ujvári
Eanson Szirmai Szing-Hi Szerdahelyi

Kezdeté 7 óraker.

URÁNI SZÍNHÁZ
Szombat, 1900. november hó 24-én.

Khina.
Irta Weiss Róbert.
Kezdeté 1/8 óraker.

VÁR-SZÍNHÁZ.
Péntek, 1900. november hó 24-én.

A nők barátja.

Végjáték 5 felvonásban. Irta Jf. Dumas Sándor Fordította Kürthy Emil.

Személyek:
De Ryons Náday Jane de Simrose Márkus
Montégre Horváth Lovardentó Szacsavayné
De Simrose Császár Hackendorf Nagy
Des Targettes Bercsényi Lovardent B. Ligeti J.
De Chantre Dezső József Faludi
Lovardent Vizvári Inas Narcisz

Kezdeté 7 óraker.

Alapítottatt 1887.

Állandó nagy butor-kiállítás.

Kizárólag csak magyar műipartermékek, melyeknek valóságát kezeskedünk, ugyszintön saját készítésű kárpitozott butorainkat a n. é. butorvásárló közönség b. figyelmébe ajánljuk. Dus vásárlásit találhatók szilárd és modern stílusú háló-, ebédülő-, férfi-szoba és szalon-berendezésekben, valamint bármely egyes butordarabokban, a leggyorszerűbből a legfinomabb kivitelig, minden versenyitől fölmúlul olcsó árakon. Kérjük az igen t. közönséget saját érdekeben, ezen kedvező alkalom fölhasználását és szükséges butordarabjait nálunk beszerezni. Hazafias tisztelgél.

PATYI TESTVÉREK kizárólag csak VIII. Kerepesi-ut 9a. Pannónia-szűtő mellett.

Nagy butor-album 1 korona beküldés melletti levéljegyekben bérmentve.

Somossy Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Péntárnyítás 7-kor. Az előadás kezdete 8-kor.
Bámulatos mutatvány!

Juno Salmo
a modern Orpheus.

S. A. MEDWEDEFF,
a legjobb orosz ének- és tánc kórák-csoport
Ugyint az összes kitünő művészek.
Vasárnap, 1900. november hó 25-én
déltűn 1/2 óraker

nagy gyermek-előadás
főhelyárrakkal, egész új családi műsorral.
Jegyek elővetelben a Somossy Mulatóban, tőzsdé Andrássy-ut 38. és 26. és Weiss A. nagytőzsdéjében, Károly-kört 26. szám.

Előleges jelentés!!
1900. december hó 1-től kezdve

FREGOLI!!

FOLIES CAPRICE.
Ma
Előképek, bemutatja:
Margherita e Giuseppe di Gianotto
LEONÉ DUBAL
nemzetközi énekesnő.
Böhöztök:

„Die Hochstaplerin“.
A Knopfloch család,
és
Ügyvédek alkonya.
Cigányzene a nagyszerű
téli kertben.

Sürgös!!!

Miután kizárólag magyar gyártmányú cipőket készítek, kérem használni érdeklő rovám b. partfogását. Minden nálam vásárolt cipőre azt hat havi felelősséget vállalok. Kérem egy próbamenetet tenni, mely ha nem felel meg, azonnal nyitvamosan kötelezem magam, hogy saját költséggel visszavaszem és a pénz természetben levonás nélkül visszaadom.

Férfi vízbőreip egy daraból 3.20
Férfi víz bőreip cipő, erős kivitelben 3.50
Valódi borjúbőr férfi cipő vízszon vagy filcbőréssel 3.50
Posztelőp oroszlákkal, dupla táppal 4.20
bazarisféjfel, háromszoros táppal 3.50
Oroszlákkal, füdő, meleg bőréssel, elegáns 4.20
Valódi borjúbőr férfi cipő vízszon vagy filcbőréssel 3.50
Női szegze- v. borjúbőr rugos cipő, erős, meleg bőréssel 3.50
Posztelőp borjúbőrfejjel, erős kivitelben 3.20
Egikötős posztelőp, báránybőrbőléssel, prémnel szegze 4.20
Mérlekesen elegáns, ha bárcyában a láb talpa egy papírralazajszókat. Kerjen az arszókat több szize ártával, melyet ingyen és bérmentve küldök.

AGULÁR DÁVID fia BUDAPEST, Deák-ter 6. sz.

KÉZIMUNKÁK

hímző-anyagok és hímző-szövetek rendkívül nagy választékban, szabott, gyári árakon kaphatók

BÉRCZI D. SANDOR
készmunka-nagyiparosnád,
Budapest, Király-utca 4. sz.
Képes árjegyzékmet 125 értekeztel kézzimunkáira kiváncsiakra bérmentve küldöm.

Ujdonság! Hízelget selyem levelezőlappal 25 és 35 kr. Pont-Lace munkák és az abhoz tartozó összes anyagok rendkívül nagy választékban vannak raktáron.
Mintákkal szivesen szolgálók.

Alapítottatt 1887.

Állandó nagy butor-kiállítás.

Kizárólag csak magyar műipartermékek, melyeknek valóságát kezeskedünk, ugyszintön saját készítésű kárpitozott butorainkat a n. é. butorvásárló közönség b. figyelmébe ajánljuk. Dus vásárlásit találhatók szilárd és modern stílusú háló-, ebédülő-, férfi-szoba és szalon-berendezésekben, valamint bármely egyes butordarabokban, a leggyorszerűbből a legfinomabb kivitelig, minden versenyitől fölmúlul olcsó árakon. Kérjük az igen t. közönséget saját érdekeben, ezen kedvező alkalom fölhasználását és szükséges butordarabjait nálunk beszerezni. Hazafias tisztelgél.

PATYI TESTVÉREK kizárólag csak VIII. Kerepesi-ut 9a. Pannónia-szűtő mellett.

Nagy butor-album 1 korona beküldés melletti levéljegyekben bérmentve.

Utazó hivatalnokot
keres
állandó alkalmazásra
a **Yost írógép-részvénytársaság.**

Brutto javadalmazása 9000 korona. Csakis oly feddhetlen jellemű és multu nőtten urak jelentkezzenek, akik saját költésükön való hat heti kitérgetésüknek alávétik magukat. Megkivántatik: kellemes külső, kiváló intelligencia, valamint a magyar és német nyelven való teljes jártaság.

Írásbeli ajánlatok csak f. évi december hó 1-én személyiesen nyújtandók be d. e. 8-12-ig d. u. 2-5-ig a **Yost írógép-részvénytársaságnál,** Newyork-palota.

Ferenci kávéház.
Budapest legkellemesebb szórakozó helye a fővárosba érkező idegenek találkozója.
Csóka közkedvelt zenekarának hangversenye.
Hidig buffet. — Morsékolat árak.
Egész éjjel nyitva. — Figyelmes kiszolgálás.
Gross Ödön, kávé.

(Ujvilág és Rostély-n. sarkán.)

Nyitva éjjel 3 óráig. A legjobb magyar konyha Nyitva éjjel 3 óráig.
az Erdélyi Minta vendéglőben,
VI., Dalszínház-utca 8. (az Operaház mellett).

PUTZER pince-éttermeiben Deák-tér.
Ma és minden este Ságly Pál a perzsa sah által kitüntetett hegdedűművész hangversenye. — Számos látogatásért eszedezik
Putzer György vendéglős.

Hölgyeknek
ajánljuk megrendelésre az
„Illat és szépitő szerek készítése“ című könyvet.
Magában foglalja az összes divatvaso illat- és adószerek, illatolajok, hajfestők, illatos mosdóvízek, szepítő- és májolt elleni készítmények stb. stb. készítésének leírását.
Ára 1 korona 20 fillér.
Megrendelhető a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában.

Sternberg Armin és Testv
cs. és kir. udvari hangszergyár.
Központi főraktárában: **Kerepesi-ut 36.**
Cimbalmok

szép, erőteljes és csengő hanggal kaphatók 35 frtól felj. 500 frtig.

Külön zongora-termek: hol a leghirtesebb zongorák jutányosan beszerezhetők: Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Károly-kört sark) Zenelapok. Árjegyzék egészzen díjmentes.

Nincs ember ki a **KHINAI** események iránt nem érdeklődnek! Egész Khinát s annak nópót ismertető gyönyörű könyv jelent meg a napokban Cholnoky Jenőtől

Sárkányok országa cím alatt 200 eredeti képpel.

Kapható lapunk kiadóhivatalában fűzve 10, díszkötésben 13 koronáért utánvét vagy az összeg beküldése ellenében.

SZABÓ JENŐ
fehértanú-gyára,
angol, francia uri divat és kalap raktár
Budapest, V., Marokkói-utca 1.

Legjobb szabásban keszesség mellett készít Schroll-féle szifonból férfi kelengyét. Ezenkívül dzs raktár tartok: legújabb divatu nyakkendők, kötött és bőrkézfűtyik. Dr. Jäger tanár-féle gyapjú alsóruházat. Vászón és batizst zsebkendők. Férfi- és női esőköpenyek vízhatlan szövettől. Selyem esernyők. Vidéki megrendelések utánvétlettel, meg nem felelő árúk készséggel visszavétetnek. Kiváncsra árjegyzék! szolgálok.

LÁTVÁNYOSSÁG
a megnyit
KELETI SZÖNYEG-ÁRUHÁZ
IV., KISGÖR-TER 3. SZ.
Kisfalda főterüen 3. számú bérgalériájában.
Javítások elfogadtnak.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb
PAP IAN PAP IAN PAP IAN

frt

1 szeszajtható vasgép 3 db	10.00	1 asztali szőnyeg	5.00
1 kivethető matracs	4.50	1 tengrifű matracs	4.50
1 rougo paplan	1.80	1 afigu	5.00
1 prima	2.80	1 löszér	12.00
1 cashmir paplan	3.40	1 alakú köper függöny	3.00
1 satin	3.80	1 * * * * *	1.50
1 alusz cashmir	4.80	1 * * * * *	4.50
1 selyem atlasz paplan	8.50	2 ágyl. 1 asztalterítő bouret	5.50
1 todros selyem alt. papl.	13.50	1 * * * * *	12.00
1 jó vászon paplan lepedő	2.30	1 nagy szobaszőnyeg	2.50
1 ágyl. 1 asztal	1.20	1 * * * * *	1.00
1 hanel ágylaktár pokróc	2.50	1 ágylőke 1.	0.85
1 gyapjú	5.50	1 tapasztyr ágylőke	1.50
1 jó löpökrc	1.00	1 mir. jó fűzőanyag	4.00
1 téli pokróc	4.50	1 * * * * *	4.00
1 szép ill. szőnyeg	7.50	1 * * * * *	4.75

GICHNER JANOS
paplan, matracs és kárpitosru gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raktár.
Budapest, VII., Erzsébet-kört 20.
Árjegyzékét kíváncsira ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszkeztetnek, nem tetező árúk késéreltetnek, vagy a pénz visszadtatik.

Fratelli Deisinger
cég
kávébohazott üzlete,
FIUME.
ARLAP INGYEN

4 1/2 kg. Cuba kávé 6.95 frtért
és 1/4 kg. Császárkóverék teát 1.60 frtért
küld minden más költség nélkül.

